Concept t.b.v. de consultatie

Regels over de informatie-uitwisseling betreffende bovengrondse en ondergrondse infrastructuur van netten ter voorkoming van graafschade en ter bevordering van de aanleg van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid, alsmede wijziging van de Telecommunicatiewet en een aantal andere wetten ter bevordering van medegebruik van fysieke infrastructuur en van de gecoördineerde aanleg van civiele werken (Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten)

MEMORIE VAN TOELICHTING
(1 juli 2015)

I. ALGEMEEN

1. Doel en aanleiding

Dit voorstel van wet strekt tot implementatie van Richtlijn 2014/61/EU van het Europese Parlement en de Raad van 15 mei 2014 inzake maatregelen ter verlaging van de kosten van de aanleg van elektronischecommunicatienetwerken met hoge snelheid (PbEU 2014, L 155) (hierna: richtlijn breedband). Met de richtlijn breedband wordt een verdere bijdrage geleverd aan het verwezenlijken van een van de doelstellingen uit de Digitale Agenda, namelijk dat alle Europeanen in 2020 toegang hebben tot sneller internet (30 Mbps of meer). De richtlijn breedband moet uiterlijk 1 juli 2016 zijn geïmplementeerd.

De richtlijn breedband heeft als doel om de aanleg van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid te bevorderen door de daarmee gepaard gaande kosten te reduceren met name door sector overschrijdend medegebruik en coördinatie van werkzaamheden te bevorderen. De uitrol van vaste en draadloze elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid vergt namelijk aanzienlijke investeringen, met name als het gaat om civieltechnische werken. Een groot deel van de kosten ontstaat omdat de mogelijkheden van medegebruik van bestaande passieve infrastructuur onvoldoende worden benut. Deze richtlijn beoogt een impuls te geven om bestaande fysieke infrastructuur, zoals de infrastructuur van andere nutsbedrijven, te gebruiken voor de aanleg van openbare elektronische communicatienetwerken. Daarnaast beoogt de richtlijn de kosten van de aanleg van netwerken met hoge snelheid (ook breedbandnetwerken genoemd) te verlagen door te bevorderen dat de daarvoor benodigde civiele werken gecoördineerd worden met andere civiele werken. Meer coördinatie zorgt ervoor dat er minder civiele werken nodig zijn voor de aanleg van elektronische communicatienetwerken waardoor er minder maatschappelijke en milieukosten ontstaan, zoals vervuiling, overlast en verkeerscongestie. Bovendien

CONCEPT CONSULTATIE

kunnen alle betrokken bedrijven kosten besparen door een betere coördinatie van civiele werken bij o.a. de aanleg van netwerken.

De belangrijkste maatregelen in de richtlijn breedband betreffen:
- netwerkexploitanten worden verplicht om in te stemmen met medegebruik van bestaande fysieke infrastructuur door aanbieders van breedbandnetwerken,
- rechthebbenden op fysieke binnenhuisinfrastructuur en toegangspunten in een gebouw worden verplicht te gedogen dat deze infrastructuur en toegangspunten worden gebruikt door aanbieders van breedbandnetwerken,
- netwerkexploitanten worden verplicht om bij de uitvoering van civiele werken ten behoeve van de fysieke infrastructuur van hun net te coördineren met civiele werken van aanbieders van breedbandnetwerken, alsmede
- netwerkexploitanten worden verplicht informatie te verstrekken aan aanbieders van breedbandnetwerken op grond waarvan een verzoek om medegebruik van fysieke infrastructuur om coördineren kan worden gedaan.

Deze verplichtingen gelden voor zover medegebruik of coördineren ten dienste staat van de aanleg van een netwerk voor breedbanddiensten.

Medegebruik van fysieke infrastructuur door aanbieders van elektronische telecommunicatienetwerken vindt reeds plaats. Zo hangen er GSM-antennes in een aantal hoogspanningsmasten van het landelijk elektriciteitsnetwerk. Ook in havengebieden vindt er door aanbieders medegebruik plaats van de aanwezige infrastructuur, zoals leidingstroken, leidingtunnels, leidingviaducten en leidingrekken. Dit geldt ook voor aanwezige infrastructuur bij het spoor. Hier vindt incidenteel medegebruik plaats van de aldaar aanwezige infrastructuur, zoals mantelbuizen.

Onder het begrip netwerkexploitanten in de zin van de richtlijn vallen behalve alle aanbieders van een openbaar elektronisch communicatienetwerk ook andere zogenoemde nutsbedrijven die infrastructuur aanbieden, zoals de netbeheerders voor elektriciteit (inclusief straatverlichting), gas, verwarming, water, afval- en rioolwater alsmede beheerders van spoorwegen, wegen, havens en luchthavens. Hierbij moet worden bedacht dat alleen om medegebruik kan worden gevraagd van de zogenoemde passieve elementen of passieve onderdelen van het netwerk (fysieke infrastructuur), bijvoorbeeld mantelbuizen, mangaten, straatkasten, gebouwen, hekken, torens en palen (zie artikel 2, tweede lid, richtlijn breedband en het voorgestelde artikel 5a.1, onderdeel b, Telecommunicatiewet). De onderdelen van netwerken die worden gebruikt voor de voorziening met voor menselijke consumptie bestemd water (zoals de buizen waar het water stroomt, opvangbakken die onderdeel uitmaken van het proces van de waterzuivering, etc.) zijn bijvoorbeeld niet aan te merken als fysieke infrastructuur. Ook andere actieve elementen van een netwerk, zoals de rijbanen van de openbare weg, het spoor waarop de treinen rijden, landingsbanen, sluisdeuren, en dergelijke zijn niet aan te merken als fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn

CONCEPT CONSULTATIE

breedband. De actieve onderdelen van een netwerk zijn geen onderwerp van de richtlijn breedband noch van dit wetsvoorstel.

Ter implementatie van de verplichtingen omtrent medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken wordt ten eerste in dit wetsvoorstel voorgesteld een nieuwe hoofdstuk 5a op te nemen in de Telecommunicatiewet. Uitgangspunt daarbij is dat aan redelijke verzoeken om medegebruik en coördineren moet worden voldaan onder redelijke voorwaarden. De verplichting voor een rechthebbende op een gebouw om het gebruik van toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur toe te staan, wordt (als gedoogplicht) opgenomen in hoofdstuk 5 van de Telecommunicatiewet. Gelet op het doel van de richtlijn breedband dat het gebruik van bestaande fysieke infrastructuur tot kostenefficiency en daardoor snellere aanleg van breedbandnetwerken leidt, wordt daarnaast voorgesteld om artikel 5.2, achtste en negende lid van de Telecommunicatiewet te schrappen. Dit houdt in dat de verplichting wordt geschrapt dat aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken na 10 jaar hun ongebruikte kabels en fysieke infrastructuur zoals leidingen en mantelbuizen uit de grond halen (opruimen).

Ten tweede wordt voorgesteld om voor de informatie-uitwisseling tussen netwerkexploitanten die nodig is om (verzoeken om) medegebruik en coördineren te faciliteren, aan te sluiten bij het systeem van informatie-uitwisseling zoals dat is neergelegd in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse infrastructuur (hierna: WION). Een belangrijk voordeel van deze opzet is dat het overgrote deel van de netwerkexploitanten reeds bekend zijn met de informatie-uitwisseling op grond van de WION. Iedere netbeheerder in de zin van de WION is namelijk tevens netwerkexploitant in de zin van de richtlijn breedband. Een deel van de informatie die via het systeem wordt uitgewisseld, namelijk de fysieke infrastructuur die zich onder de grond bevindt (de leidingen o.a.) wordt al via het WION-systeem uitgewisseld. Het uitbreiden van het bestaande systeem voor de informatie-uitwisseling ten behoeve van medegebruik en coördineren is daarom eenvoudiger en efficiënter dan het opzetten van een nieuw systeem of van een centraal register.

WION is beperkt tot ondergrondse infrastructuur en heeft als doel om graafschade te voorkomen. De richtlijn breedband ziet zowel op ondergrondse als op bovengrondse infrastructuur en heeft als doel om de kosten van het aanleggen van breedbandnetwerken te verlagen door onder meer medegebruik van ondergrondse en bovengrondse fysieke infrastructuur te bevorderen. Aansluiten bij het systeem voor informatie-uitwisseling die in WION reeds bestaat voor ondergrondse infrastructuur ter voorkoming van graafschade brengt een zodanige uitbreiding met zich mee van de reikwijdte en doelen waarvoor WION is vastgesteld, dat het nodig is om WION te vervangen. In dit wetsvoorstel wordt daarom voorgesteld WION in te trekken en een wet vast te stellen die ziet op informatie-uitwisseling ten aanzien van zowel ondergrondse als bovengrondse infrastructuur en die voorts een breder doel heeft

CONCEPT CONSULTATIE

(voorkomen van graafschade alsmede het bevorderen van o.a. medegebruik van fysieke infrastructuur). Dit wetsvoorstel bevat alle artikelen van de WION, alsmede een aantal nieuwe bepalingen die nodig zijn ter implementatie van de informatieverplichtingen uit de richtlijn breedband.

Ten derde wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld om de regeling in hoofdstuk 12 van de Telecommunicatiewet omtrent geschilbeslechting door de Autoriteit Consument en Markt ook toe te passen op geschillen die voortvloeien uit de verplichtingen die zijn opgenomen in het voorgestelde hoofdstuk 5a. De beslechting van geschillen omtrent de verplichtingen tot de informatie-uitwisseling die in de voorgestelde WIBON zijn opgenomen ter implementatie van de richtlijn breedband zal worden neergelegd bij Agentschap Telecom. Net als in WION het geval is, wordt in dit wetsvoorstel gehandhaafd dat er geen geschilbeslechting mogelijk is omtrent de informatie-uitwisseling die ziet op het voorkomen van graafschade.

Ten slotte vereist de implementatie van de richtlijn breedband een kleine aanpassing van het Bouwbesluit 2012. Dit betreft het opnemen van de verplichting tot de aanleg van een toegangspunt in gebouwen alsmede de eisen waaraan een dergelijk toegangspunt dient te voldoen.

2. Hoofdlijn van het wetsvoorstel

De richtlijn bevat in hoofdlijn vijf verplichtingen voor netwerkexploitanten waarvan er vier zijn opgenomen in dit wetsvoorstel (zie paragrafen 2.1 tot en met 2.3 en 2.5). De vijfde verplichting wordt geïmplementeerd via een aanvulling van het Bouwbesluit 2012 (paragraaf 2.4).

Daarnaast bevat de richtlijn de verplichting voor de lidstaten om geschilbeslechting mogelijk te maken ten aanzien van geschillen over medegebruik of coördineren. Dit wordt eveneens in dit wetsvoorstel geregeld (paragraaf 2.6).

Ten slotte bevat artikel 7 van de richtlijn een aantal voorschriften omtrent de vergunningsprocedure voor civiele werken die nodig zijn voor de aanleg van elementen van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid. Met de bestaande regelgeving wordt echter reeds aan deze voorschriften voldaan (paragraaf 2.7)

2.1. Medegebruik van fysieke infrastructuur

De uitrol van openbare snelle breedband netwerken kan voor exploitanten van elektronische communicatienetwerken efficiënter plaatsvinden als bestaande fysieke infrastructuur van bijvoorbeeld andere nutsbedrijven wordt gebruikt. Dit geldt met name voor gebieden waar geen geschikt elektronisch communicatienetwerk beschikbaar is of waar het vanuit technisch of economisch oogpunt niet haalbaar is om nieuwe fysieke infrastructuur op te zetten. Om de uitrol van snelle

CONCEPT CONSULTATIE

breedbandnetwerken te bevorderen geeft de richtlijn aan aanbieders van openbare communicatienetwerken het recht om onder redelijke voorwaarden toegang te krijgen tot de fysieke infrastructuur van ondernemingen die bijvoorbeeld elektriciteit of gas leveren (artikel 3, eerste lid van de richtlijn). Hierdoor kunnen aanbieders van openbare snelle breedbandnetwerken bepaalde elementen van hun communicatienetwerk onderbrengen in bestaande passieve infrastructuur (zoals buizen, masten, kabelgoten, straatkasten, gebouwen, antenne-installaties) van een andere bestaande infrastructuur waardoor aanzienlijke kosten kunnen worden bespaard. Alleen op grond van objectieve redenen mag een netwerkexploitant de toegang tot specifieke infrastructuur weigeren, bijvoorbeeld omdat de infrastructuur vanuit technisch oogpunt niet geschikt is (zie artikel 3, derde lid, van de richtlijn).

Waar de richtlijn spreekt over "toegang" tot fysieke infrastructuur, wordt in dit wetsvoorstel de term "medegebruik" gehanteerd om het onderscheid te markeren tussen de verplichtingen in het voorgestelde hoofdstuk 5a enerzijds en interoperabiliteits- en toegangsverplichtingen als bedoeld in de hoofdstukken 6 en 6a van de Telecommunicatiewet anderzijds. Bij toegang in de zin van de hoofdstukken 6 en 6a van de Telecommunicatiewet (alsmede de daarmee corresponderende bepalingen in de Toegangsrichtlijn[1]) gaat het om toegang tot actieve delen van een elektronisch communicatienetwerk om met gebruikmaking van dat netwerk elektronische communicatiediensten aan te bieden. De richtlijn breedband ziet niet op toegang tot actieve delen, maar juist op het gebruiken van passieve delen van een bestaand net (zoals de mantelbuizen, mangaten en gebouwen van een elektronisch communicatienetwerk of een elektriciteitsnetwerk). De richtlijn breedband ziet dus niet op toegang tot netwerken of diensten in de zin van Hoofdstuk 6 en 6a van de Telecommunicatiewet.

Voorts wordt in dit wetsvoorstel als uitgangspunt genomen dat het instemmen met medegebruik, respectievelijk het weigeren van medegebruik een privaatrechtelijk karakter heeft. Medegebruik betreft het toestaan van het gebruik van (on)roerende zaken die in eigendom zijn van een netwerkexploitant of waarop hij een gebruiksrecht heeft. De rechthebbende op fysieke infrastructuur staat gebruik door een ander toe van die fysieke infrastructuur. Bij coördineren van civiele werken gaat het om het uitvoeren van civiele werkzaamheden van een aanbieder van een breedbandnetwerk door een netwerkexploitant op zijn naam doch voor rekening van die aanbieder van het breedbandnetwerk. Partijen sluiten in beide gevallen een overeenkomst in de zin van artikel 213, titel 5, boek 6 van het Burgerlijke Wetboek. In die overeenkomst worden de afspraken vastgelegd, zoals voorwaarden waaronder het medegebruik of de

[1] Richtlijn 2002/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten, zoals gewijzigd bij Richtlijn 2009/140/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 (Pb EG L 337).

CONCEPT CONSULTATIE

coördinatie plaats vindt en een vergoeding voor het medegebruik of de coördinatie. Indien een overeenkomst niet (volledig) wordt nageleefd, kunnen de betrokken partijen zich wenden tot de civiele rechter.

De Telecommunicatiewet kent reeds een aantal voorzieningen om medegebruik van bestaande openbare communicatienetwerken door aanbieders van openbare elektronische communicatiediensten die netwerken aan willen leggen of uit willen breiden te bevorderen. Ten eerste wordt in artikel 3.24 medegebruik van antenne-opstelpunten voor mobiele netwerken en van antenne-opstelpunten, antenne-systemen en antennes voor omroepzendernetwerken geregeld. Ten tweede wordt in artikel 5.12, eerste lid, medegebruik geregeld van voorzieningen waarop de gedoogplicht van toepassing is. Deze bepalingen verplichten aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken, gebruikers van frequentieruimte en exploitanten of beheerders van bepaalde voorzieningen (zoals kabels en buizen, antennes en antenne-opstelpunten) ertoe om redelijke verzoeken om medegebruik van andere aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken te honoreren en medegebruik ter beschikking te stellen tegen een redelijke vergoeding. Een deel van de groep die onder de reikwijdte van de artikelen 3.24 en 5.12, eerste lid, van de Telecommunicatiewet valt, is tevens aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk en aldus netwerkexploitant in de zin van de richtlijn breedband. Voorts zien de artikelen 3.24 en 5.12, eerste lid, van de Telecommunicatiewet overwegend op fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband. Gelet hierop wordt voorgesteld om deze bepalingen te integreren in het regime voor medegebruik van fysieke infrastructuur dat strekt tot implementatie van de richtlijn. Alle verplichtingen omtrent medegebruik van de passieve en actieve onderdelen van een (openbaar elektronisch telecommunicatie)netwerk komen daardoor in het voorgestelde hoofdstuk 5a bij elkaar te staan in één overzichtelijk regime.

2.2. Fysieke binnenhuisinfrastructuur en toegangspunten

Artikel 9 van de richtlijn breedband voorziet ten eerste in het recht voor elke aanbieder van openbare elektronische communicatienetwerken om zijn netwerk op eigen kosten uit te rollen tot aan het toegangspunt (artikel 9, eerste lid). Deze verplichting is in de redactie van artikel 9, eerste lid, van de richtlijn breedband niet beperkt tot de aanleg van hoge snelheidsnetwerken. Aldus betekent artikel 9, eerste lid, van de richtlijn breedband dat een ieder moet gedogen dat er kabels en fysieke infrastructuur in en op zijn grond wordt aangelegd, instandgehouden of verwijderd wanneer dat nodig is voor de uitrol van een openbaar elektronisch communicatienetwerk. Deze verplichting is reeds geïmplementeerd met de regeling omtrent de gedoogplicht in hoofdstuk 5 van de Telecommunicatiewet. In artikel 5.2, eerste tot en met derde lid, is immers geregeld dat een aanbieder van een openbaar

CONCEPT CONSULTATIE

elektronisch communicatienetwerk zijn fysieke geleidingsdraden, alsmede ondergrondse ondersteuningswerken, beschermingswerken, etc. mag aanbrengen (zie m.n. de artikel 5.2, eerste en tweede lid, en 5.15 juncto artikel 1.1, onderdeel z) in en op openbare en niet-openbare gronden.

Ten tweede voorziet artikel 9, vijfde lid, in het recht voor alle aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken om een aansluitpunt voor hun netwerk aan te leggen in de woning van de abonnee. Het gaat hier niet om medegebruik van iets dat reeds aanwezig is in een gebouw, maar om het aanbrengen van een nieuw aansluitpunt. Doordat artikel 9, vijfde lid, spreekt over een recht om een aansluitpunt aan te leggen, is er sprake van een gedoogplicht voor de rechthebbende op een gebouw. Artikel 9, vijfde lid, strekt zich evenals artikel 9, eerste lid, uit tot alle openbare elektronische communicatienetwerken en niet alleen tot breedbandnetwerken.
Ook deze verplichting is reeds geïmplementeerd met de regeling omtrent de gedoogplicht in hoofdstuk 5. Op grond van artikel 5.2, vierde lid, van de Telecommunicatiewet dient de rechthebbende op een gebouw de aanleg, instandhouding of opruiming van netwerkaansluitpunten en kabels in en aan het gebouw te gedogen, voor zover dat voor het aansluiten van gebruikers op een openbaar elektronisch communicatienetwerk nodig is.

Ten derde voorziet artikel 9, tweede lid, in het recht op toegang tot alle bestaande fysieke binnenhuisinfrastructuur ten dienste van de aanleg van een openbaar elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid wanneer verdubbeling technisch onmogelijk of economisch inefficiënt is. In aanvulling daarop verplicht het derde lid van artikel 9 in de verplichting voor een rechthebbende op een toegangspunt of de fysieke binnenhuisinfrastructuur om toegang te geven tot die infrastructuur onder billijke en niet-discriminerende voorwaarden. Ook deze twee verplichtingen richten zich niet tot de netwerkexploitanten, maar tot de rechthebbende op een gebouw. Omdat artikel 9, tweede en derde lid, van de richtlijn breedband zowel spreken over "het recht op toegang" als "het recht om … te gebruiken" gaat het hier materieel om gedogen van werkzaamheden zoals dat ook aan de orde is in het eerste tot en met vierde lid, van artikel 5.2, van de Telecommunicatiewet. Het gebruiken van de fysieke binnenhuisinfrastructuur houdt immers in dat een aanbieder de buizen en leidingen die in een gebouw aanwezig zijn mag gebruiken om er zijn actieve elementen (de fysieke geleidingsdraden) in aan te brengen. Het gaat in de kern om het aanleggen van fysieke geleidingsdraden van het netwerk in de infrastructuur die in het gebouw aanwezig is, zoals mantelbuizen en toegangspunten. Gelet hierop wordt voorgesteld om de verplichting in artikel 9, tweede en derde lid, te implementeren middels een gedoogplicht en niet via een verplichting om in te stemmen met medegebruik. Voorgesteld wordt om hiertoe een nieuw vijfde lid toe te voegen aan artikel 5.2, van de Telecommunicatiewet.

CONCEPT CONSULTATIE

2.3. Coördineren van civiele werken

Door de uitvoering van civiele werken met betrekking tot fysieke infrastructuur beter te coördineren kunnen besparingen worden gerealiseerd en ongemakken voor omwonenden tot een minimum worden beperkt. In artikel 5 van de richtlijn breedband is derhalve bepaald dat een netwerkexploitant moet voldoen aan elk redelijk verzoek van een onderneming die openbare communicatienetwerken aanbieden, om onder transparantie en niet-discriminerende voorwaarden de civiele werken ten behoeve van de aanleg van een breedbandnetwerk te coördineren. De verplichtingen omtrent coördineren van civiele werken worden geïmplementeerd in paragraaf 3 van het voorgestelde hoofdstuk 5a Telecommunicatiewet.

Een aanbieder die een elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid wil aanleggen kan bij een netwerkexploitant die een civiel werk uitvoert een verzoek om te coördineren indienen. Deze netwerkexploitant is gehouden om de uitvoering van zijn civiele werk te coördineren met het civiele werk van de aanbieder van het breedbandnetwerk, voor zover het gaat om een redelijk verzoek. Deze verzoeken kunnen op verschillende aspecten van de uitvoering van het civiele werk betrekking hebben. Het kan gaan om het delen van informatie (bijvoorbeeld planningen van civiele werkzaamheden), het maken van praktische afspraken tussen de uitvoerders van de civiele werken en het afstemmen van de feitelijke (graaf)werkzaamheden.
In een aantal regio's vindt reeds coördinatie van civiele werken van diverse netwerkexploitanten plaats in zogenaamde graafcombinaties. Deze graafcombinaties kunnen minder of veel verdergaande vormen van samenwerking omvatten. Het samenwerkingsverband Stichting Synfra wisselt bijvoorbeeld informatie tussen netwerkexploitanten over geplande civiele werken uitgewisseld middels een eigen informatiesysteem. Op die manier is het mogelijk om civiele werken te combineren, de planningen van civiele werken op elkaar af te stemmen en om de bestekken van diverse civiele werken af te stemmen ter gecombineerde uitvoering van die werken. De voordelen van dergelijke samenwerkingsverbanden zijn evident. Door (graaf)werkzaamheden te combineren ontstaat er voor omwonenden minder overlast omdat wegen en straten minder vaak hoeven te worden opengebroken. Voor de netwerkexploitanten brengt het gecoördineerd aanleggen efficiency en kostenbesparingen met zich mee. Dergelijke samenwerkingsverbanden kunnen voor aanbieders die snelle breedbandnetwerken willen aanleggen zeer zinvol zijn en mogelijkheden bieden om werkzaamheden te coördineren.

De verplichting voor netwerkexploitanten om (op verzoek) de civiele werken ten behoeve van de aanleg van een breedbandnetwerk te coördineren met eigen civiele werken is van een andere aard dan de rol van gemeenten als het gaat om coördineren van ondergrondse (graaf)werkzaamheden bij de aanleg, het onderhoud en het

CONCEPT CONSULTATIE

verwijderen van kabels. Op basis van de artikelen 5.4 en 5.5 van de Telecommunicatiewet heeft de gemeente coördinerende bevoegdheden in het kader van het verlenen van een instemmingsbesluit. Als een aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk werkzaamheden wil uitvoeren in de ondergrond voor het aanleggen, instandhouden en opruimen van kabels, dan is een instemmingsbesluit van de gemeente vereist met betrekking tot het tijdstip, de plaats en de wijze waarop de werkzaamheden plaatsvinden. In zo'n instemmingsbesluit kan de gemeente voorschriften opnemen ter beperking of voorkoming van overlast. Ook ten aanzien van het bevorderen van medegebruik van voorzieningen, kabelgoten en mantelbuizen (artikel 5.4, derde lid, onderdeel d). De gemeente kan ook - als er naast de werkzaamheden van de telecomaanbieder - andere werkzaamheden plaatsvinden (zoals bijvoorbeeld civiele werken voor het transport of de levering van gas, water en elektriciteit) – voorschriften stellen over het afstemmen van werkzaamheden (artikel 5.4, derde lid, onderdeel e). Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het als voorschrift stellen dat er onderling overleg plaatsvindt tussen de aanbieder en de betrokken netwerkexploitant. De rol van de gemeente ziet aldus op het afstemmen van geplande werkzaamheden in een gemeente opdat o.m. de veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van die gemeente gewaarborgd blijft. Met die rol wordt bijvoorbeeld voorkomen dat graafwerkzaamheden en een evenement waarvoor vergunning is verleend met elkaar interfereren waardoor beiden gehinderd zouden worden. In tegenstelling tot de coördinatieverplichting voor de netwerkexploitanten zien de bevoegdheden van de gemeenten aldus niet op het coördineren van de (uitvoering van de) civiele werkzaamheden als zodanig.

2.4 Aanleg van toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur in nieuwe of gerenoveerde gebouwen

Om de doelstellingen van de Digitale Agenda te kunnen realiseren is het van belang dat de uitrol van infrastructuur dichterbij de locatie van de eindgebruiker worden gebracht. In de richtlijn is daartoe de verplichting opgenomen dat alle nieuwe gebouwen of gebouwen die ingrijpend worden gerenoveerd zijn uitgerust met fysieke infrastructuur waarmee eindgebruikers kunnen worden aangesloten op een breedbandig netwerk (artikel 8, eerste lid, van de richtlijn breedband). Op basis van artikel 8, tweede lid, van de richtlijn moeten voorts alle gerenoveerde en recent opgetrokken meergezinswoningen waarvoor een aanvraag voor een bouwvergunning is ingediend na 31 december 2016, voorts voorzien zijn van een toegangspunt. Voorts moeten worden uitgerust met een toegangspunt in of buiten het gebouw. Doordat deze gebouwen zijn voorzien van een toegangspunt heeft de exploitant makkelijker toegang tot de binnenhuisinfrastructuur. De kosten van het aanleggen van dergelijke infrastructuur, zoals kabelgoten, zijn tijdens het bouwen verwaarloosbaar, terwijl het achteraf aanleggen van deze voorzieningen gepaard gaan met hoge kosten.

CONCEPT CONSULTATIE

Het voornemen is om deze verplichtingen op te nemen in het Bouwbesluit. Deze voorschriften gelden dan voor nieuwbouw en voor belangrijke renovaties voor zover daarvoor een omgevingsvergunning is vereist.
Voorgeschreven zal worden dat nieuwe gebouwen moeten zijn voorzien van een toegangspunt die in een toegankelijke ruimte moet liggen. Meestal zal het toegangspunt een meterruimte of meterkast zijn. In de praktijk wordt aan deze eis reeds voldaan. Verder moeten de aanbieders hun aansluitleiding kunnen doortrekken tot aan het aansluitpunt. Daarvoor is een leidingdoorvoering (mantelbuis of bouwkundige schachten en kokers) nodig. In de richtlijn wordt dit gedefinieerd als fysieke binnenhuisinfrastructuur. Ook zullen eisen worden opgenomen waaraan deze fysieke binnenhuisinfrastructuur dient te voldoen.

2.5. Toegang tot minimuminformatie – WION wordt WIBON

De richtlijn breedband voorziet in een aantal transparantieverplichtingen (artikelen 4, 6 en 7) die waarborgen dat aanbieders die openbare communicatienetwerken aanbieden, toegang hebben tot bepaalde minimuminformatie wanneer zij een breedbandnetwerk willen aanleggen. Deze toegang tot minimuminformatie moet ervoor zorgen dat bij de aanleg van breedbandige netwerken de mogelijkheden voor medegebruik van netwerken en coördineren van civiele werken goed ingeschat kunnen worden en daar desgewenst gebruik van kan worden gemaakt zodat de aanleg doelmatig en kostenefficiënt kan worden gerealiseerd. In deze paragraaf wordt ingegaan op de transparantieverplichtingen in de artikelen 4 en 6 van de richtlijn breedband. In paragraaf 2.7 wordt ingegaan op de transparantieverplichting in artikel 7 van de richtlijn breedband.

De minimuminformatie die met betrekking tot de bestaande fysieke infrastructuur van netwerkexploitanten moet worden verstrekt, betreft de locatie en de route, de aard en het huidig gebruik van de infrastructuur en een contactpunt (artikel 4 van de richtlijn breedband). Voor de coördinatie van civiele werken moet informatie kunnen worden verkregen over de locatie en het type werkzaamheden, de daarbij betrokken netwerkelementen, de geraamde datum voor de start van de werkzaamheden en de duur, alsmede een contactpunt (artikel 6 van de richtlijn breedband). In de richtlijn breedband wordt de lidstaten de mogelijkheid gelaten om de minimuminformatie ofwel *vooraf* beschikbaar te stellen via een centraal informatiepunt ofwel door de netwerkexploitanten zelf *nadat* een informatieverzoek is gedaan.

In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om voor bovenbedoelde informatie-uitwisseling aan te sluiten bij de informatie-uitwisseling die op grond van de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (hierna: WION) plaats vindt ter voorkoming van graafschade. Deze informatie-uitwisseling voorziet namelijk al grotendeels in de informatie-uitwisseling die is vereist op grond van de richtlijn

CONCEPT CONSULTATIE

breedband. Iedere netbeheerder in de zin van de WION is tevens netwerkexploitant, en de onderdelen van de ondergrondse netten zijn voor het overgrote deel aan te merken als fysieke infrastructuur (fysieke geleidingsdraden en ongebruikte glasvezels zijn geen fysieke infrasstructuur).
Aansluiten bij de WION betekent dat de informatie die op grond van de richtlijn breedband moet worden verstrekt, door netwerkexploitanten zelf wordt verstrekt nadat een informatieverzoek is gedaan via het elektronische systeem.

Het bestaande systeem dat wordt gebruikt voor de informatie-uitwisseling ter voorkoming van graafschade is geschikt om ook te gebruiken voor de informatie-uitwisseling die nodig is in het kader van medegebruik van fysieke infrastructuur, of coördineren van civiele werken. Het WION-systeem is reeds vormgegeven met de bedoeling dat het in de toekomst mogelijk zou zijn om systemen voor andere soorten informatie over de onder- en bovengrond aan te haken (zie Kamerstukken II, 2005/6, 30 475, nr. 3, p.9).

Aansluiten bij het bestaande WION-systeem heeft een aantal voordelen. Zo is het minder belastend voor de betrokken netbeheerders, respectievelijk netwerkexploitanten dan een centrale registratie. Een centrale registratie van alle liggingsgegevens van alle fysieke infrastructuur alsmede van alle civiele werken die netwerkexploitanten in voorbereiding hebben, zou op dit moment veel administratieve lasten voor de netwerkexploitant en het Kadaster met zich meebrengen.

Het aansluiten bij de systematiek van WION heeft voorts als belangrijk voordeel dat deze systematiek bekend is voor de betrokken netwerkexploitanten, zoals de aanbieders van elektronische telecommunicatienetwerken, netbeheerders van elektriciteit, gas en (afval)water. Zij werken reeds met dit informatiesysteem en hebben hun organisatie hierop ingericht.

Ook wordt met de voorgestelde aanpak bereikt dat de groep netwerkexploitanten de informatie waarover het Kadaster reeds beschikt niet nogmaals behoeft aan te leveren. Via het verstrekken van de informatie voor de registratie van het beheerpolygoon (artikel 6 WION) heeft de beheerder van een net in de zin van WION immers reeds de hoofdlijnen van zijn netwerk geregistreerd. Op dit moment zijn alle netbeheerders tevens aan te merken als netwerkexploitant in de zin van de richtlijn breedband. Dat betekent dat voor alle netwerkexploitanten reeds kenbaar is in het systeem in welke gebieden zij beschikken over fysieke infrastructuur waarvan medegebruik gevraagd kan worden. Ter oriëntatie van de liggingsinformatie wordt bij de informatie-uitwisseling over ondergrondse netten die op grond van de WION plaats vindt, gebruik gemaakt van de Grootschalige Basiskaart Nederland (hierna: GBKN). De GBKN is een gedetailleerde topografische kaart van Nederland. Op deze kaart staan onder andere gebouwen, wegen, bruggen, spoorlijnen, waterlopen, waterkeringen, dijken en hoogspanningsmasten aangegeven. De informatie omtrent de globale liggingsgegevens van bovengrondse fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband is daardoor feitelijk reeds geïncorporeerd in de informatie-uitwisseling die op grond van de WION plaats vindt. Gelet hierop is op dit moment reeds kenbaar uit

CONCEPT CONSULTATIE

het systeem welke netbeheerders, respectievelijk netwerkexploitanten gevraagd moeten worden of zij fysieke infrastructuur hebben of civiele werken gepland hebben in het gebied waarin een aanbieder een breedbandnetwerk wil aanleggen. De GBKN wordt naar verwachting begin 2016 vervangen door de Basisregistratie Grootschalige Topografie (hierna: BGT), dat gedetailleerder is dan de GBKN. Aansluiten bij dit informatie-uitwisselingssysteem betekent dat er maar weinig aanvullingen nodig zijn ter uitvoering van de richtlijnverplichtingen, zowel bij de netbeheerders als bij het Kadaster.

Dit wetsvoorstel is nodig om te regelen dat de informatie over de ligging van netten alsmede het WION-informatie-uitwisselingssysteem gebruikt kunnen worden om informatie uit te wisselen over fysieke infrastructuur en civiele werken. Daarvoor is onder meer nodig dat het doel van het informatie-uitwisselingssysteem wordt uitgebreid en de taak van het Kadaster wordt uitgebreid. Daarnaast moeten netbeheerders respectievelijk netwerkexploitanten nog wettelijk verplicht worden om in aanvulling op de liggingsgegevens die zij reeds op grond van de WION moeten aanleveren tevens de liggingsgegevens aan te leveren van de bovengrondse fysieke infrastructuur van hun net, alsmede informatie over civiele werken aan hun net die zij voorbereiden. Alleen voor netwerkexploitanten die *niet* tevens netbeheerder in de zin van de WION zijn, betekent dit dat er in de praktijk sprake is van een nieuwe verplichting die inspanningen en kosten met zich meebrengen. Op dit moment zijn echter alle netwerkexploitanten tevens netbeheerder in de zin van de WION. De netbeheerders hebben reeds een beheerpolygoon en een registratiepolygoon in de zin van de WION opgeleverd. Doordat de GBKN ter oriëntatie van de ondergrond wordt toegevoegd aan de liggingsgegevens bij het teruggeven van de informatie is daarmee de door de richtlijn voorgeschreven informatie over fysieke infrastructuur ook opgeleverd. De huidige groep van netbeheerders hoeft aldus geen nieuwe beheerpolygoon of registratiepolygoon in te dienen om te voldoen aan de voorgestelde verplichting in artikel 6, derde lid om een beheerpolygoon en een registratiepolygoon in te dienen voor fysieke infrastructuur (zie de uitzondering in het voorgestelde artikel 6, derde lid, WIBON).

Het aansluiten bij de WION-systematiek en het daarvoor bestaande elektronische systeem betekent een zodanige uitbreiding van het doel en de reikwijdte van de WION dat deze wet moet worden vervangen door een nieuwe wet. Gelet hierop wordt in dit wetsvoorstel de WION ingetrokken doch worden de bepalingen van de WION één-op-één overgenomen in dit wetsvoorstel. De bepalingen die nodig zijn ter implementatie van de richtlijn breedband worden ingevoegd in de systematiek van de WION-bepalingen. Nieuwe bepalingen die dienen ter implementatie van de richtlijn breedband zijn gedeeltelijk geformuleerd in aanvullingen van artikelen in de WION en gedeeltelijk geformuleerd als zelfstandige artikelen. Deze bepalingen zien uitsluitend op de informatie-uitwisseling die nodig is in het kader van verzoeken om medegebruik van ondergrondse of bovengrondse infrastructuur, of verzoeken om civiele werken te

CONCEPT CONSULTATIE

coördineren. Wat resulteert is een wet over de informatie-uitwisseling betreffende bovengrondse en ondergrondse infrastructuur van netten ter voorkoming van graafschade en ter bevordering van de aanleg van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid (hierna: WIBON). Uit het onderstaande schema is inzichtelijk hoe de bepalingen in de WION zijn opgenomen in de voorgestelde WIBON, alsmede op welke plek en hoe elementen zijn toegevoegd ter implementatie van de richtlijn breedband:

Indeling WION	**Indeling in de voorgestelde WIBON**	**Is het artikel (of lid of onderdeel) inhoudelijk gewijzigd?**	**Nieuw toegevoegde artikelen, leden of onderdelen in WIBON ter implementatie richtlijn breedband**[2]
Artikel 1, lid 1, onderdelen a t/m h	Artikel 1, lid 1, onderdelen a t/m h	Nee	
Artikel 1, lid 1, onderdelen i t/m r	Artikel 1, lid 1, onderdelen n t/m w	Nee	
-		-	Artikel 1, lid 1, onderdelen i t/m m
Artikel 1, lid 2	Artikel 1, lid 2	Nee	
Artikel 2	Artikel 2	Nee	
Artikel 3	Artikel 3	Nee	
Artikel 4	Artikel 4, lid 1	Nee	
-	-	-	Artikel 4 onderdelen b en c
-	-	-	Artikel 4, lid 2
Artikel 5, lid 1	Artikel 5, lid 1	Nee	
Artikel 5, lid 2, onderdeel a	Artikel 5, lid 2, onderdeel a	Nee	
Artikel 5, lid 2, onderdeel b	Artikel 5, lid 2, onderdeel c	Nee	
-	-	-	Artikel 5, lid 2, onderdeel b
Artikel 6, lid 1	Artikel 6, lid 1	Nee	
-	-	-	Artikel 6, lid 1, onderdelen a t/m c
Artikel 6, lid 2, onderdelen a t/m b	Artikel 6, lid 2, onderdelen a t/m b	Nee	
-	-	-	Artikel 6, lid 3

[2] In de artikelgewijze toelichting wordt verklaard hoe deze toevoegingen dienen ter implementatie van de richtlijn breedband. Zie voorts de transponeringstabel.

CONCEPT CONSULTATIE

Artikel 7, lid 1	Artikel 7, lid 1	Nee	
-	-	-	Artikel 7, lid 2, onderdelen a t/m b
Artikel 7, lid 2	Artikel 7, lid 3	Nee	
Artikel 7, lid 3	Artikel 7, lid 4	Ja[3]	
-	-	-	Artikel 7, lid 5
Artikel 8	Artikel 8	Nee	
Artikel 8a	Artikel 9	Nee	
Artikel 9	Artikel 10	Nee	
-	-	-	Artikel 10, lid b, onderdelen 1° en 2°
Artikel 10	Artikel 11	Het vierde lid wordt gewijzigd[4]	
-	-	-	Artikel 12
Artikel 11	Artikel 13	Nee	
Artikel 12	Artikel 14	Nee	
Artikel 13	Artikel 15	Nee	
Artikel 14	Artikel 16	Nee	
Artikel 15	Artikel 17	Nee	
Artikel 16	Artikel 18	Nee	
Artikel 17	Artikel 19	Nee	
Artikel 18	Artikel 20	Nee	
Artikel 19	Artikel 21	Nee	
Artikel 20	Artikel 22	Nee	
-	-	-	Artikelen 23 t/m 27 bevatten de regeling i.v.m. geschilbeslechting (implementatie)
Artikel 21	Artikel 28	Derde lid, onderdeel d[5], wordt gewijzigd	
Artikel 22	Artikel 29	Eerste lid wordt gewijzigd[6]	
Artikel 23	Artikel 30	Nee	
-	-	-	Artikel 31
Artikel 24	Artikel 32	Nee	
Artikel 25	Artikel 33	Nee	

CONCEPT CONSULTATIE

[3] De aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk is als actor toegevoegd.

[4] Het betreft hier een redactionele verduidelijking.

[5] Behalve over de ontvangstbevestiging en het graafbericht kunnen er ook nadere regels worden gesteld over het informatieverzoek als bedoeld in artikel 10, eerste lid, onderdeel b, subonderdeel 2°.

[6] De aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk is als actor toegevoegd aan het nieuwe artikel 29, eerste lid.

Artikel 26	Artikel 34	Nee	
Artikel 27 t/m 38 zijn met ingang van 1 juli 2009 vervallen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Artikelen 39 t/m 43 bevatten wijzigingen in andere wetgeving nodig t.t. van inwerkingtreding WION	n.v.t	n.v.t.	n.v.t
Artikel 44	Artikel 35	Nee	n.v.t.
Artikel 45	Artikel 42	Nee	n.v.t.
Artikel 46, eerste lid, heeft geen effect meer sinds de inwerkingtreding van artikel 5 WION (1 juli 2010)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Artikelen 47 en 48 hebben geen effect meer sinds de inwerkingtreding van artikel 5 WION (1 juli 2010)	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Artikel 49, eerste lid, heeft geen effect meer sinds 1 juli 2013	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t
Artikel 49, tweede lid, heeft geen effect meer sinds 30 september 2013	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Artikel 50 (samenloopbepaling vierde tranche Awb) heeft geen effect meer sinds inwerkingtreding van WION	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Artikel 51	Artikel 36	Eenmalige evaluatieverplichting van artikel 51 van de WION is uitgebreid naar een periodieke verplichting (iedere vijf jaar)	n.v.t.
Artikelen 52 (inwerkingtreding WION bij KB) en 53	n.v.t	n.v.t.	n.v.t.

CONCEPT CONSULTATIE

(citeertitel) zijn uitgewerkt			

In de voorgestelde WIBON wordt het decentraal informatiesysteem en de in de WION voorgeschreven procedure voor informatie-uitwisseling voor de ligging van de (ondergrondse) netten gehandhaafd en uitgebreid naar (bovengrondse) fysieke infrastructuur en naar civiele werken. De informatie-uitwisseling zal in de praktijk daardoor hetzelfde verlopen als onder de WION. De aanbieder van een breedbandnetwerk doet via het elektronisch systeem een verzoek of een melding bij het Kadaster waarbij hij aangeeft over welke locatie hij informatie wil. Het elektronisch systeem stuurt deze informatievraag automatisch – dat wil zeggen zonder tussenkomst van menselijk handelen – door naar de netbeheerders die in het betreffende gebied een net of (bovengrondse) fysieke infrastructuur hebben liggen. Indien het informatieverzoek betrekking heeft op medegebruik sturen de netbeheerders respectievelijk netwerkexploitanten via het systeem (automatisch) de liggingsgegevens van de infrastructuur die zich op de betrokken locatie bevindt retour naar het Kadaster. Bij een informatieverzoek over civiele werken wordt de informatie over de voorgenomen civiele werken naar het Kadaster verstuurd (eveneens automatisch). Het Kadaster bundelt de informatie van de bevraagde netbeheerders respectievelijk netwerkexploitanten en stuurt deze door naar de aanvrager die hiermee vervolgens aan het werk kan. Deze automatisering geeft de mogelijkheid om snel, efficiënt en gebruiksvriendelijk de gegevens beschikbaar te stellen die op grond van de richtlijn breedband toegankelijk moet zijn.
In het kader van vernieuwing van het elektronische systeem (het KLIC-WIN-systeem wordt het informatiemodel voor kabels en leidingen (IMKL) aangepast. Vooruitlopend op de richtlijn breedband is in het nieuwe IMKL2015 al voorzien in de (data)elementen die op grond van de richtlijn nodig zijn. Het IMKL2015 zal waarschijnlijk dit jaar vastgesteld worden, waarna het door de netbeheerders zal worden geïmplementeerd. In KLIC-WIN is voorzien dat de informatie over kabels en leidingen (inclusief de informatie over fysieke infrastructuur) in het zogenoemde vector-formaat zal worden uitgewisseld. Kaarten in vector-formaat kunnen tot elk gewenst formaat vergroot worden zonder dat er kwaliteitsverlies optreedt. Daarnaast maakt vector-formaat het mogelijk om verschillende informatie te koppelen aan een element op de kaart, zoals noodtelefoonnummers en materiaal of de diepte van de elementen.

Andere informatiebronnen

In Nederland is een groot aantal databestanden raadpleegbaar met informatie die nuttig kan zijn voordat een verzoek om medegebruik van fysieke infrastructuur of een verzoek om te coördineren, of een informatieverzoek wordt gedaan via het elektronisch systeem. Aan de hand van deze informatie kan de aanbieder van een breedbandnetwerk die zo'n verzoek overweegt bijvoorbeeld al globaal zien waar

CONCEPT CONSULTATIE

andere netten liggen en waar infrastructuur en gebouwen aanwezig zijn. Zo kan hij bezien hoe hij bij de aanleg van zijn netwerk mogelijkerwijs gebruik kan maken van de bestaande bovengrondse en ondergrondse infrastructuur van andere netten. Onderstaand worden de drie databestanden genoemd die voor verzoeken om medegebruik en coördineren naar verwachting het meest relevant zijn.

De Top10NL (kleinschalige topografie) is het meest gedetailleerde product binnen de Basisregistratie Topografie en heeft een schaalniveau van 1 op 10.000. Het bestand is uniform en consequent en bovendien landelijk. Top10NL is opgebouwd uit verschillende topografische elementen zoals wegdelen, spoorbaandelen, waterdelen, gebouwen en terreinen, waardoor voor heel Nederland inzichtelijk is waar het (vaar)wegennet en het spoorwegennet (van trein, tram en metro) ligt, waar gebouwen staan en welke functie bepaalde terreinen hebben. Van wegen is voorts via dit databestand inzichtelijk is of de weg gebruikt wordt door bijvoorbeeld vliegverkeer (een landingsbaan bijvoorbeeld) of wegverkeer, en ook of het een hoofdweg of een lokale weg is. Voor wegen en waterwegen zijn voort beschikbaar "Nationaal wegen Bestand-Wegen" en "Nationaal Wegen Bestand – Vaarwegen" (beiden in beheer bij Rijkswaterstaat, respectievelijk de Minister van Infrastructuur en Milieu). In Top10NL is voorts te zien waar in Nederland onder meer bruggen, sluizen, havens, waterzuiveringen, kerktorens, radio- en televisietorens en elektriciteitscentrales te vinden zijn. Een groot deel van de bovengrondse fysieke infrastructuur in Nederland is daardoor inzichtelijk door deze bron te raadplegen. De informatie in Top10NL is vanwege het schaalniveau van de kaart minder gedetailleerd dan de informatie die via het WION-systeem kan worden opgevraagd. In de informatie in Top10NL is voorts niet zichtbaar wie de eigenaar is van de fysieke infrastructuur. Ook een contactpersoon maakt geen onderdeel uit van de informatie van Top10NL. Om dergelijke gegevens te achterhalen, bijvoorbeeld met het oog op een verzoek om medegebruik, moet gebruik gemaakt worden van het elektronisch informatie-uitwisselingssysteem als bedoeld in artikel 4 van de WION (respectievelijk artikel 4 van de voorgestelde WIBON).

Een andere bron van informatie wordt gevormd door de geo-informatie die is ontsloten ter implementatie van de richtlijn INSPIRE (Richtlijn 2007/2/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2007 tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap (Inspire), PbEU 2007, L 108). Het grootste deel van de hierbij betrokken gegevens is reeds beschikbaar als open data. Op de website van het nationaal georegister (www.Geonovum.nl) kunnen de datatsets bekeken worden die Nederland per INSPIRE-thema beschikbaar stelt, zoals de vervoersnetwerken, kadastrale percelen en landgebruik.

Een groot deel van de ondergrondse en bovengrondse fysieke infrastructuur in Nederland is daardoor inzichtelijk door deze bron te raadplegen. Telecommunicatienetwerken zijn echter uitgezonderd van de richtlijn INSPIRE en maken geen onderdeel uit van de informatie die beschikbaar is via het geoportaal. De

CONCEPTCONSULTATIE

informatie die in het geoportaal beschikbaar is, is voorts minder gedetailleerd (een ander schaalniveau) dan hetgeen op grond van de WION wordt uitgewisseld. Net als bij Top10NL is voorts niet zichtbaar wie de eigenaar is van bijvoorbeeld de fysieke infrastructuur. Ook een contactpersoon maakt geen onderdeel uit van de informatie in het geoportaal. Om dergelijke gegevens te achterhalen, bijvoorbeeld met het oog op een verzoek om medegebruik, moet gebruik gemaakt worden van het elektronisch informatie-uitwisselingssysteem als bedoeld in artikel 4 van de WION (respectievelijk artikel 4 van de voorgestelde WIBON).

2.6. Toezicht en geschilbeslechting

Zowel het toezicht als de geschilbeslechting waarop dit wetsvoorstel ziet, is beperkt tot de fase waarin een aanbieder die een breedbandnetwerk wil aanleggen een verzoek om medegebruik of coördineren overweegt, tot en met de fase waarin de overeenkomst tot medegebruik of coördineren tot stand wordt gebracht. Voor deze fase bevat de richtlijn breedband een aantal verplichtingen voor de partijen die betrokken zijn bij een verzoek om medegebruik of coördineren. Dit wetsvoorstel ziet niet op de fase vanaf het moment dat de overeenkomst tot stand is gekomen, omdat het Burgerlijk Wetboek reeds voorziet in een afdoende regeling van die fase. Zoals uiteengezet in paragraaf 2.1 hebben (het instemmen met) medegebruik en coördineren als zodanig een privaatrechtelijk karakter. Geschillen over de uitvoering van een overeenkomst tot medegebruik of coördineren kunnen door partijen worden aangebracht bij de civiele rechter.

Toezicht

De verplichtingen die volgen uit de richtlijn breedband worden neergelegd in enerzijds de Telecommunicatiewet (voor zover het gaat om de verplichting uit de richtlijn breedband om in te stemmen met medegebruik en coördineren), en anderzijds de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse en bovengrondse netten en civiele werken (voor zover het gaat om verplichtingen omtrent de informatie-uitwisseling die voortvloeien uit de richtlijn breedband). In de Telecommunicatiewet is het markttoezicht opgedragen aan de Autoriteit Consument en Markt. Het toezicht op de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten is opgedragen aan Onze Minister en wordt uitgevoerd door het Agentschap Telecom. Deze lijn wordt in dit wetsvoorstel voortgezet.

In artikel 11 van de richtlijn breedband worden de lidstaten verplicht om doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties vast te stellen die kunnen worden opgelegd aan een partij die de verplichtingen uit de richtlijn breedband niet (geheel) naleeft. Dit wetsvoorstel voorziet daarin. Ten eerste met de voorgestelde artikelen 32 tot en met 34 WIBON, voor zover het de informatie-uitwisseling betreft. Ten tweede ten aanzien van de verplichtingen omtrent medegebruik, coördineren en de gedoogplicht, met de artikelen 15.1, tweede lid, eerste en (de in dit wetsvoorstel

CONCEPT CONSULTATIE

voorgestelde) tweede volzin, en 15.2, tweede lid, 15.2a, tweede lid en 15.4, tweede lid, van de Telecommunicatiewet. De sancties die op grond van deze artikelen kunnen worden opgelegd zijn onder meer een last onder dwangsom en een boete.

Geschilbeslechting

De richtlijn vereist dat een nationale instantie voor geschilbeslechting wordt aangewezen die juridisch en functioneel onafhankelijk is van de netwerkexploitanten (artikel 10). Als partijen het bijvoorbeeld niet eens worden over de technische en commerciële eisen en voorwaarden, dan moeten zij dit kunnen voorleggen aan een geschilbeslechtende instantie. Deze instantie moet een bindende uitspraak kunnen opleggen aan partijen zodat ongerechtvaardigde afwijzingen of onredelijke voorwaarden worden vermeden. Ook kan deze instantie een prijs voor de toegang vaststellen. De uitspraken van de instantie laat onverlet de mogelijkheid van partijen om de zaak voor te leggen aan een gerechtelijke instantie.

In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om de geschilbeslechting omtrent de verplichtingen die volgen uit de richtlijn breedband overeenkomstig het toezicht op te dragen aan enerzijds de Autoriteit Consument en Markt voor zover het gaat om geschillen over medegebruik en coördineren) en anderzijds aan Onze Minister (resp. Agentschap Telecom) voor zover het gaat om geschillen over de informatie-verplichtingen voor netwerkexploitanten. Indien een geschil dat bij één van deze geschilbeslechters wordt aangebracht zowel betrekking heeft op de informatie-verplichtingen als op de verplichtingen omtrent medegebruik en coördineren, dient hij op grond van artikel 2:3, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht de aanvraag door te sturen aan de andere geschilbeslechter. In dit wetsvoorstel is voorts opgenomen dat zij in dat geval de beslissing op de aanvraag om geschilbeslechting coördineren (zie de voorgestelde regeling in de artikelen 12.5, zesde lid, van de Telecommunicatiewet en artikel 23, vierde lid, van de WIBON).

2.7. Vergunningprocedure civiele werken

Op grond van artikel 7 van de richtlijn breedband moeten lidstaten er voor zorgen dat informatie over vergunningprocedures voor civiele werken die nodig zijn voor de aanleg van elementen van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid beschikbaar is. Voorts legt dit de lidstaten een maximale termijn op waarin dergelijke vergunningsprocedures moet zijn afgerond.

Informatie over vergunningen

Voor de aanleg van breedbandige netwerken kunnen verschillende vergunningen nodig zijn, zoals bouw-, stedenbouwkundige, milieu- en andere vergunningen. Alle relevante informatie over de procedures en de algemeen voorwaarden die gelden voor civiele werken die nodig zijn voor de aanleg van elementen van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid moet via een centraal informatiepunt

CONCEPT CONSULTATIE

beschikbaar worden gesteld (zie artikel 7 van de richtlijn breedband). Aan deze verplichting wordt reeds voldaan middels artikel 7.6 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het digitale informatiepunt "het Omgevingsloket" (zie www. Omgevingsloket.nl). Dit is een landelijke voorziening waarin diverse hulpmiddelen zijn opgenomen om te bepalen welke vergunningen nodig zijn voor de in artikel 7 van de richtlijn bedoelde civiele werken. Voorts kan via dit informatiepunt een elektronische aanvraag worden gedaan.

Duur van de vergunningsprocedure

Civiele werken die nodig zijn met het oog op de aanleg van elementen van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid kunnen vergunningplichtig zijn. Artikel 7, derde lid, van de richtlijn verplicht de lidstaten de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de bevoegde autoriteiten binnen vier maanden op een aanvraag voor vergunning beslissen. Die plicht doet geen afbreuk aan andere specifieke termijnen of verplichtingen die zijn vastgesteld voor het goede verloop van de procedure en die van toepassing zijn op de vergunningprocedure overeenkomstig de nationale of Uniewetgeving. De lidstaten kunnen bepalen dat die termijn van vier maanden in uitzonderlijke en naar behoren gemotiveerde gevallen kan worden verlengd. Eventuele verlengingen moeten worden beperkt tot de termijn die minimaal nodig is voor het verlenen of weigeren van een vergunning. Elke weigering dient met redenen te worden omkleed op basis van objectieve, transparante, niet-discriminerende en evenredige criteria.

De Nederlandse wetgeving voldoet reeds aan deze vereisten middels de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), de Dienstenwet en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo). Bij voor civiele werken relevante vergunningstelsels moet met name worden gedacht aan vergunningplichten op grond van de Wabo, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken of de Waterwet. De Dienstenwet is van toepassing op de benodigde vergunningen voor het aanleggen van breedbandnetwerken. In de meeste gevallen zal voor die werken de reguliere procedure van de Awb van toepassing zijn. In de Wabo is geregeld dat, in het geval besluiten worden voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure, binnen acht weken na de datum van ontvangst van de aanvraag wordt beslist op de aanvraag om een omgevingsvergunning. Volgens artikel 31 van de Dienstenwet moet, indien bij wettelijk voorschrift geen termijn is bepaald binnen welke een beschikking op een aanvraag om de desbetreffende vergunning dient te worden gegeven, de beschikking zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag worden gegeven. De procedure wordt in beginsel dus ruim binnen de vier maanden die de richtlijn voorschrijft doorlopen.

Artikel 4:14, eerste lid, van de Awb bepaalt dat, indien een beschikking niet binnen de bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn kan worden gegeven, het bestuursorgaan dit aan de aanvrager meedeelt en daarbij een zo kort mogelijke termijn noemt waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien. Op grond van de

CONCEPT CONSULTATIE

Dienstenwet geldt bovendien dat slechts eenmaal verlenging van de beslistermijn is toegestaan indien een vergunning vanwege de ingewikkeldheid van het onderwerp niet kan worden verleend binnen de betreffende beslistermijn. De beslistermijn voor een omgevingsvergunning kan op grond van de Wabo één keer met maximaal zes weken worden verlengd. In uitzonderlijke gevallen zal de beslistermijn kunnen worden opgeschort op grond van artikel 4:15 Awb.

Artikel 3.10 van de Wabo wijst gevallen aan waarin de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 van de Awb) van toepassing is. Op grond van artikel 3:18 Awb moet bij deze procedure zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen zes maanden op de aanvraag te worden beslist. Indien de aanvraag een zeer ingewikkeld of omstreden onderwerp betreft, kan het bestuursorgaan die termijn met een redelijke termijn verlengen. De Wabo heeft die redelijke termijn bepaald op ten hoogste zes weken. De beslistermijn voor vergunningen waarop de procedure van de Wabo of die van de Dienstenwet van toepassing is, kan slechts één keer worden verlengd.
De uniforme openbare voorbereidingsprocedure is met name voorgeschreven voor activiteiten met belangrijke gevolgen voor de fysieke leefomgeving of activiteiten waarbij de belangen van een groot aantal derden betrokken zijn. Het betreft hoofdzakelijk activiteiten waarvoor het op grond van internationaalrechtelijke verplichtingen (zoals het Verdrag van Aarhus) noodzakelijk is, dat in de voorbereidingsprocedure een geformaliseerde mogelijkheid is opgenomen tot het indienen van zienswijzen door een ieder. Gelet hierop past de langere beslistermijn van deze procedure binnen de ruimte die artikel 7, derde lid, van de richtlijn daarvoor biedt.

De laatste volzin van artikel 7, derde lid, van de richtlijn vereist dat elke weigering met redenen wordt omkleed op basis van objectieve, transparante, niet-discriminerende en evenredige criteria. Met Afdeling 3.7 van de Awb, die regels stelt over de motivering van besluiten, wordt in samenhang met de wettelijke weigeringsgronden van de betreffende vergunningplicht reeds hierin voorzien.

3. Reikwijdte van het wetsvoorstel

De reikwijdte van dit wetsvoorstel volgt de reikwijdte van de richtlijn breedband en wordt met name bepaald door de reikwijdte van de termen "netwerkexploitant" en "fysieke infrastructuur".

Netwerkexploitant

De richtlijn breedband en aldus het voorgestelde hoofdstuk 5a van de Telecommunicatiewet is van toepassing op netwerkexploitanten. Allereerst gaat het volgens de definitie in artikel 1, eerste lid, van de richtlijn breedband om ondernemingen die openbare telecommunicatienetwerken aanbieden of waaraan vergunning is verleend om openbare telecommunicatienetwerken aan te bieden. In artikel 2, aanhef, van de richtlijn breedband is bepaald dat voor de toepassing van die

CONCEPT CONSULTATIE

richtlijn de definities gelden van richtlijn 2002/21/EG (Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en –diensten, Pb EG L 108, hierna: Kaderrichtlijn). Hieruit volgt dat de beheerder of exploitant van een besloten ofwel bedrijfsnetwerk voor elektronische telecommunicatie (waarmee geen diensten aan het publiek worden verleend) niet onder de definitie van netwerkexploitant valt. Blijkens een werkdocument van de Europese Commissie hoeft onder een openbaar elektronisch communicatienetwerk voorts niet te worden verstaan een (veelal gesloten) netwerk voor beveiligings- en toezichtcamera's zoals dat in sommige steden bestaat.

Ten tweede vallen onder het begrip netwerkexploitanten alle "ondernemingen die fysieke infrastructuur aanbieden die tot doel heeft een dienst te leveren zoals de productie, het transport of de distributie van gas, elektriciteit (met inbegrip van straatverlichting), verwarming, water (met inbegrip van de verwijdering of verwerking van afval- en rioolwater, en drainagesystemen), en vervoer (met inbegrip van spoorwegen, wegen, havens en luchthavens)". Het begrip "onderneming" is in Europeesrechtelijke zin beperkt tot iedere entiteit die een economische activiteit uitoefent en ziet niet op typische overheidstaken zoals het beheer van het regionaal en landelijk (vaar)wegennet. Tegelijkertijd noemt de definitie van netwerkexploitant echter een aantal activiteiten die in Nederland en andere lidstaten meestal exclusief als overheidstaak gelden, zoals straatverlichting (in de Engelse vertaling geduid als "*public* lighting") en wegen". Gelet hierop moet er van worden uitgegaan dat behalve de zogenoemde "nutsbedrijven" die infrastructuur aanbieden, zoals de netbeheerders voor elektriciteit, gas en verwarming, alsmede beheerders van spoorwegen, havens en luchthavens, ook het beheer door overheden van het landelijk en regionaal (vaar)wegennet, en van straatverlichting en afvalwater (riolering) valt onder de definitie van netwerkexploitant. Onder beheerders van een netwerk voor vervoersdiensten vallen dan niet alleen luchthavenbedrijven (zoals NV Luchthaven Schiphol), de (gemeentelijke) havenbedrijven, ProRail en de regionale vervoersbedrijven (tram, trolley of trein), maar bijvoorbeeld ook Rijkswaterstaat (eig. de Minister van Infrastructuur en Milieu) alsmede gemeenten en provincies (voor zover het gaat om het regionale wegen en vaarwegennet.

Een ander criterium in de definitie van netwerkexploitant is dat het moet gaan om "een onderneming die tot doel heeft een dienst te leveren". Dat veronderstelt dat eerst sprake is van een netwerkexploitant als het doel van de onderneming is om diensten aan derden te verrichte. Ten opzichte van de definitie van nutsbedrijf of speciale sector-bedrijf in richtlijn 2004/17/EU (Richtlijn 2004/17/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten, PB 2004, L 134) ontbreekt in de definitie van netwerkexploitant het element "openbare dienstverlening". Een netwerkexploitant

CONCEPT CONSULTATIE

moet met andere woorden een dienst aan derden verrichten, doch dit hoeft geen openbare dienstverlening te betreffen die in beginsel aan iedereen moet worden verleend. Een zelfvoorzienend netwerk, of een bedrijfsnetwerk valt niet onder de definitie van netwerkexploitant. Indien daarentegen op het niveau van wholesale diensten worden verleend aan anderen dan is sprake van het leveren van diensten aan derden. Gelet hierop zijn agrariërs of andere particulieren met windmolens niet aan te merken als netwerkexploitant. Agrariërs hebben tot doel om voedsel te produceren. Dat zij voor hun bedrijfsvoering gebruik maken van eigen opwekcapaciteit voor de bij hun bedrijfsvoering benodigde energie (zoals via windmolens) maakt hen geen onderneming die gericht is op het leveren van elektriciteit, ook niet wanneer ze overtollige elektriciteit kunnen leveren aan het hoofdnet. Ook particulieren in een vereniging die voor eigen gebruik duurzame elektriciteit produceren zijn ondanks het leveren van overtollige elektriciteit aan het hoofdnet niet aan te merken als onderneming die tot doel heeft elektriciteit te leveren als dienst aan anderen. Hetzelfde geldt voor bedrijven die mijnbouwinstallaties in de zin van de Mijnbouwwet en het bijbehorende netwerk beheren, omdat ook zij geen diensten aan derden verrichten met de infrastructuur die nodig is om bijvoorbeeld aardgas te winnen. Het winnen van delfstoffen is productie, en daarvoor hebben zij een bepaald (bedrijfs)netwerk nodig. Zij zijn derhalve evenmin aan te merken als netwerkexploitant.

Fysieke infrastructuur

Niet alle onderdelen van een netwerk van een netwerkexploitant zijn aan te merken als fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband. De definitie van fysieke infrastructuur waarop medegebruik in beginsel moet worden toegestaan, is beperkt tot "elk element van een netwerk dat is bedoeld om er andere elementen van een netwerk in onder te brengen zonder dat het zelf een actief element van het netwerk wordt". "Kabels, met inbegrip van ongebruikte glasvezels (dark fibre)" worden in de richtlijn breedband *niet* aangemerkt als fysieke infrastructuur. Fysieke infrastructuur zijn volgens de richtlijn enkel de passieve elementen van de infrastructuur, zoals buizen, masten, kabelgoten, inspectieputten, mangaten, straatkasten, (ingangen van) gebouwen, antenne-installaties, torens en palen. In het geval van het spoorwegennet betekent dit bijvoorbeeld dat de richtlijn *niet* ziet op het vragen van medegebruik van de rails waarop de trein rijdt. De rails is immers een actief element van het spoorwegnet. Als passieve elementen van het spoornetwerk zijn aan te merken de eventuele buizen in de grond die onder of langs het spoor ligt, tunnels, en gebouwen van de beheerder van het spoor. Signaalinstallaties (met uitzondering van de ondersteuningswerken waarop zij rusten) vallen evenmin onder de definitie van fysieke infrastructuur omdat dit actieve onderdelen zijn van het netwerk. In vergelijkbare zin zijn dijken, sluizen, rioolzuiveringsinstallaties (hierna: RZI) geen fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband, maar een actief element van het netwerk zelf. Alleen zogenoemde passieve elementen van een netwerk vallen

CONCEPT CONSULTATIE

onder de definitie van fysieke infrastructuur. In het geval van een RZI of een sluis kan het bijvoorbeeld gaan om een buis die naar de RZI of sluis loopt, of om een gebouw van waaruit de sluis of de RZI wordt bediend.

Het overgrote deel van een drinkwaternetwerk valt als gevolg van de definitie van fysieke infrastructuur buiten de reikwijdte van de richtlijn breedband. In de definitie van fysieke infrastructuur is namelijk bepaald dat het begrip fysieke infrastructuur *niet* ziet op "de elementen die worden gebruikt voor de voorziening met voor menselijke consumptie bestemd water" (zie artikel 1, tweede lid, laatste bijzin, van de richtlijn breedband).

Fysieke infrastructuur en civiele werken in zee (zeebodem)

Binnen de territoriale zee (12 mijlszone) gelden automatisch alle Nederlandse wetten. Telecommunicatiewet en WION zijn aldus van toepassing binnen de territoriale zee. Buiten de Nederlandse territoriale zee (de 12-mijlszone) zijn in de Exclusieve Economische Zone (EEZ, tot 200 mijl) alleen de wetten van toepassing die voor die zone door de wetgever van kracht zijn verklaard. Dat zijn bijvoorbeeld de Waterwet, de Mijnbouwwet en de Ontgrondingenwet. De Telecommunicatiewet en de WION zijn niet van toepassing gesteld op de EEZ. De in dit wetsvoorstel opgenomen verplichtingen worden derhalve evenmin van toepassing gesteld op de EEZ.

Buiten de 12-mijlszone is voorts de Wet installaties Noordzee (hierna: WiN) van belang. WiN ziet op de bodem van het deel van de Noordzee waarvan de grenzen samenvallen met die van het aan Nederland toekomende gedeelte continentale plat (NCP). Het NCP omvat het onder de Noordzee gelegen deel van de zeebodem en die ondergrond daarvan, gelegen buiten de Nederlandse territoriale zee. Op dit gebied is Nederlandse regelgeving in beginsel niet van toepassing omdat Nederland geen soevereiniteit heeft in dit gebied. Uitgangspunt van Win (bij gebreke van een internationale regeling) is dat Nederlandse regelgeving alleen van toepassing is op die installaties als dat wettelijk is bepaald (in beginsel via WiN). Zo is in WiN geregeld dat de Nederlandse strafwet toepasselijk is op een ieder die zich op of met betrekking tot een installatie ter zee aan enig strafbaar feit schuldig maakt. Voorts is ingevolge artikel 1.2 van de Telecommunicatiewet, deze wet van toepassing op installaties in de zin van WiN. Reden is dat daardoor zendpiraterij aangepakt kan worden. WION is niet van toepassing gesteld op deze installaties. Gelet op het doel waarvoor de Telecommunicatiewet van toepassing is verklaard op installaties in de Noordzee wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld hoofdstuk 5a niet van toepassing te laten zijn op deze installaties (zie de voorgestelde wijziging van artikel 1.2 Telecommunicatiewet). De verplichtingen omtrent medegebruik en coördineren van civiele werken hebben immers geen enkele relatie met (de bestrijding van) zendpiraterij.

Netbeheerder versus Netwerkexploitant, Net versus Fysieke infrastructuur

CONCEPT CONSULTATIE

Netbeheerders zijn in artikel 1, eerste lid, onderdelen e en h van de WION gedefinieerd als de beheerders van een net voor transport van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, van energie of van informatie. Hieronder vallen onder meer netten voor elektronische telecommunicatie, omroep, elektriciteit, gas, water en rioleringen. Alle beheerders van een net in de zin van WION zijn aldus tevens aan te merken als netwerkexploitant. In aanvulling op voornoemde groep van netbeheerders in de zin van de WION, omvat de reikwijdte van het begrip netwerkexploitant in de richtlijn breedband ook beheerders van fysieke infrastructuur waarmee een dienst wordt geleverd die bestaat uit vervoer (havens, wegen, spoor, e.d.). De beheerders van vervoersnetwerken zijn tevens beheerder van een net doordat zij beschikken over kabels of leidingen ten behoeve van bijvoorbeeld transport van energie en informatie (elektriciteit voor camera's die de verkeersstromen en calamiteiten registreren, berichten voor de informatieborden boven de weg, elektriciteit voor de verlichting van het vervoersnetwerk en de bediening van bruggen, sluizen en verkeerslichten). Alle netwerkexploitanten zijn aldus reeds netbeheerders in de zin van WION.

Een verschil met de richtlijn breedband (en aldus de reikwijdte van het voorgestelde hoofdstuk 5a Telecommunicatiewet) is dat de WION alleen de *ondergrondse* kabels en leidingen, lege buizen, ondersteuningswerken en beschermingswerken aanmerkt als elementen van een net. Een net in de zin van WION betreft ondergrondse elementen van een net, waarbij het zowel gaat om de actieve als de passieve onderdelen van het net. De richtlijn breedband ziet zowel op *bovengrondse* als op *ondergrondse* elementen. Een tweede verschil is dat de WION ook ziet op actieve kabels en leidingen en de richtlijn breedband uitsluitend ziet op de *passieve* elementen van een netwerk. In artikel 1, tweede lid, van de richtlijn breedband is bepaald dat alleen elementen van een netwerk dat bedoel is om er andere elementen van een netwerk in onder te brengen *zonder dat het zelf een actief element van het netwerk wordt*" aangemerkt moeten worden als fysieke infrastructuur. Zo vallen ondergrondse elektriciteitskabels wel onder de definitie van een net in de WION, maar niet onder de definitie van fysieke infrastructuur. Ook valt het overgrote deel van een drinkwaternetwerk als gevolg van de definitie van fysieke infrastructuur buiten de reikwijdte van de richtlijn breedband. In de definitie van fysieke infrastructuur is namelijk bepaald dat het begrip fysieke infrastructuur **niet** ziet op "de elementen die worden gebruikt voor de voorziening met voor menselijke consumptie bestemd water" (zie artikel 1, tweede lid, laatste bijzin, richtlijn breedband). Het ondergrondse deel van het drinkwaternet valt daarentegen geheel onder een net in de zin van de WION, zowel wat betreft de actieve als de passieve elementen van het net.

In onderstaande twee tabellen is schematisch weergegeven (a) welke netten en netwerken en (b) welke elementen of onderdelen van een net of netwerk onder de reikwijdte van de WION respectievelijk van de richtlijn breedband en het voorgestelde hoofdstuk 5a van de Telecommunicatiewet vallen. Daarmee worden de verschillen en overeenkomsten tussen de richtlijn breedband en de WION duidelijk. Voorts wordt op

CONCEPT CONSULTATIE

hoofdlijnen inzichtelijk welke inhoudelijke aanvullingen nodig zijn op de bestaande informatieverplichtingen in WION teneinde te kunnen voldoen aan de verplichtingen in de richtlijn breedband omtrent informatie-uitwisseling (zie paragraaf 2.5 hieromtrent).

De dienst die met het net of het netwerk wordt verricht	**WION van toepassing**	**Richtlijn breedband en H5a van de Telecommunicatiewet van toepassing**
Productie, transport of distributie van gas	X	X
Productie, transport of distributie van elektriciteit	X	X
straatverlichting	X	X
Openbaar communicatienetwerk	X	X
verwarming	X	X
Afval en rioolwater	X	X
spoorwegvervoer	X	X
wegvervoer	X	X
(lucht)havenvervoerdiensten	X	X
Vervoer over water	X	X

De elementen of onderdelen van het net of het netwerk	**Valt onder de reikwijdte WION?**	**Valt onder de reikwijdte Richtlijn breedband en H5a van de Telecommunicatiewet?**
(actieve) kabel of leiding	X alleen ondergronds	neen
lege buizen	X alleen ondergronds	X boven- en ondergronds
ondersteuningswerken	X alleen ondergronds	X boven- en ondergronds
masten		X
kabelgoten	X alleen ondergronds	X boven- en ondergronds
Inspectieputten en mangaten	X alleen ondergronds	X boven –en ondergronds
(ongebruikte) glasvezel	X alleen ondergronds	neen
straatkasten	neen	X
Gebouwen incl ingang	neen	X
Antenne-installaties	neen	X
Torens en palen	neen	X
elementen die worden gebruikt voor de	X alleen ondergronds	neen

CONCEPT CONSULTATIE

voorziening met voor menselijke consumptie bestemd water		

4. Verhouding tot andere regelgeving

4.1. Omgevingsrecht en sectorale regels

Bij de implementatie van een richtlijn moet worden onderzocht of er bestaande regels zijn die een goede implementatie van de richtlijn de jure of de facto onmogelijk maken, en vervolgens of die nationale bepalingen moeten worden aangepast of moeten worden geschrapt omdat zij in strijd moeten worden geacht met de richtlijn. Of een bestaande regel strijdig is met de richtlijn moet in concreto worden bezien en is o.a. afhankelijk van het doel en strekking van die nationale regel, het doel en strekking van de richtlijn en van de concrete richtlijnbepaling die in het geding is.

Het doel van de richtlijn breedband is het stimuleren van de aanleg van openbaar elektronische telecommunicatienetwerken met hoge snelheid, o.a. door medegebruik van bestaande fysieke infrastructuur te bevorderen. De strekking van de richtlijn is dat het steeds moet gaan om *redelijke* verzoeken om medegebruik. Voorts biedt de richtlijn de ruimte om medegebruik te weigeren op objectieve, transparante en evenredige criteria, zoals overwegingen van o.a. veiligheid (van bestaande netwerken, m.n. van kritieke nationale infrastructuur) en volksgezondheid (zie artikel 3, derde lid, onderdelen a tot en met f, van de richtlijn breedband). Hieruit volgt dat de verplichtingen uit de richtlijn breedband omtrent medegebruik andere regelgeving waaraan een netwerkexploitant is gebonden, zoals de Wet milieubeheer, Elektriciteitswet, de Gaswet, de Spoorwegwet, de Wet beheer rijkswaterstaatwerken en de Waterwet en de bijbehorende stelsels van vergunningen, ontheffingen of andere toestemmingen onverlet laat. Deze regelgeving bevat immers objectieve, transparante en evenredige criteria waaraan de betrokken netwerkexploitanten zich moeten houden teneinde onder meer de veiligheid en integriteit van die netten te waarborgen, alsmede om de concurrentie te bevorderen of de consument of het milieu te beschermen. Deze bepalingen staan naar hun aard niet in de weg aan redelijk medegebruik van die netten voor de aanleg van elementen van openbare elektronische communicatienetten met hoge snelheid. Medegebruik van netwerken voor de aanleg van (openbare) elektronische communicatienetwerken heeft in de praktijk ook al plaats. Zo hangen er GSM-antennes in een aantal pylonen van het landelijk elektriciteitsnetwerk. Ook op haventerreinen en langs het spoor vindt reeds medegebruik plaats van ondergrondse buizen en leidingen.

Gelet op het belang van de hierboven bedoelde bepalingen en teneinde onduidelijkheid en discussie in de praktijk te voorkomen wordt voorgesteld om in artikel 5a.2, vijfde lid, expliciet voorop te stellen dat die regelgeving onverminderd van

CONCEPT CONSULTATIE

toepassing is wanneer medegebruik wordt gevraagd of toegestaan. Hiermee wordt vooropgesteld dat de voorschriften omtrent het netwerk als zodanig (zoals de Spoorwegwet, de Luchtvaartwet en de Elektriciteitswet) en de overige voorschriften die bij de exploitatie van een netwerk of het verrichten van diensten met een netwerk steeds in acht genomen moeten worden, ook wanneer een verzoek om medegebruik wordt overwogen en wanneer een overeenkomst tot medegebruik wordt uitgevoerd.

Voorts wordt in dit wetsvoorstel voorzien in de mogelijke samenloop tussen de instemming met medegebruik door een netwerkexploitant (die privaatrechtelijk van aard is) en de publiekrechtelijke besluiten op aanvragen om een vergunning of ontheffing die op grond van bovenbedoelde regelgeving soms genomen moeten worden. Dit doet zich naar verwachting voor bij bepaalde netwerken, zoals het spoorwegnet en het (regionale en landelijke) vaarwegennet. Gelet hierop is in het wetsvoorstel voorzien in de situatie dat een netwerkexploitant een verzoek om medegebruik ontvangt en tevens degene is die beslist op een aanvraag om ontheffing of een vergunning die nodig is voordat medegebruik legaal kan plaatsvinden. Zo zal bij een verzoek om medegebruik van de fysieke infrastructuur van de exploitant van het spoorwegnet tevens een vergunning als bedoeld in artikel 19, eerste lid, van de spoorwegwet nodig zijn. Doordat het verlenen van die vergunningen is gemandateerd aan de exploitant van het spoorwegnet zal in zo'n geval die exploitant zowel moeten beslissen op het verzoek om medegebruik als op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 19, eerste lid, van de Spoorwegwet.

Ten eerste zijn in een dergelijk geval zowel de aanbieder die om medegebruik verzoekt als de netwerkexploitant verplicht om het verzoek om medegebruik en de aanvraag om een vergunning of ontheffing, respectievelijk de beslissing daarop te coördineren (zie artikel 5a.5, eerste en derde lid). Ten tweede voorziet het wetsvoorstel in de grondslag dat een netwerkexploitant de instemming met het verzoek om medegebruik kan weigeren wanneer de betrokken regelgeving aan het verlenen van de voor medegebruik benodigde vergunning of ontheffing in de weg staat (zie artikel 5a.5, tweede lid juncto artikel 5a.2, vijfde lid).

Vergelijkbare samenloop als hierboven geschetst, kan zich voordoen bij de andere netwerkexploitanten, zoals een havenbedrijf of een elektriciteitsnetbeheerder die onder meer de voorschriften in acht moet nemen die de veiligheid en integriteit van zijn netwerk, of een goede werking van de betrokken markt waarborgen. In de meeste gevallen zullen die voorschriften niet in de weg staan aan medegebruik, en slechts met zich meebrengen dat de netwerkexploitant bepaalde voorwaarden stelt waaronder medegebruik moet plaatsvinden (zoals veiligheidsmaatregelen). Tegelijkertijd kan niet worden uitgesloten dat zich in de praktijk op enig moment een situatie voordoet waarin medegebruik gelet op die sectorale regels redelijkerwijs niet mogelijk is. Voor die situatie voorziet dit wetsvoorstel in de mogelijkheid voor een netwerkexploitant om

CONCEPT CONSULTATIE

medegebruik te weigeren wanneer op grond van die regels het instemmen met medegebruik redelijkerwijs niet mogelijk is (zie artikel 5a.2, vijfde lid).

Tenslotte zal de bijzondere informatie-uitwisseling voor gebieden die om veiligheidsredenen zijn aangewezen in artikel 8 van het Besluit informatie-uitwisseling ondergrondse netten (hierna: BION) op grond van de voorgestelde wet gecontinueerd worden en ook van toepassing zijn op de informatie-uitwisseling omtrent fysieke infrastructuur en civiele werken. Dit bijzondere regime zal op grond van artikel 28 van het wetsvoorstel worden gecontinueerd. In artikel 28 van de WIBON is artikel 23 van de WION integraal overgenomen. De bijzondere informatie-uitwisseling omtrent graafrechten is van toepassing op een aantal luchthavens (o.a. de luchthavens Schiphol en Rotterdam), de kerncentrales, de marinehavens, en de plaatsen van vestiging van bepaalde militaire zend- en ontvangstinstallaties. De aanwijzing van deze veiligheidsgebieden is nodig om misbruik te voorkomen van informatie over de ligging van netten voor (terroristische) aanslagen op vitale infrastructuur. Het betreft voorts gebieden waarvoor op grond van luchtvaart-, respectievelijk kernenergiewetgeving specifieke regels met het oog op de beveiliging en de veiligheid van kracht zijn. Gelet hierop is deze bijzondere informatie-uitwisseling eveneens nodig wanneer om informatie wordt verzocht met het oog op medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken.

Kern van de bijzondere informatie-uitwisseling op grond van artikel 8 BION is dat de voor het gebied verantwoordelijke instantie verplicht is om de grondroerder tijdig te voorzien van volledig en betrouwbaar kaartmateriaal over alle in zijn gebied gelegen netten. De informatie over het veiligheidsgebied wordt direct aan de betrokkene verstrekt (zonder tussenkomst van het kadaster), en de verantwoordelijke instantie kan een eigen afweging maken of de informatie over het veiligheidsgebied daadwerkelijk moet worden verstrekt. Deze aanpak zal worden gecontinueerd.

4.2. Natrekking

In artikel 5:20, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) is de zogenoemde doorknip van de verticale natrekking van netten geregeld. Omdat een net een feitelijke en functionele eenheid is, wordt in artikel 5:20, tweede lid, de regel van verticale natrekking van artikel 5:20, eerste lid, BW doorbroken in het geval van netten, ongeacht welke materie of informatie door dat net wordt getransporteerd. De eigendom van een net – een werk in de zin van het BW – wordt daarmee geheel losgemaakt van die van de grond. Deze doorknipregel komt voort uit de specifieke eigendomsregeling die van oudsher in de regelgeving ten aanzien van telecommunicatienetwerken, en –diensten deel uitmaakt van de gedoogplicht voor de aanleg (instandhouding en verwijdering) van telecommunicatiekabels (waaronder ook aansluitpunten, mantelbuizen, etc. worden verstaan). In die gedoogregelingen was steeds een regeling opgenomen omtrent de eigendom van de daarbij betrokken

CONCEPT CONSULTATIE

kabels, gronden, gebouwen, e.d.. De meest recente regelingen zijn artikel 36 van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen (Kamerstukken II 1987-1988, 20369, nr. 3., p. 49), alsmede het oude artikel 5.6 van de Telecommunicatiewet (Kamerstukken II, 1996-1997, 25533, nrs. 1 en 3). In beide wettelijke regelingen was opgenomen dat de aanleg van kabels (in brede zin) en netwerkaansluitingen door de aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk "in en op gronden, alsmede in gebouwen van anderen", geen wijziging bracht in de eigendom van hetgeen was aangelegd. Dit bracht mee dat de aanbieder die eigenaar was van de kabels voordat deze in de grond van een ander werden aangelegd, de eigendom daarvan niet verloor als gevolg van die aanleg. Deze wettelijke regelingen zijn het uitgangspunt geweest van de regeling in artikel 5:20, tweede lid, BW.

Aanleiding voor de generieke regeling in 5:20, tweede lid, BW voor alle netten is gelegen in de uitspraken van de Hoge Raad van 6 juni 2003 (BNB 2003, 271 en 272) waarin zij het uitgangspunt neemt dat het ontvangststation, de versterkers en de verdeelkasten een feitelijke en functionele eenheid met het kabelnet vormen. Voorts heeft de Hoge Raad in die uitspraken geoordeeld dat een kabelnet een onroerende zaak is, omdat het moet worden aangemerkt als een werk dat duurzaam met de grond is verenigd in de zin van artikel 3:3, eerste lid, BW. Uit deze arresten werd afgeleid dat ook andere in de grond aangelegde netten dan kabelnetten op grond van artikel 3:3 BW als onroerende zaken moesten worden beschouwd.

Omdat een net een feitelijke en functionele eenheid is, is naar aanleiding van deze uitspraken in artikel 5:20, tweede lid, een voorziening getroffen die de regel van natrekking van artikel 5:20, eerste lid, BW doorbreekt in het geval van netten, ongeacht welke materie of informatie door dat net wordt getransporteerd. De eigendom van een net – een werk in de zin van het BW – wordt daarmee geheel losgemaakt van die van de grond. Hoewel in artikel 5:20, tweede lid, slechts wordt gesproken van "in, op of boven de grond van anderen" (en niet ook van "alsmede in gebouwen van anderen" heeft de doorknipregel tevens tot gevolg dat kabels en leidingen die tot een net behoren en die in of aan buizen, leidingen, gebouwen, etc. van anderen zijn of worden aangelegd, eigendom blijven van de eigenaar van het net en geen bestanddeel worden van de gebouwen of werken van anderen. Nergens in de wetsgeschiedenis blijkt dat met het niet opnemen van "alsmede in gebouwen van anderen" in artikel 5:20, tweede lid, een verschil wordt beoogd met de doorknipregeling die van oudsher gold voor de telecommunicatienetten. Er wordt blijkens de wetsgeschiedenis juist een voortzetting van die doorknipregeling voor telecommunicatienetten beoogd, en wel voor alle netten:

> "Dit artikel doet recht aan het feit dat een net een feitelijke en functionele eenheid is. Het heeft tevens tot gevolg dat kabels en leidingen die tot een net behoren *en die in of aan gebouwen of werken van anderen* zijn of worden aangelegd, eigendom blijven van de eigenaar van het net en geen bestanddeel worden van de gebouwen of werken van anderen."

CONCEPT CONSULTATIE

(Kamerstukken II, 2005-2006, 29834, nr. 9, p.4)

"Het voorgestelde artikel 5.12 van de Telecommunicatiewet voorzag slechts in een doorbreking van de verticale natrekking voor elektronische communicatienetwerken. Dit artikel was bedoeld als de opvolger van het huidige artikel 5.6 Telecommunicatiewet. *Met de hier voorgestelde wijziging van het Burgerlijk Wetboek wordt het aanvankelijk voorgestelde artikel 5.12 van de Telecommunicatiewet overgenomen in het BW en uitgebreid tot alle transportnetten,* bestaande uit kabels en leidingen. Zo wordt voorzien in een regeling die de doorbreking van de verticale natrekking generiek regelt voor alle netten, ongeacht welke materie of informatie door dat net wordt getransporteerd. Artikel 5.12 kan daarmee dan ook vervallen."
(Kamerstukken II, 2005-2006, 29834, nr. 9, p.5)

In de literatuur is, mede door het bestaan van artikel 5.17 Telecommunicatiewet discussie over de vraag of beschermingswerken en ondersteuningswerken (zoals lege mantelbuizen) onder de reikwijdte vallen van het begrip "net" in artikel 5:20, tweede lid, BW. Ook dit is fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband omdat de richtlijn spreekt over elk element van een netwerk dat bedoeld is om er andere elementen van een netwerk in onder te brengen. Een vergelijkbare discussie is mogelijk ten aan zien van bijvoorbeeld straatkasten, inspectieputten en mangaten die ook als voorbeeld zijn opgenomen in de definitie van fysieke infrastructuur. In de wetsgeschiedenis worden eigenlijk twee zienswijzen aangehouden, enerzijds dat (lege) mantelbuizen geen net zijn in de zin van artikel 5.20, tweede lid, BW, anderzijds dat er wel sprake is van een net:

"Aangezien het in deze nota van wijziging uit het wetsvoorstel verwijderde artikel 5.12 ook van toepassing was op de aanleg van beschermingswerken en ondersteuningswerken waarin zich geen kabel bevindt (artikel 5.16), is in artikel 5.18 opgenomen dat de regels ten aanzien van de eigendom van de in het voorgestelde artikel 5:20 lid 2 BW bedoelde netten en de daarmee samenhangende bepalingen van overeenkomstige toepassing zijn op deze werken. Artikel 5.18 is nodig, omdat genoemde werken – waaronder lege mantelbuizen – geen net zijn of nog geen onderdeel uitmaken van een net als bedoeld in artikel 5:20 lid 2 BW."
(Kamerstukken II, 2005-2006, 29834, nr. 9, p. 6)

"Door het voorgestelde artikel 5.18 Telecommunicatiewet vallen ook lege mantelbuizen, die op termijn deel uit kunnen maken van een elektronisch communicatienetwerk, onder de werking van het voorgestelde artikel 5:20 BW. Deze mantelbuizen maken in tegenstelling tot hetgeen de leden stellen

CONCEPT CONSULTATIE

dus nog geen deel uit van het netwerk en kunnen niet worden gezien als leidingen die een feitelijke en functionele eenheid vormen met het elektronische communicatienetwerk. *Wel kunnen ze als een zelfstandig netwerk in de zin van artikel 5:20 lid 2 BW worden gezien, nu hun bestemming het in die bepaling bedoelde transport omvat, ook als de in de mantelbuis aan te brengen transportkabels en leidingen nog niet zijn aangelegd*."
(Kamerstukken II, 2005-2006, 29834, nr. 12, p. 16)

De zienswijze dat deze lege mantelbuizen en andere ondersteunings- of beschermingswerken, een zelfstandig netwerk in de zin van artikel 5:20, tweede lid, BW komt overeen met de verkeersopvatting en doet recht aan de investeringen die in het verleden en tot op de dag van vandaag door diverse netwerkexploitanten zijn en worden gedaan. Immers die buizen worden aangelegd om er ooit leidingen, vezels e.d. doorheen te laten lopen (anders zouden ze niet worden aangelegd en verspild geld zijn). Ook is zakenrechtelijk wenselijk dat dergelijke beschermingswerken en ondersteuningswerken eigendom zijn én blijven van degeen die het stelsel (of een individuele buis) aanlegt. De netwerkexploitant heeft met toestemming van derden (grondeigenaren, etc.) geïnvesteerd in de aanleg. Het maakt onderdeel uit van zijn bedrijfsmiddelen en bedrijfskapitaal en waarschijnlijk heeft hij er zakelijke rechten op gevestigd (bijvoorbeeld hypotheekrecht). Het zou dan ook zakenrechtelijk onwenselijk zijn als een mantelbuis van X eigendom zou worden van Y omdat Y er leidingen in aan legt (met toestemming van X).

Ook gelet op de specifieke eigendomsregeling die van oudsher in de regelgeving ten aanzien van telecommunicatienetwerken, en –diensten deel uitmaakt van de gedoogplicht voor de aanleg (instandhouding en verwijdering) van telecommunicatiekabels is deze zienswijze verdedigbaar. In die oude wettelijke regelingen was immers steeds het uitgangspunt dat de eigenaar van de kabels (in brede zin en ook lege mantelbuizen bevattend) voordat deze in de grond van een ander werden aangelegd, de eigendom daarvan niet verloor als gevolg van die aanleg. Deze wettelijke regelingen zijn het uitgangspunt geweest van de regeling in artikel 5:20, tweede lid, BW.

De doorknipregeling in artikel 5:20, tweede lid, BW is leidend voor de eigendomsverhoudingen bij de uitvoering van de verplichtingen die ter implementatie van de richtlijn breedband zijn opgenomen in dit wetsvoorstel omtrent medegebruik, gedogen en coördineren. Met artikel 5:20, tweede lid, BW, is verzekerd dat een eigenaar de eigendom behoudt van de elementen van zijn netwerk die hij aanlegt in (de elementen van) het netwerk van een andere netwerkexploitant. Tevens is hiermee gewaarborgd dat de netwerkexploitant die instemt met medegebruik of coördineren de eigendom behoudt van de elementen van zijn netwerk waarop het medegebruik of de coördinatie betrekking heeft. Wanneer bijvoorbeeld een beheerder van een elektriciteitsnetwerk medegebruik verleent van een ondergrondse buis zodat daarin de

CONCEPT-CONSULTATIE

fysieke geleidingsdraden ten behoeve van een breedbandnetwerk kunnen worden aangelegd, zorgt de doorknip op grond van artikel 5:20, tweede lid, BW ervoor dat (a) de aanbieder van het breedbandnetwerk eigenaar is van die fysieke geleidingsdraden, en (b) de beheerder van het elektriciteitsnetwerk eigenaar blijft van de ondergrondse buis.

De doorknip is tevens van toepassing als een aanbieder van een breedbandnetwerk met een beroep op artikel 5.2, eerste tot en met (nieuw) vijfde lid, kabels of netwerkaansluitpunten aanlegt in of op (niet-)openbare gronden, of kabels of netwerkaansluitpunten in of aan een gebouw aanlegt, bijvoorbeeld in leidingen die al aanwezig zijn in het gebouw.

5. Regeldruk

Administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten

Administratieve lasten zijn de kosten die voortkomen uit informatieverplichtingen aan de overheid die voortvloeien uit wet- en regelgeving. Dit wetsvoorstel heeft geen effecten op de administratieve lasten voor bedrijven (in casu netwerkexploitanten, respectievelijk netbeheerders). De administratieve lasten voor burgers zijn nihil. Burgers vallen niet onder de reikwijdte van dit wetsvoorstel.

Dit wetsvoorstel kent enkele informatieverplichtingen aan derden. Informatieverplichtingen aan derden worden, anders dan informatieverplichtingen aan de overheid, beschouwd als inhoudelijke verplichtingen en de daarmee verbonden kosten behoren dan ook tot de inhoudelijke nalevingskosten. Naar verwachting heeft dit wetsvoorstel een zeer beperkt effect op deze inhoudelijke nalevingskosten voor bedrijven. Daarbij spelen de volgende onderdelen uit het wetsvoorstel een rol:

In dit wetsvoorstel is ten eerste een verplichting opgenomen voor netwerkexploitanten om in te stemmen met medegebruik van hun fysieke infrastructuur door telecomaanbieders. In de huidige praktijk wordt vaak al op vrijwillige basis ingestemd met dergelijk medegebruik. De verwachting is daarom dat het wetsvoorstel niet een stijging van het aantal verzoeken om medegebruik tot gevolg zal hebben. Van de verplichting in te stemmen met redelijke verzoeken om medegebruik wordt daarom geen effect verwacht op de inhoudelijke nalevingskosten.

Het wetsvoorstel geeft ten tweede een kader voor afspraken tussen een telecomaanbieder en een netwerkexploitant met betrekking tot coördineren van de aanleg van civiele werken. Het kan gaan om het delen van informatie (bijvoorbeeld planningen van werkzaamheden), het maken van afspraken tussen de uitvoerders van de civiele werken en het afstemmen van de feitelijke (graaf)werkzaamheden. Verwachting is dat telecomaanbieder hier zeer beperkt gebruik van zullen maken. De snelheid waarmee telecomaanbieders infrastructuur aanleggen is volgens telecomaanbieders doorgaans groter dan andere netwerkexploitanten. Zij verwachten daardoor in de regel weinig meerwaarde te kunnen behalen door om coördineren van

CONCEPT CONSULTATIE

civiele werken te verzoeken. Ook van deze verplichting wordt daarom geen effect verwacht op de inhoudelijke nalevingskosten.

Ten derde wordt in dit wetsvoorstel een wettelijke verplichting voorgesteld voor netwerkexploitanten om - op verzoek van een telecomaanbieder – informatie te verstrekken op grond waarvan inzicht kan worden verkregen in de locatie en aard van fysieke infrastructuur in het gebied waar de telecomaanbieder een breedbandnetwerk wil aanleggen. Zoals uiteengezet in paragraaf 5.2 van deze toelichting zijn op dit moment alle netwerkexploitanten tevens netbeheerder in de zin van de WION. De netbeheerders hebben reeds een beheerpolygoon en een registratiepolygoon in de zin van de WION opgeleverd. Doordat de GBKN ter oriëntatie van de ondergrond wordt toegevoegd aan de liggingsgegevens bij het teruggeven van de informatie is daarmee de door de richtlijn voorgeschreven informatie over fysieke infrastructuur ook opgeleverd. De huidige groep van netbeheerders hoeft aldus geen nieuwe beheerpolygoon of registratiepolygoon in te dienen om te voldoen aan de voorgestelde verplichting in artikel 6, derde lid om een beheerpolygoon en een registratiepolygoon in te dienen voor fysieke infrastructuur (zie de uitzondering in het voorgestelde artikel 6, derde lid, WIBON). Gelet hierop zijn met deze nieuwe informatieverplichting daarom op dit moment geen nieuwe inhoudelijke nalevingskosten gemoeid.

Wel is het zo dat netwerkexploitanten als gevolg van dit wetsvoorstel extra informatieverzoeken kunnen krijgen waar ze verplicht aan moeten voldoen. Terwijl netwerkexploitanten in de huidige situatie informatieverzoeken ontvangen in verband met graafmeldingen van grondroerders zullen straks als gevolg van dit wetsvoorstel ook informatieverzoeken binnenkomen van telecomaanbieders in verband met het verzoek om medegebruik van fysieke infrastructuur of om coördineren van de aanleg van civiele werken. Bij het wetsvoorstel WION werden de kosten om te voldoen aan een informatieverzoek destijds geschat op circa €15 per melding. Echter, zoals in de voorgaande alinea's uiteen is gezet, ligt het niet in de verwachting dat er ten opzichte van de huidige situatie extra verzoeken zullen worden gedaan. Derhalve is de verwachting dat de extra inhoudelijke nalevingskosten op dit punt gering zijn.

Kennisnemingskosten

De kennisnemingskosten van dit wetsvoorstel worden geraamd op circa €80.000. Kennisneming houdt in dat betrokken bedrijven de inhoud van het voorliggende wetsvoorstel dienen te kennen voor zij de wetgeving in de dagelijks praktijk kunnen toepassen. Hierbij speelt dat bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel de verschillende belanghebbenden zijn geconsulteerd. Hierdoor zijn zij in een vroeg stadium van het wetgevingstraject reeds op de hoogte gebracht van de voorgestelde inhoud van het wetsvoorstel. De raming van €80.000 is gebaseerd op de kennisnemingskosten die geraamd werden voor de WION. De doelgroep van die wet komt voor een groot gedeelte overeen met die van dit wetsvoorstel.

CONCEPT CONSULTATIE

Vervallen van eenmalige nalevingskosten of van structurele financiële lasten door de permanente gedoogplicht

De invoering van de permanente gedoogplicht voor ongebruikte kabels kan voor de eigenaren van ongebruikte kabels leiden tot het vervallen van eenmalige nalevingskosten of van structurele financiële lasten. Nalevingskosten zijn de kosten die bedrijven maken om te voldoen aan de inhoudelijke verplichtingen die wet- en regelgeving stelt. Financiële kosten zijn het gevolg van een verplichting om een geldbedrag over te maken aan de overheid of het bevoegd gezag. Deze kosten zijn derhalve niet direct gerelateerd aan een informatiebehoefte van de overheid.

Bij ongewijzigd beleid geldt dat ongebruikte kabels die na 1 januari 2007 zijn aangelegd, niet hoeven te worden opgeruimd voor een aaneengesloten periode van tien jaar. Na tien jaar is de eigenaar verplicht om op verzoek van de gemeente de kabels op te ruimen. Ongebruikte kabels die voor 1 januari 2007 zijn aangelegd hoeven tot 1 januari 2018 niet te worden opgeruimd. Na 1 januari 2018 vervalt de gedoogplicht voor kabels die voor 1 januari 2007 zijn aangelegd. Dit betekent dat ongebruikte kabels na 1 januari 2018 op verzoek van de gemeenten opgeruimd dienen te worden. Afhankelijk van de afspraken die gemaakt zijn tussen gemeente en de eigenaar van de ongebruikte kabels, zijn hieraan ofwel eenmalig hoge (verwijderings)kosten verbonden (ofwel eenmalige nalevingskosten), ofwel dient er een jaarlijkse precariobelasting afgedragen te worden (ofwel structurele financiële kosten). Deze bepaling is gezien de doelstelling van de richtlijn breedband achterhaald en contraproductief. De richtlijn gaat er immers juist vanuit dat uit oogpunt van kostenefficiency voordelen behaald kunnen worden door gebruik te maken van infrastructuur die reeds is opgericht of aangelegd. De in dit wetsvoorstel opgenomen permanente gedoogplicht heeft voor kabeleigenaren als consequentie dat in de toekomst ofwel de eenmalige (hoge) verwijderingskosten (inhoudelijke nalevingskosten), ofwel de jaarlijkse precarioheffing komt te vervallen. De hoogte hiervan is lastig te kwantificeren. Er zijn geen gegevens beschikbaar over de totale lengte ongebruikte kabels in Nederland.

6. Consultatie

7. Uitvoerings- en handhavingstoets

II. ARTIKELEN

Artikel 1 - definities

In het voorgestelde artikel 1 zijn alle definities opgenomen van artikel 1 van de WION. In aanvulling hierop wordt voorgesteld om de begrippen netwerkexploitant, medegebruik van fysieke infrastructuur, coördineren van civiele werken en hoge snelheidsnetwerk op te nemen in artikel 1, omdat deze begrippen nodig zijn wanneer

CONCEPT CONSULTATIE

de informatie-uitwisseling via het elektronisch systeem voortaan ook betrekking kan hebben op medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken. Voor de omschrijving van deze begrippen wordt verwezen naar hoofdstuk 5a van de Telecommunicatiewet waar de materiële inhoud en reikwijdte van deze begrippen is geregeld.

Artikelen 2 en 3 – preventie van graafschade

Deze artikelen zijn ongewijzigd overgenomen uit de WION.

Artikelen 4 tot en met 6 – het elektronisch informatiesysteem

In de artikelen 4 en 5 worden het doel en de functie uitgebreid van het elektronisch systeem voor de informatie-uitwisseling. Naast het uitwisselen van informatie ten behoeve van graafwerkzaamheden (resp. het voorkomen van graafschade) wordt in artikel 4 twee doelen toegevoegd, namelijk het bevorderen van medegebruik van fysieke infrastructuur en toegangspunten, alsmede van coördineren van civiele werken.

De wettelijke taken van het Kadaster zijn neergelegd in artikel 5. De taak om aan o.a. bestuursorganen, netbeheerders en grondroerders, etc. gebiedsinformatie te verstrekken wordt in artikel 5 uitgebreid met het verstrekken van gebiedsinformatie aan aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken die een verzoek om medegebruik of coördineren voorbereiden met het oog op de aanleg van een netwerk met hoge snelheid. Het registreren van beheerpolygonen ten behoeve van de informatie-uitwisseling voor ondergrondse netten is opgenomen in artikel 6 (zie artikel 6 WION). Voorgesteld wordt om dit artikel uit te breiden zodat de registratie van beheerpolygonen ook geschiedt ten behoeve van de informatie-uitwisseling over fysieke infrastructuur en civiele werken.

Artikelen 7, 10, 12 en 13 – Informatie-uitwisseling ten behoeve van medegebruik en coördineren

In deze artikelen wordt de aanpak die in de WION is vastgelegd ter voorkoming van graafschade gelijkelijk van toepassing gesteld ten behoeve van het stimuleren van medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken. De regels van WION worden steeds ongewijzigd overgenomen. De aanvulling van deze artikelen is beperkt tot hetgeen nodig is voor de informatie-uitwisseling omtrent medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken. In de tabel in paragraaf 5.2 van het algemeen deel van de toelichting is schematisch weergegeven welke artikelen in dit wetsvoorstel nieuwe dan wel gewijzigde bepalingen bevatten ten

CONCEPT CONSULTATIE

opzichte van de WION, respectievelijk welke bepalingen ongewijzigd zijn overgenomen van de WION.

Artikel 7

In artikel 7 van de WION is geregeld dat een opdrachtnemer of grondroerder om gebiedsinformatie kan verzoeken (oriëntatieverzoek) en welke informatie hij daarbij moet geven (de oriëntatiepolygoon). Deze aanpak wordt in het voorgestelde artikel 7 gelijkelijk van toepassing op een aanbieder van een openbaar elektronisch netwerk die een breedbandnetwerk aanlegt. Bij het oriëntatieverzoek moet voornoemde aanbieder dus ook (net als een opdrachtnemer of grondroerder) een oriëntatiepolygoon geven. De aanbieder moet voorts aangeven of zijn oriëntatieverzoek betrekking heeft op medegebruik of op coördineren.

Artikel 10

Het Kadaster is op grond van artikel 9 WION de intermediair die netbeheerders inlicht over het oriëntatieverzoek of een graafmelding en die de informatie die naar aanleiding van een graafmelding of oriëntatieverzoek door netbeheerders is verstrekt doorgeeft aan de opdrachtnemer of grondroerder. Dit wordt in artikel 10 overgenomen. Daarnaast wordt artikel 10 aangevuld voor zover nodig voor de informatie-uitwisseling over fysieke infrastructuur en civiele werken. Dit houdt onder meer in dat het Kadaster verplicht wordt om de netwerkexploitanten wier beheerpolygoon geheel of gedeeltelijk samenvalt met de in artikel 7, vierde lid, bedoelde oriëntatiepolygoon te vragen om gebiedsinformatie.

Artikel 12

In dit artikel is net als in artikel 10 WION de termijn geregeld waarbinnen de netwerkexploitant de gebiedsgegevens moeten verstrekken. Ook is in dit artikel bepaald welke informatie de gebiedsgegevens betreffen. Dit betreft voor informatieverzoeken met betrekking tot medegebruik de informatie als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdelen a tot en met c, van de richtlijn breedband. Voor informatieverzoeken betreffende civiele werken is verstrekking van de informatie als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdelen a tot en met d, van de richtlijn breedband.

Artikel 13

In dit artikel is artikel 11 van de WION overgenomen. Dit is slechts aangevuld met een verwijzing naar het nieuwe artikel 12 WIBON waarin de informatie wordt gedefinieerd die netwerkexploitanten moeten verstrekken ten behoeve van medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken.

Artikelen 23 tot en met 27 (nieuw hoofdstuk 5) – geschilbeslechting

CONCEPT CONSULTATIE

Zoals in paragraaf 2.6 van het algemeen deel is toegelicht, is in deze artikelen de beslechting geregeld van geschillen omtrent de informatie-uitwisseling betreffende medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken. Deze geschilbeslechting is voorgeschreven in de artikelen 4, zesde lid, en 6, vierde lid, van de richtlijn breedband. Voorgesteld wordt om de geschilbeslechting omtrent de informatie-uitwisseling procedureel op dezelfde wijze te laten geschieden als de beslechting van geschillen omtrent medegebruik en coördineren, respectievelijk als de beslechting van geschillen omtrent andere verplichtingen die bij of krachtens de Telecommunicatiewet zijn opgelegd aan aanbieders (zie hoofdstuk 12 van de Telecommunicatiewet alsmede de in onderdelen J tot en met L van dit wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen die nodig zijn om aan de richtlijn breedband te voldoen).

Artikelen 28 tot en met 31 - grondslagen nadere regelgeving

De artikelen 21 tot en met 23 WION zijn onverkort overgenomen in de artikelen 28 tot en met 30 van dit wetsvoorstel en slechts aangevuld voor zover dat nodig is om de richtlijn breedband te implementeren. Zo wordt in artikel 23 een verwijzing naar artikel 12 opgenomen opdat het ook voor de informatie-uitwisseling omtrent medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken mogelijk is om een uitzondering te maken op de informatie-verplichtingen voor exploitanten van bepaalde netwerken wanneer dat om redenen van bijvoorbeeld veiligheid van zo'n netwerk nodig is. Bij de uitwerking hiervan zal de regeling in het Besluit informatie-uitwisseling ondergrondse netten leidinggevend zijn en tevens van toepassing worden op de informatie-uitwisseling ten behoeve van medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken. Ook de in voornoemd besluit aangewezen gebieden waarvan om veiligheidsredenen kan worden afgeweken van de voorschriften gesteld bij of krachtens hoofdstuk 4 zal worden gehandhaafd en van toepassing worden op de informatie-uitwisseling omtrent medegebruik van fysieke infrastructuur en coördineren van civiele werken.

Nieuw in dit wetsvoorstel ten opzichte van de WION is het voorgestelde artikel 31. Hierin wordt een grondslag voorgesteld om bij algemene maatregel van bestuur in een nadere regeling te voorzien ter implementatie van de richtlijn breedband voor het geval in de toekomst zou blijken dat deze richtlijn nog niet volledig of geheel juist is geïmplementeerd met onderhavig wetsvoorstel. Deze grondslag kan alleen gebruikt worden indien de grondslagen in de artikelen 28 tot en met 30 niet voldoende zijn om alsnog aan de richtlijn breedband te voldoen. Voorts kan deze grondslag niet worden gebruikt voor zaken die niet voortvloeien uit de richtlijn breedband.

Dit artikel wordt noodzakelijk geacht omdat dit wetsvoorstel gelet op de brede reikwijdte van de richtlijn breedband ziet op een grote verscheidenheid aan netwerken, netwerkexploitanten, fysieke infrastructuur en civiele werken. Het is daardoor niet ondenkbaar dat zich bij de toepassing en uitvoering van de verplichtingen uit de

CONCEPT CONSULTATIE

richtlijn breedband in de praktijk problemen voordoen die op korte termijn een oplossing behoeven, bijvoorbeeld om te voorkomen dat er schade ontstaat aan een netwerk. De volledige reikwijdte van de verplichtingen in de richtlijn breedband is voorts op dit moment niet onomstotelijk vast te stellen, en is bovendien afhankelijk van de interpretatie in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HvJ EU). Die interpretatie door het HvJ EU kan nopen tot een nadere regeling op korte termijn teneinde aan de richtlijn breedband te voldoen en schadeclaims of een infractieprocedure te voorkomen.

Artikel 35 - Wijziging van de Telecommunicatiewet

Onderdeel A – definities in artikel 1.1. aanvullen

De meeste definities uit de richtlijn breedband worden opgenomen in hoofdstuk 5a, omdat de betrokken termen voornamelijk een rol spelen in het kader van de verplichtingen die zijn opgenomen in dat hoofdstuk. In artikel 1.1. worden naast de richtlijn alleen nog de begrippen (voor hoge snelheid bestemde) fysieke binnenhuisinfrastructuur en toegangspunt gedefinieerd. Die twee begrippen worden uitsluitend gehanteerd in hoofdstuk 5 en in het Bouwbesluit. De definities worden geheel overgenomen uit de richtlijn opdat de volledige implementatie van de richtlijn ook in de toekomst gewaarborgd is (bijvoorbeeld doordat nadere interpretatie plaats vindt in de jurisprudentie).

Onderdeel B – wijziging artikel 2.1

Met deze wijziging wordt erin voorzien dat de verplichtingen omtrent medegebruik en coördineren niet van toepassing worden op installaties in de Noordzee. Voor een nadere motivering wordt verwezen naar het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel C – aanvulling van artikel 2.4, eerste lid

Aanbieders van een openbaar elektronische communicatienetwerk of een openbare elektronische communicatiedienst of van bijbehorende faciliteiten moeten zich registreren bij de Autoriteit Consument en Markt (artikel 2.1, eerste lid). Vervolgens verstrekt de Autoriteit Consument en Markt de geregistreerde een schriftelijke verklaring van registratie waarin tevens vermeld wordt welke wettelijke bepalingen inzake medegebruik en de gedoogplicht op de geregistreerde van toepassing zijn (artikel 2.4, eerste lid). De opsomming in artikel 2.4, eerste lid, van de materiële bepalingen inzake medegebruik en de gedoogplicht moet worden aangevuld met de nieuwe verplichtingen inzake medegebruik en gedogen die ter implementatie van de richtlijn breedband in dit wetsvoorstel zijn opgenomen. Daartoe dient de in onderdeel B voorgestelde aanvulling van artikel 2.4, eerste lid. Antenne-opstelpunten blijven in deze opsomming apart benoemd, ook al vallen de antenne-opstelpunten als zodanig onder de definitie van fysieke infrastructuur. De reden hiervoor is dat de definitie van fysieke infrastructuur sterk verbonden is met de definitie van netwerkexploitant en

CONCEPT CONSULTATIE

netwerk in de zin van de richtlijn breedband, en sommige aanbieders van antenne-opstelpunten niet zijn aan te merken als netwerkexploitant (omdat het geen aanbieders zijn van een elektronisch communicatienetwerk).

Onderdeel D – artikelen 3.24 en 3.25 Telecommunicatiewet vervallen

Artikelen 3.24 en 3.25 van de Telecommunicatiewet zien op medegebruik van antenne-opstelpunten, antennesystemen en antennes. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om deze artikelen te laten vervallen, opdat in H5a één regime voor medegebruik kan worden vastgesteld (zie paragraaf 2.1. van het algemeen deel van deze toelichting en de toelichting op artikel 5a.2, e.v.).

Onderdeel E – artikel 5.2

Nieuw vijfde lid
In dit nieuwe vijfde lid worden artikel 9, tweede en derde lid, van de richtlijn breedband geïmplementeerd. Zoals is uiteengezet in het algemeen deel van de toelichting zien deze leden op een verplichting voor een rechthebbende van een gebouw om toe te staan dat een aanbieder van een elektronisch openbaar telecommunicatienetwerk gebruik maakt van de in een gebouw aanwezige fysieke infrastructuur en toegangspunten. Deze verplichtingen worden geïmplementeerd met een gedoogverplichting in artikel 5.2, (nieuw) vijfde lid, Telecommunicatiewet. Om een aantal redenen is gekozen voor een gedoogplicht in plaats van een recht op medegebruik in de zin van hoofdstuk 5a Telecommunicatiewet.

Ten eerste zijn artikel 9, tweede en derde lid, van de richtlijn breedband verschillend geformuleerd, terwijl ze overwegend dezelfde verplichting voor de lidstaten bevatten. Het tweede lid is absoluut en directief geformuleerd. Dit lid verplicht de lidstaten ertoe om wettelijk vast te leggen dat aanbieders van openbare communicatienetwerken "een recht op toegang tot alle bestaande fysieke infrastructuur" hebben. Het derde lid lijkt genuanceerder doordat enerzijds wordt gesproken over een "recht om het toegangspunt en de fysieke binnenhuisinfrastructuur te gebruiken" en anderzijds over "redelijke verzoeken" en "onder billijke en niet-discriminerende voorwaarden". Bij de implementatie van deze leden is voorts van belang dat het eerste lid van artikel 9 (evenals het tweede lid) spreekt over een "recht op de uitrol van zijn netwerk (…) tot aan het toegangspunt" zonder dat daarbij de nuanceringen van het derde lid worden gehanteerd (redelijke verzoeken, billijke en niet-discriminerende voorwaarden). Het recht op de uitrol van het netwerk tot aan het toegangspunt kan niet goed geëffectueerd worden zonder een vergelijkbaar recht op gebruik van bestaande toegangspunten. Dat zou er immers toe kunnen leiden dat een aanbieder veel kosten heeft gemaakt voor de uitrol van zijn breedbandnetwerk en vervolgens belemmeringen ondervindt wanneer hij met dat netwerk diensten wil verlenen omdat hij slecht toegang krijgt tot de bestaande toegangspunten.

CONCEPT CONSULTATIE

Ten tweede is van belang dat in artikel 9, tweede en derde lid, van de richtlijn breedband wordt gesproken over "het recht op toegang" respectievelijk "het recht om toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur te *gebruiken*", terwijl het materieel gaat om een verplichting om de aanleg, het onderhoud en het opruimen van actieve geleidingsdraden alsmede het gebruiken van toegangspunten te gedogen. Het gebruiken van de fysieke binnenhuisinfrastructuur houdt in dat een aanbieder de buizen en leidingen die in een gebouw aanwezig zijn, mag gebruiken om er zijn actieve elementen (de fysieke geleidingsdraden) in aan te brengen. Het gaat om het aanleggen van fysieke geleidingsdraden van het netwerk in de infrastructuur die in het gebouw aanwezig is, zoals mantelbuizen en toegangspunten. Hierbij is van belang dat de fysieke binnenhuisinfrastructuur (zoals mantelbuizen) en de toegangspunten in een gebouw in beginsel steeds geschikt zijn om door meerdere aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken tegelijkertijd gebruikt te worden. Ook zal de eigenaar en de gebruiker van een gebouw veelal weinig tot geen hinder ondervinden wanneer de fysieke binnenhuisinfrastructuur en de toegangspunten door meerdere aanbieders worden gebruikt. Technisch gezien is het "doortrekken" van kabels een simpele aangelegenheid waarbij geen serieus breek- of hakwerk aan de orde is.

Ten derde gaat het in het tweede en derde lid, van artikel 9 van de richtlijn breedband om infrastructuur in een gebouw en niet om de passieve elementen van een netwerk van een netwerkexploitant. De groep van rechthebbenden op toegangspunten en binnenhuisinfrastructuur is omvangrijker en diffuser dan de groep van netwerkexploitanten. Onder rechthebbende zal in de meeste gevallen de eigenaar van de woning of het woongebouw moeten worden verstaan, die gewoonlijk tevens eigenaar zal zijn van het toegangspunt en van de binnenhuisinfrastructuur van die woning. In gevallen waarin het toegangspunt of de binnenhuisinfrastructuur in handen is van een derde, wordt die derde aangemerkt als rechthebbende. Dat het uitsluitend gaat om gebouwen die bestemd zijn als woning, zoals gezinswoningen, (gallerij)flats en appartementen, volgt uit de definitie van fysieke binnenhuisinfrastructuur en uit (m.n.) overweging 33. Beide spreken respectievelijk over "locatie van de eindgebruiker", of "woningen van eindgebruikers" en "particuliere woning". Blijkens een werkdocument van de Europese Commissie wordt echter met deze formulering niet beoogd om bedrijfswoningen of kantoren uit te sluiten. Rechthebbenden kunnen aldus zowel bedrijven als particulieren zijn. Een aanbieder van een breedbandnetwerk heeft veel toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur nodig om daadwerkelijk gebruik te kunnen maken van het uitgerolde netwerk. Het gebruiken van bestaande toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur is zoals hierboven uiteengezet, minder ingrijpend dan het gebruiken van fysieke infrastructuur. Het zou aldus onnodig belemmerend zijn, ook voor de rechthebbenden, wanneer een aanbieder van een breedbandnetwerk steeds per geval instemming zou moeten vragen voor het gebruiken van die toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur.

CONCEPT CONSULTATIE

Gelet hierop is het gepaster om de verplichting in artikel 9, tweede en derde lid, te implementeren middels een gedoogplicht en niet via een verplichting om in te stemmen met medegebruik.

In artikel 9, tweede lid, van de richtlijn breedband zijn twee beperkingen aangebracht op het recht op toegang tot de fysieke binnenhuisinfrastructuur. De eerste beperking is dat het recht op toegang tot fysieke binnenhuisinfrastructuur alleen geldt wanneer verdubbeling van dergelijke infrastructuur technisch onmogelijk of economisch inefficiënt is. De tweede beperking (die ook voorkomt in het derde lid van artikel 9) is dat het gebruik van de bestaande fysieke binnenhuisinfrastructuur alleen moet worden toegestaan wanneer dit nodig is voor de aanleg van een breedbandnetwerk. De eerste beperking wordt naar de letterlijke tekst van de richtlijn bezien alleen gesteld voor fysieke binnenhuisinfra. In de gedoogverplichting in artikel 5.2, nieuw vijfde lid, is alleen de beperking tot de aanleg van een breedbandnetwerk opgenomen en geldt die beperking zowel voor het gebruiken van fysieke binnenhuisinfrastructuur als van toegangspunten. Gelet op het doel van de richtlijn (kostenefficiency bij en het bevorderen van de aanleg van breedbandnetwerken) en de samenhang en de overlap tussen het tweede en derde lid van artikel 9 lijkt het slechts een redactionele omissie te zijn dat in het tweede lid, alleen over fysieke binnenhuisinfrastructuur wordt gesproken. De beperking dat het recht op toegang tot fysieke binnenhuisinfrastructuur alleen geldt wanneer verdubbeling van dergelijke infrastructuur technisch onmogelijk of economisch inefficiënt is niet opgenomen in artikel 5.2, (nieuw) vijfde lid, Telecommunicatiewet. Gelet op de kosten van aanleg van nieuwe binnenhuisinfrastructuur en toegangspunten, de overlast die dergelijke aanleg meebrengt voor de rechthebbende op een gebouw (en voor bewoners daarvan), is het niet redelijk om een dergelijke beperking te stellen. Het is in het licht hiervan voorts onnodig belemmerend dat een aanbieder van een breedbandnetwerk in ieder individueel geval specifiek zou moeten bewijzen dat nieuwe aanleg van die toegangspunten of binnenhuisinfrastructuur economisch inefficiënt is. Een dergelijke aanpak past voorts niet bij het doel van de richtlijn om juist de kosten van de uitrol van breedbandnetwerken te verminderen.

De in artikel 5.2, (nieuw) vijfde lid voorgestelde verplichting om het gebruik van toegangspunten en fysieke binnenhuisinfrastructuur te gedogen, sluit aan bij het gedogen zoals dat ook aan de orde is in het eerste tot en met vierde lid, van artikel 5.2, van de Telecommunicatiewet. Zie hieromtrent reeds paragraaf 2.2 van het algemeen deel van de toelichting.

In artikel 9, vierde lid, wordt lidstaten de mogelijkheid geboden een uitzondering toe te laten op de in artikel 9, eerste tot en met derde lid, eerste alinea, opgenomen gedoogverplichtingen. Die uitzondering kan worden gemaakt voor gevallen waar onder objectieve, transparante, evenredige en niet-discriminerende voorwaarden medegebruik mogelijk is van een bestaand netwerk met een netwerkaansluitpunt op

CONCEPT CONSULTATIE

de locatie van de eindgebruiker dat geschikt is voor het aanbieden van elektronische communicatiediensten met hoge snelheid. Voor wat betreft ondergrondse infrastructuur kent hoofdstuk 5 van de Telecommunicatiewet reeds een vergelijkbare uitzondering in artikel 5.2, zevende lid (dat in dit wetsvoorstel wordt hernummerd tot achtste lid). De uitzondering in voornoemd lid wordt daarom uitgebreid naar toegangspunten. Voorts wordt in dit lid toegevoegd dat sprake moet zijn van medegebruik onder objectieve, transparante, evenredige en niet-discriminerende voorwaarden. De verwijzing naar artikel 5.12 wordt geschrapt opdat in alle gevallen waarin medegebruik als hierbedoeld in theorie mogelijk is, kan worden afgezien van medegebruik wanneer dat op technische of economische gronden niet haalbaar is. Ook voor andere ondergrondse voorzieningen dan de voorzieningen bedoeld in artikel 5.12, en ook voor toegangspunten kan dit immers in bepaalde omstandigheden aan de orde zijn.

Verhouding met bestaande (gedoog)verplichtingen in artikel 5.2

Het achtste en negende lid komen te vervallen (zie de paragraaf hieronder). Voorts worden onder de invoeging van een nieuw vijfde lid, het (oude) vijfde tot en met zevende lid, hernummerd tot zesde tot en met achtste lid, en wordt het (oude) tiende lid hernummerd tot negende lid. Materieel heeft de richtlijn breedband geen gevolgen voor de gedoogplicht zoals opgenomen in artikel 5.2, eerste tot en met vierde en zesde tot en met negende lid (na hernummering).

De gedoogplicht in artikel 5.2, eerste tot en met derde lid, ziet op de aanleg, het onderhoud en het opruimen van nieuwe kabels en netwerkaansluitpunten, niet op het gedogen van het gebruik maken van bestaande kabels en netwerkaansluitpunten, noch op medegebruik van bestaande voorzieningen in de zin van het voorgestelde artikel 5a.2. Hierbij is van belang te onderkennen dat de gedoogplicht voor de aanleg (etc.) van kabels in artikel 5.2, vierde lid, van de wet zich ook uitstrekt tot de aanleg (etc.) van toegangspunten in de zin van de richtlijn breedband. Een toegangspunt is immers het punt waar de fysieke geleidingsdraden in gebouwen samenkomen en waar ook de fysieke geleidingsdraden in, op of boven de grond samen komen met de fysieke geleidingsdraden in gebouwen. In Nederland is dit meestal in de meterkast of meterruimte. Het verschil met vijfde lid, is dat het vierde lid, geen recht geeft om *bestaande* buizen en leidingen of toegangspunten te gebruiken, maar uitsluitend om *nieuwe* buizen, leidingen of toegangspunten aan te leggen. De gedoogplicht in het vierde lid is beperkt tot situaties waarin dat nodig is voor het aansluiten van gebruikers op een openbaar elektronisch communicatienetwerk. De gedoogplicht in het (nieuw voorgestelde) vijfde lid is beperkt tot situaties waarin verdubbeling technisch onmogelijk of economisch efficiënt is. Dat betekent dat een aanbieder van een netwerk in een aantal situaties de keuze heeft om een nieuw (eigen) toegangspunt of nieuwe binnenhuisinfrastructuur aan te leggen. De rechthebbende op een gebouw zal waarschijnlijk voorkeur hebben voor het zoveel mogelijk gebruiken van een bestaand

CONCEPT CONSULTATIE

toegangspunt in het gebouw omdat dit in de regel minder ingrijpende werkzaamheden met zich meebrengt.

Het vijfde (oud) tot en met zevende lid worden vernummerd tot zesde tot en met achtste lid. Ten aanzien van het zesde en achtste lid (na hernummering) is van belang te beseffen dat zij geen betrekking hebben op het instemmen met medegebruik (waarop de richtlijn ziet), doch op de rechten en plichten van de gedoogplichtige in gevallen waarin ter zake van voorzieningen die in of op zijn grond zijn aangebracht medegebruik is of kan worden toegestaan door degene die de voorzieningen heeft aangebracht.

Artikel 5.2, zesde lid (na hernummering), betreft het gedogen van de aanleg van fysieke geleidingsdraden boven de grond van de gedoogplichtige in het geval op die grond bepaalde ondersteuningswerken zijn opgericht. Deze gedoogplicht hangt samen met medegebruik dat mogelijkerwijs voor die ondersteuningswerken is afgesproken met degene die de ondersteuningswerken op de grond van de gedoogplichtige heeft opgericht, doch bevat geen regeling voor medegebruik (van die ondersteuningswerken). Artikel 5.2, achtste lid (na hernummering), betreft een uitzondering op de gedoogplicht teneinde o.a. te waarborgen dat de gedoogplichtige geen belemmeringen in het gebruik van zijn grond hoeft te gedogen wanneer dat niet nodig is, omdat gebruik gemaakt kan worden van een bestaande ondergrondse voorziening.

Voor beide leden geldt dat ze geen verplichting bevatten voor de eigenaar, exploitant of beheerder van de ondersteuningswerken of ondergrondse voorziening om in te stemmen met dat medegebruik.

Artikel 5.2, zesde lid (na hernummering) wordt niet geraakt door de richtlijn breedband en behoeft aldus geen wijziging. Artikel 5.2, achtste lid (na hernummering), behoeft een kleine aanpassing doordat in hoofdstuk 5a een nieuw regime voor medegebruik wordt opgenomen waarin artikel 5.12 een plek krijgt. Dat betekent ten eerste dat de verwijzing naar artikel 5.12 in artikel 5.2, zevende lid, gewijzigd moet worden in een verwijzing naar artikel 5a.2. Ten tweede moet in artikel 5.2, zevende lid, het zindsdeel “op technische of economische gronden” worden geschrapt. Hoofdstuk 5a ziet (overeenkomstig de richtlijn breedband) in een breder en genuanceerder kader aan gronden waarop een beroep kan worden gedaan wanneer een netwerkexploitant medegebruik niet mogelijk acht.

Artikel 5.2, negende en tiende lid (voor hernummering achtste en negende lid)

Voorgesteld wordt om het negende en tiende lid (na hernummering) te schrappen. Daarmee vervalt ook de overgangsregeling van artikel 20.5, tweede lid. Destijds is in 2007 bij de herziening van hoofdstuk 5 (Kamerstukken II 2004/05, 29834, nrs. 1-3) een beperkte gedoogplicht ingevoerd voor kabels die (nog) niet in gebruik zijn genomen. In artikel 5.2, achtste lid (voor hernummering), is thans geregeld, dat de

CONCEPT CONSULTATIE

gedoogplicht voor (nog) niet in gebruik genomen kabels vervalt wanneer aangelegde kabels gedurende een aaneengesloten periode van tien jaar geen deel uitmaken van een openbaar elektronisch communicatienetwerk. Deze gedoogplicht ziet niet alleen op fysieke geleidingsdraden maar ook op ondergrondse ondersteuningswerken of beschermingswerken, zoals mantelbuizen of ducts (zie de definitie van kabel in artikel 1.1). Ook huisaansluitingen ofwel toegangspunten en netwerkaansluitpunten vallen onder het begrip kabel. Voor fysieke geleidingsdraden, ondergrondse ondersteuningswerken of beschermingswerken die voor 1 januari 2007 zijn aangelegd geldt op dit moment op basis van artikel 20.5, tweede lid, een overgangsregime. Bij niet ingebruikname geldt hiervoor een gedoogplicht tot 1 januari 2018. Daarna komt de gedoogplicht voor die kabels, te vervallen en kan degene op wie de gedoogplicht rust de aanbieder verplichten tot het opruimen van de kabels of tot betaling van precariobelasting. Dit regime strookt niet goed met de doelstelling van de richtlijn breedband. De richtlijn gaat er immers juist vanuit dat uit oogpunt van kostenefficiency voordelen behaald kunnen worden door gebruik te maken van infrastructuur die reeds is opgericht of aangelegd. Dergelijke kostenbesparingen kunnen ook worden gerealiseerd met kabels die zijn aangelegd voor toekomstig gebruik en die nog niet worden gebruikt. Met het oog hierop dient de gedoogplicht voor niet in gebruik zijnde kabels, etc. ook na 1 januari 2018 gehandhaafd te blijven. Derhalve wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld om het achtste lid (voor hernummering) van artikel 5.2 te laten vervallen. Als gevolg hiervan kan tevens de verplichting in het negende lid (voor hernummering), tot melding van de ingebruikneming van kabels, vervallen.

Met het vervallen van artikel 5.2, achtste lid (voor hernummering), krijgt de gedoogplicht voor niet in gebruik zijnde kabels, ondergrondse ondersteuningswerken of beschermingswerken een permanent karakter. Zoals hierboven is aangegeven is deze wijziging nodig vanwege de doelstelling van de richtlijn breedband. Daarnaast past het beter in de strategie van de markt voor wie het verwijderen van ongebruikte kabels, etc. gelijk staat aan kapitaalvernietiging. In het verleden hebben aanbieders immers zo veel mogelijk voorraadcapaciteit aangelegd – in de vorm van lege mantelbuizen en kabels – voor toekomstig gebruik. Een ander voordeel is dat graafoverlast voor omwonenden kan worden beperkt doordat gebruik kan worden gemaakt van de reeds aanwezige voorzieningen en de grond niet steeds hoeft te worden opengemaakt.

In dezelfde lijn is het heffen van precariobelasting op (niet in gebruik zijnde) kabels, etc. contraproductief gelet op bovengenoemde doelstelling van de richtlijn breedband. Ook precariobelasting heeft als ongewenst gevolg dat voorraadvorming wordt belemmerd, terwijl voorraadvorming juist de aanleg van netwerken in de toekomst vergemakkelijkt en kostenbesparingen oplevert.

CONCEPT CONSULTATIE

Onderdeel G – Artikel 5.12

Voorgesteld wordt om dit artikel te laten vervallen opdat in hoofdstuk 5a één regime voor medegebruik kan worden vastgesteld.

Op grond van artikel 5.12 van de Telecommunicatiewet zijn aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken over en weer verplicht te voldoen aan redelijke verzoeken tot medegebruik van voorzieningen waarop de gedoogplicht van toepassing is. Voor artikel 5.12 van de Telecommunicatiewet is niet relevant of medegebruik wordt gevraagd voor de aanleg van elementen van een openbaar elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid.

De voorzieningen waarop de gedoogplicht van toepassing is, zijn ten eerste "alle kabels ten diensten van een openbaar elektronisch netwerk" in of op de grond (artikel 5.2, eerste lid, van de Telecommunicatiewet). Onder kabels vallen zowel de fysieke geleidingsdraden als o.a. "ondergrondse ondersteuningswerken en beschermingswerken", zoals mantelbuizen, kabelgoten, handholes, lasdozen en duikers (artikel 1.1). De definitie van kabels ziet aldus zowel op fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband als op de fysieke geleidingsdraden (alsmede "dark fibre"). Ten tweede ziet artikel 5.12, eerste lid, op de volgende voorzieningen:

- netwerkaansluitpunten, toegangspunten en kabels in en aan een gebouw (artikel 5.2, vierde lid);
- kabels boven de grond (artikel 5.2, vijfde lid);
- ondersteuningswerken en beschermingswerken waarin of waarop geen fysieke geleidingsdraden zijn aangebracht (artikel 5.15).

Voorgesteld wordt om de verplichting om in te stemmen met medegebruik van al deze voorzieningen die tot stand zijn gebracht met behulp van de gedoogplicht te regelen in artikel 5a.2, vierde lid.

Onderdeel I – Invoegen Hoofdstuk 5a.

Met dit hoofdstuk worden de verplichtingen uit de richtlijn breedband geïmplementeerd die betrekking hebben op medegebruik van fysieke infrastructuur alsmede op coördineren van civiele werken. In het algemeen deel van deze toelichting is reeds toegelicht dat aan de verplichtingen uit artikel 9 van de richtlijn breedband betreffende de aanleg van het netwerk tot aan het toegangspunt, de toegang tot alle bestaande fysieke infrastructuur, en het recht om het toegangspunt en de fysieke binnenhuisinfrastructuur te gebruik grotendeels reeds is voldaan met de verplichtingen die zijn vastgelegd in artikel 5.2, eerste tot en met vierde lid.

Artikel 5a.1 bepaalt de reikwijdte van de verplichtingen omtrent medegebruik en coördineren, onder meer door de definities van netwerkexploitant en hoge snelheidsnetwerk (paragraaf 1). De artikelen 5a.2 tot en met 5a.9 zien op verzoeken om medegebruik van fysieke infrastructuur (paragraaf 2). De artikelen 5a.10 tot en

CONCEPT CONSULTATIE

met 5a.12 zien op verzoeken om civiele werken te coördineren (paragraaf 3). Artikel 5a.13 betreft verplichtingen die zowel betrekking hebben op verzoeken om medegebruik als op verzoeken om te coördineren (paragraaf 4). Tenslotte bevat paragraaf 5 een aantal grondslagen om nadere regels te stellen omtrent het bepaalde in de voorgaande paragrafen.

§1. Begripsbepalingen

artikel 5a.1 - reikwijdte

De richtlijn breedband kent een aantal rechten toe aan aanbieders van een elektronisch communicatienetwerk, althans voor zover zij elementen aanleggen van een elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid. Blijkens de definitie in artikel 1 van de richtlijn moet een elektronisch communicatienetwerk breedbandtoegangsdiensten kunnen leveren met snelheden van minstens 30 Mbps. In dit wetsvoorstel wordt voor de definitie van een elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid dynamisch verwezen naar de richtlijn breedband. Mocht de definitie in de richtlijn breedband in het licht van de technische ontwikkelingen worden aangescherpt, dan is geen nieuw wetsvoorstel nodig om aan zo'n aanscherping te voldoen.
Een hoge snelheidsnetwerk in de zin van deze richtlijn heeft betrekking op zowel vaste als draadloze (4G) verbindingen. Dit blijkt uit de verwijzing naar de doelstelling in de Digitale agenda voor Europa (zie overweging 2) en uit de overweging dat "De uitrol van vaste en draadloze elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid in de hele Unie (…) aanzienlijke investeringen" vergt (zie overweging 7). Uit de formulering in de definitie van hoge snelheidsnetwerk "kunnen leveren met snelheden van minstens 30 Mbps" moet voorts worden afgeleid dat het hoge snelheidsnetwerk in staat moet zijn om breedbandtoegangsdiensten te leveren met een snelheid van ten minste 30 Mbps. Het gaat aldus in beginsel om de zogenoemde advertentiesnelheid. Deze interpretatie sluit aan bij de uitgangspunten van de Europese Commissie in het verslag omtrent de ontwikkeling van breedband in de Europese Unie (zie " Scoreboard 2014 - Trends in European broadband markets 2014", p. 3). De snelheid die bij de eindgebruiker daadwerkelijk geleverd kan worden, hangt af van meerdere factoren, zoals de afstand tot de wijkcentrale of het aantal gebruikers op een netwerk. In het Europese voorstel tot vaststelling van maatregelen inzake de Europese interne markt voor elektronische communicatie, COM (2013) 627 is voor aanbieders de verplichting opgenomen om eindgebruikers voor het sluiten van het contract te informeren over de daadwerkelijke snelheid die geleverd kan worden.

In onderdeel f is voor de definitie van belangrijke renovatiewerken aangesloten bij de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo). In de definitie in artikel 2, negende lid, van de richtlijn breedband wordt namelijk gesproken van renovatiewerken

CONCEPT CONSULTATIE

waarvoor "een bouwvergunning is vereist". In Nederland is de Wabo het kader waarmee wordt geregeld wanneer een vergunning nodig is voor het bouwen, renoveren, etc. van een gebouw.

§2. Medegebruik

Artikel 5a.2 – Één regime voor medegebruik

De richtlijn breedband verplicht ertoe te regelen dat netwerkexploitanten in beginsel moeten instemmen met redelijke verzoeken om medegebruik van hun fysieke infrastructuur. Deze verplichting is in dit wetsvoorstel opgenomen in artikel 5a.2, eerste lid, van de Telecommunicatiewet.

Voorts worden in artikel 5a.2, tweede en derde lid, medegebruik geregeld dat op dit moment is opgenomen in artikel 3.24 van de Telecommunicatiewet. Artikel 3.24 van de Telecommunicatiewet ziet op medegebruik van elementen die gedeeltelijk onder de reikwijdte vallen van de richtlijn breedband, namelijk voor zover artikel 3.24 ziet op fysieke infrastructuur van een netwerkexploitant.

Artikel 3:24, eerste lid, Telecommunicatiewet ziet op medegebruik van antenne-opstelpunten door gebruikers van frequentieruimte (over en weer). Antenne-opstelpunten vallen onder de reikwijdte van het begrip fysieke infrastructuur in de richtlijn breedband. Voor zover een aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk ten dienste van de aanleg van een netwerk voor breedbandverbindingen om medegebruik van een antenne-opstelpunt vraagt aan een netwerkexploitant (zoals een andere aanbieder van elektronische communicatienetwerken), moet aldus het regime van de richtlijn van toepassing zijn. Een verzoek om medegebruik van een antenne-opstelpunt dat is gericht aan een netwerkexploitant valt derhalve onder de reikwijdte van artikel 5a.2, eerste lid, van dit wetsvoorstel.

Ten tweede bevat artikel 3.24, vierde lid, van de Telecommunicatiewet voor aanbieders van elektronische communicatienetwerken die bestaan uit radiozendapparaten die geschikt zijn voor het verspreiden van programma's alsmede aanbieders van antenne-opstelpunten die bestemd zijn om genoemde netwerken te ondersteunen de verplichting om in te stemmen met medegebruik van antenne-opstelpunten, antennesystemen of antennes. Voorgesteld wordt om deze verplichting op te nemen in artikel 5a.2, derde lid, van de Telecommunicatiewet. Sommige aanbieders antenne-opstelpunten in de zin van artikel 3.24, vierde lid, van de Telecommunicatiewet zijn geen netwerkexploitant in de zin van de richtlijn breedband omdat zij geen aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk zijn. Deze opstelpunten zijn geen onderdeel van een netwerk in de zin van de richtlijn breedband. Voorts zijn antennes en antennesystemen niet aan te merken als fysieke infrastructuur in de zin van de richtlijn breedband.

CONCEPT CONSULTATIE

Voor de bovengenoemde antenne-opstelpunten is nog van belang dat de in artikel 3.24, vierde en vijfde lid, van de wet opgenomen norm voor de vergoeding niet wordt gehandhaafd in dit wetsvoorstel. Hierop wordt nader ingegaan in de toelichting op artikel 5a.4. waarin wordt bepaald dat voor ieder medegebruik in de zin van artikel 5a.2 een redelijke vergoeding kan worden gevraagd.

artikel 5a.3

Gelet op het doel van de verplichtingen in en de brede reikwijdte van de richtlijn breedband neemt dit wetsvoorstel als uitgangspunt dat in beginsel iedere fysieke infrastructuur geschikt is voor medegebruik, en dat met concrete afspraken en een "zorgplicht" (zie paragraaf 4 van hoofdstuk 5a) gewaarborgd kan worden dat medegebruik plaats vindt zonder dat de netwerkexploitant daarvan onevenredig hinder ondervindt. Dit uitgangspunt brengt met zich mee dat de netwerkexploitant en de aanbieder in het tweede lid van artikel 5a.4 verplicht worden te streven naar overeenstemming omtrent de omstandigheden waaronder medegebruik plaats vindt. Deze verplichting vloeit ook voort uit de opdracht voor de lidstaten (in artikel 3, tweede lid, van de richtlijn breedband) om er voor te zorgen dat voldoen moet worden aan "redelijke verzoeken om toegang" "onder billijke en redelijke eisen en voorwaarden". Aan onredelijke verzoeken om medegebruik hoeft een netwerkexploitant aldus niet te voldoen. Ook hoeft hij niet te voldoen aan een verzoek om medegebruik wanneer de verzoeker niet akkoord gaat met de voorwaarden die hij aan het medegebruik stelt, bijvoorbeeld ter bescherming van zijn netwerk of zijn dienstverlening. Wel is het in zo'n geval aan de netwerkexploitant om te onderbouwen dat zijn voorwaarden (waaronder de prijs die hij vraagt) billijk, redelijk en niet-discriminerend zijn.

De richtlijn verplicht de lidstaten om te eisen dat elke weigering om in te stemmen met medegebruik, "gebaseerd is op objectieve, transparante en evenredige criteria (artikel 3, derde lid, aanhef, richtlijn breedband). In de opsomming in artikel 3, derde lid, onderdelen a tot en met f, van de richtlijn breedband worden voorbeelden van weigeringsgronden genoemd. Deze opsomming is niet limitatief en andere voorbeelden zijn denkbaar. Gelet hierop wordt in artikel 5.3, eerste lid, uitgegaan van een algemene weigeringsgrondslag, waarvan in het tweede lid een niet-limitatieve concretisering wordt gegeven in de onderdelen a tot en met f. Deze weigeringsgronden moeten geïnterpreteerd en toegepast worden in het licht van de doelstelling van richtlijn om medegebruik zoveel mogelijk te stimuleren in situaties waarin dat in redelijkheid mogelijk is. Het uitgangspunt van de richtlijn breedband is aldus dat medegebruik moet worden toegestaan wanneer dat objectief gezien mogelijk is en onder redelijke voorwaarden en omstandigheden plaats kan vinden. Het uitgangspunt van dit wetsvoorstel is derhalve dat in beginsel iedere fysieke infrastructuur geschikt is voor medegebruik, en dat met concrete afspraken en een "zorgplicht" (zie paragraaf 4

CONCEPT CONSULTATIE

van hoofdstuk 5a) gewaarborgd kan worden dat het medegebruik plaats vindt zonder dat de netwerkexploitant daarvan onevenredig hinder ondervindt en zonder dat publieke belangen geschaad worden.

Bij de interpretatie en toepassing van de voorgestelde weigeringsgronden in de onderdelen a tot en met f, zijn nog een aantal overwegingen in de richtlijn van belang. Zo is ten aanzien van de onderdelen a (technische geschiktheid), b (de beschikbaarheid van ruimte om de elementen van breedbandige netwerken onder te brengen), e (risico van ernstige verstoring van de geplande elektronische communicatiediensten), en f (de aanwezigheid van levensvatbare alternatieve middelen), overweging 17 van de richtlijn breedband van belang. Daarin wordt overwogen dat het kan gaan om de situatie "dat op het betrokken tijdstip geen ruimte beschikbaar is of vanwege toekomstige behoeften aan ruimte die afdoende zijn aangetoond, bijvoorbeeld aan de hand van openbaar gemaakte investeringsplannen." Voorts wordt in die overweging de situatie genoemd dat door het instemmen met medegebruik het verstrekken van de primaire diensten die via dezelfde infrastructuur worden verstrekt, in de knel komt. Hierbij wordt gedacht aan de situatie dat de netwerkexploitant al wholesaletoegang verleent tot fysieke netwerkinfrastructuur die voldoet aan de behoeften van de om toegang verzoekende partij. In dat geval wordt overwogen dat het instemmen met medegebruik "negatieve economische gevolgen (kan) hebben voor dit bedrijfsmodel en de investeringsprikkels en wellicht (kan) leiden tot inefficiënte dubbele netwerkelementen".

Uit artikel 1, vierde lid, van de richtlijn en de overwegingen 12 en 17 blijkt voorts dat de bepalingen in de richtlijn breedband geen afbreuk doen aan het kader dat in de telecomrichtlijnen is neergelegd, zoals het regime omtrent toegang en aanmerkelijke marktmacht (zie hoofdstukken 6 en 6a van de wet) noch aan verplichtingen die door de nationale toezichthouder opgelegd zijn op grond van dat kader. Wanneer de nationale toezichthouder op grond van dit regime verplichtingen heeft opgelegd aan een aanbieder met aanmerkelijke marktmacht, kan zo'n aanbieder nog slechts verzocht worden om medegebruik op grond van de richtlijn breedband voor zover de aanbieder niet al op grond van voornoemde verplichtingen verplicht is om toegang te geven tot (onderdelen van) zijn netwerk:

> "Wanneer in overeenstemming met het Unierecht specifiekere regelgevende maatregelen gelden, prevaleren die in het licht van het lex specialis-beginsel over de in deze richtlijn vastgestelde minimumrechten en-verplichtingen. Deze richtlijn geldt derhalve onverminderd het regelgevingskader van de Unie voor elektronische communicatie (…), met inbegrip van nationale maatregelen die krachtens dat regelgevingskader zijn aangenomen, zoals specifieke symmetrische of asymmetrische regelgevingsmaatregelen."

Ten aanzien van de weigeringsgronden in onderdelen d (de integriteit en veiligheid van reeds aangelegde netwerken), en e, wordt opgemerkt dat gelet op het doel en de strekking van de richtlijn een beroep op een weigeringsgrond als deze uitsluitend kan

CONCEPT CONSULTATIE

worden gedaan wanneer de risico's van het medegebruik in redelijkheid niet zijn te ondervangen door afspraken over het medegebruik.

Ten aanzien van fysieke infrastructuur die wordt gebruikt voor het uitvoeren van taken van defensie of nationale veiligheid of om kritieke nationale infrastructuur zijn de weigeringsgronden in de onderdelen c en d van artikel 3, derde lid, van de richtlijn van belang. Gelet op de definitie van netwerkexploitant in de richtlijn breedband vallen immers onder meer TenneT, ProRail B.V., de (gemeentelijke) havenbedrijven en N.V. Luchthaven Schiphol onder de reikwijdte van deze richtlijn. Dat betekent dat voornoemde publieke belangen betrokken kunnen zijn bij de afweging of ingestemd kan worden met een concreet verzoek om medegebruik van bepaalde infrastructuur.

Ten slotte is van belang dat er naast de in de onderdelen a tot en met f genoemde situaties nog andere situaties kunnen voorkomen waarin medegebruik op objectieve, transparante en evenredige criteria geweigerd kan worden. Hierbij kan gedacht worden aan voorschriften in andere wettelijke kaders waaraan een netwerkexploitant gebonden is, en die zich in een specifiek geval redelijkerwijs verzetten tegen het gevraagde medegebruik. Het kan hierbij ook gaan om Europese of internationale regels. Gelet op dat doel van de richtlijn breedband mag overigens niet lichtvaardig worden geoordeeld dat Europese of internationale verplichtingen het medegebruik in een specifiek en concreet geval in de weg zal staan.

Artikel 5a.4

De richtlijn breedband verplicht netwerkexploitanten in te stemmen met *redelijke* verzoeken om medegebruik, alsmede dat medegebruik moet plaatsvinden "onder billijke en redelijke eisen en voorwaarden met inbegrip van de prijs" (artikel 3, tweede en vijfde lid, richtlijn breedband). Voorts blijkt uit overweging 18 van de richtlijn breedband dat wat redelijke eisen en voorwaarden zijn, afhangt van de omstandigheden van het concrete geval waarin medegebruik wordt gevraagd, en bijvoorbeeld kan zien op:

> "aanvullende onderhouds- en aanpassingskosten, preventieve veiligheidsmaatregelen die nodig zijn om negatieve gevolgen voor de veiligheid, de beveiliging en de integriteit van het netwerk te beperken, specifieke aansprakelijkheidsregelingen in geval van schade, het gebruik van overheidssubsidie die is verleend voor de aanleg van infrastructuur, met inbegrip van de specifieke eisen en voorwaarden die verbonden zijn aan deze subsidie of die zijn bepaald op grond van nationale regelgeving in overeenstemming met het Unierecht, het vermogen om infrastructuurcapaciteit te leveren of te bieden teneinde aan openbaredienstverplichtingen te voldoen, beperkingen op grond van nationale bepalingen ter bescherming van het milieu, de volksgezondheid, de openbare veiligheid of om stedenbouwkundige of planologische redenen."

CONCEPT CONSULTATIE

De opsomming in artikel 5a.4, eerste lid, onderdelen a tot en met c is dan ook niet limitatief. De verplichting om te streven naar overeenstemming over de omstandigheden waaronder medegebruik plaats vindt, is een algemene opdracht aan partijen om in redelijkheid de afspraken te maken die nodig zijn om medegebruik te laten plaats vinden. Daarbij kan worden voorzien dat er in ieder geval afspraken nodig zullen zijn over de omstandigheden die zijn opgesomd in de onderdelen a tot en met c. Afhankelijk van het concrete geval kunnen er ook andere afspraken nodig zijn. Zo ligt voor de hand dat er afspraken gemaakt zullen worden over in de toekomst eventuele werkzaamheden ten behoeve van onderhoud aan of het verwijderen van (bepaalde of alle) elementen van het breedbandnetwerk:

"Afhankelijk van de omstandigheden kunnen verschillende elementen van invloed zijn op de voorwaarden die gelden voor het verlenen van toegang, waaronder: aanvullende onderhouds- en aanpassingskosten; preventieve veiligheidsmaatregelen die nodig zijn om negatieve gevolgen voor de veiligheid, de beveiliging en de integriteit van het netwerk te beperken; specifieke aansprakelijkheidsregelingen in geval van schade; het gebruik van overheidssubsidie die is verleend voor de aanleg van infrastructuur, met inbegrip van de specifieke eisen en voorwaarden die verbonden zijn aan deze subsidie of die zijn bepaald op grond van de nationale regelgeving in overeenstemming met het Unierecht; het vermogen om infrastructuurcapaciteit te leveren of te bieden teneinde aan openbaredienstverplichtingen te voldoen; beperkingen op grond van nationale bepalingen ter bescherming van het milieu, de volksgezondheid, de openbare veiligheid of om stedenbouwkundige of planologische redenen."
(overweging 18 in de richtlijn breedband)

Plaats, tijdstip en uitvoering van werkzaamheden

Aspecten waarover de partijen die zijn betrokken bij medegebruik in ieder geval afspraken moeten maken zijn de plaats, het tijdstip en de wijze van uitvoering van werkzaamheden artikel 5a.4, eerste lid, onderdeel a. Dit kunnen zowel werkzaamheden zijn aan het begin van het medegebruik (bijvoorbeeld het leggen van een kabel in een mantelbuis), maar ook werkzaamheden die in de loop van het medegebruik nodig of wenselijk kunnen zijn (bijvoorbeeld regulier onderhoud of het vervangen van verouderde of kapotte onderdelen).

CONCEPT CONSULTATIE

Redelijke vergoeding
De richtlijn breedband bepaalt in artikel 3, tweede en vijfde lid, dat medegebruik moet plaatsvinden onder billijke en redelijke eisen en voorwaarden met inbegrip van de prijs. Daarbij wordt vermeld dat het tarief voor medegebruik ervoor moet zorgen "dat de toegangsaanbieder een eerlijke kans heeft om zijn kosten terug te verdienen" (zie artikel 3, vijfde lid, derde alinea). Ook moet rekening worden gehouden "met de gevolgen van de toegang voor het bedrijfsplan van de toegangsaanbieder, met inbegrip van de investeringen" in met name "de fysieke infrastructuur die gebruikt wordt om elektronische communicatiediensten met hoge snelheid te verstrekken". Gelet hierop is er in artikel 5a.4, eerste lid, onderdeel b, voor gekozen om de norm redelijke vergoeding over te nemen zoals die op dit moment in artikel 3.24, derde lid, van de Telecommunicatiewet wordt gehanteerd voor medegebruik van antenne-opstelpunten voor mobiele netwerken. Voorgesteld wordt om deze te hanteren voor al het medegebruik van fysieke infrastructuur (waaronder antenne-opstelpunten voor omroep of mobiele netwerken), antennes en antennesystemen, opdat er één overzichtelijk regime voor medegebruik ontstaat.

Voor medegebruik van antenne-opstelpunten voor omroep (omroepmasten) wordt aldus ook voorgesteld om de norm redelijke vergoeding te hanteren in plaats van de specifieke norm voor antenne-opstelpunten voor omroep die naar aanleiding van een amendement Schaart/VVD (Kamerstukken TK, 2010/11, 31412, nr. 42) is opgenomen in artikel 3.24, vierde en vijfde lid, van de wet. Die specifieke norm kan op grond van de richtlijn breedband niet worden voorgeschreven voor medegebruik van antenne-opstelpunten voor breedband netwerken, omdat in artikel 3, vijfde lid, van de richtlijn breedband is bepaald dat het tarief voor medegebruik ervoor moet zorgen "dat de toegangsaanbieder een eerlijke kans heeft om zijn kosten terug te verdienen" (zie artikel 3, vijfde lid, derde alinea, van de richtlijn breedband). Omdat de richtlijn alleen betrekking heeft op medegebruik ten behoeve van de aanleg van breedbandnetwerken, laat de richtlijn toe dat een andere vergoedingsnorm wordt gesteld voor medegebruik ten behoeve van andere toepassingen, zoals omroep of mobiele netwerken. Het handhaven van de in artikel 3.24, vierde en vijfde lid, opgenomen aanvullende norm voor omroepmasten is echter uit oogpunt van eerlijke concurrentie en gelijke behandeling van aanbieders van opstelpunten onwenselijk, omdat daardoor twee verschillende normen worden gehanteerd voor de vergoeding van een dienstverlening die steeds hetzelfde is. Ongeacht of medegebruik ziet op omroep, mobiele toepassingen of breedbandnetwerken is de dienstverlening die medegebruik van antenne-opstelpunten behelst immers hetzelfde. Een antenne-opstelpunt wordt ook meestal voor al deze toepassingen tegelijk gebruikt. Het is onredelijk dat binnen de groep die een antenne-opstelpunt in medegebruik heeft, verschillende vergoedingsnormen worden gebruikt alleen omdat de toepassing waarvoor medegebruik plaats vindt anders is. Andere redenen om de specifieke norm in artikel 3.24, vierde en vijfde lid, te laten vervallen, is dat deze norm als risico heeft dat een beheerder niet in staat is om de kosten van de exploitatie van de opstelpunten

CONCEPT CONSULTATIE

te compenseren uit de vergoedingen. De aanvullende norm houdt namelijk in dat een beheerder van antenne-opstelpunten indien hij medegebruik verleent ten behoeve van omroep de niet bezette meters in de masten niet mag doorberekenen aan een aanbieder van omroepzendernetwerken. Voor de volledigheid wordt nog opgemerkt dat het niet voor de hand ligt om voor de vergoedingsnormering in artikel 5a.2, derde lid, onderdeel b aansluiting te zoeken bij de normen die zijn neergelegd in hoofdstuk 5 of in hoofdstuk 6a. De normen in die twee hoofdstukken zijn ingericht op specifieke situaties die onvergelijkbaar zijn met de situatie van medegebruik in de zin van de richtlijn breedband. Zo ziet hoofdstuk 6a op de specifieke situatie dat er sprake is van een aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk die beschikt over aanmerkelijke marktmacht. Gezien de risico's die een aanmerkelijke marktmacht kan hebben voor de concurrentie op een markt, is in dit kader een strengere vergoedingsnorm passend dan in het kader van de regulering van medegebruik (waar aanmerkelijke marktmacht in beginsel niet aan de orde is). Hoofdstuk 5 ziet op de specifieke situatie dat een rechthebbende op of de beheerder van openbare en niet-openbare gronden moet toestaan dat er in zijn grond infrastructuur wordt aangelegd. In de praktijk gaat het hierbij vaak om infrastructuur van gemeenten. Om te voorkomen dat de kosten die door gemeenten te laag zouden kunnen worden vastgesteld en er sprake zou kunnen zijn van staatssteun, is in hoofdstuk 5 bepaald dat de kosten die voor medegebruik in rekening worden gebracht marktconform zijn. Ook deze situatie is aldus niet vergelijkbaar met medegebruik van fysieke infrastructuur als bedoeld in de richtlijn breedband, zodat de norm uit hoofdstuk 5 evenmin passend is.

Waarborging van veiligheid, continuïteit en levensvatbaarheid van het netwerk

Gelet op de maatschappelijke en financiële belangen die gemoeid zijn met de betrokken netwerken mogen de veiligheid, de continuïteit en de levensvatbaarheid van een netwerk door het instemmen met medegebruik niet in gevaar komen. Deze aspecten worden expliciet genoemd in artikel 5a.4, eerste lid, onderdeel c, opdat verzekerd is dat ten minste over deze aspecten afspraken gemaakt worden.

Voor zover medegebruik wordt gevraagd van fysieke infrastructuur van een aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk is bij het maken van afspraken omtrent veiligheid, integriteit en continuïteit van belang dat de artikelen 11a.1 en 11a.2 van de Telecommunicatiewet en het Besluit continuïteit openbare elektronische communicatienetwerken en -diensten reeds verplichten tot het nemen van technische en organisatorische maatregelen teneinde de risico's voor de veiligheid en de integriteit van de openbare elektronische communicatienetwerken en -diensten te beheersen. Zo dienen deze aanbieders over een continuïteitsplan te beschikken en regelmatig te inventariseren wat de risico's zijn voor de veiligheid en de integriteit van hun netwerken en diensten (zie artikel 11a.1, eerste lid, juncto de artikelen 2 en 3 van het Besluit continuïteit openbare elektronische communicatienetwerken en –diensten). Daarnaast kunnen bij besluit van de Minister van Economische Zaken technische en

CONCEPT CONSULTATIE

organisatorische eisen worden gesteld aan aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken en –diensten met het oog op de veiligheid en integriteit van openbare elektronische communicatienetwerken en –diensten. Bij het maken van de in artikel 5a.4 bedoelde afspraken omtrent medegebruik van fysieke infrastructuur van een aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk dienen partijen zich reeds te houden aan het betrokken continuïteitsplan, alsmede aan de voorschriften en eisen die in of op grond van de artikelen 11a.1 en 11a.2 zijn gesteld. Zij moeten in het kader van de in artikel 5a.4, bedoelde afspraken nog wel afspreken hoe zij aan die maatregelen en eisen uitvoering geven in het kader van het medegebruik van de fysieke infrastructuur dat zij in concreto overeenkomen. Dat betekent bijvoorbeeld dat zij in deze afspraken moeten aangeven wanneer een inventarisatie zal worden uitgevoerd van de gevolgen van het medegebruik op de risico's voor de veiligheid en integriteit.

Bij afspraken omtrent veiligheid en continuïteit is ook het wetsvoorstel Wijziging van de Telecommunicatiewet in verband met de versterking van de positie van abonnees bij netwerkstoringen, het wegnemen van overstapdrempels voor kleinzakelijke abonnees, de verbetering van de continuïteit van uitzendingen vanaf antenne-opstelpunten voor omroep, alsmede ter versterking van de samenhang en het beleid op het terrein van elektronische communicatie van belang (Kamerstukken TK 2015/2016, nr. , hierna: verzamelwet). Het doel van het in dit wetsvoorstel opgenomen artikel 11a.3 is om de continuïteit van de omroepether distributie beter te waarborgen. Daartoe word ten eerste voorgesteld om aanbieders van hoge antenne-opstelpunten die gebruikt worden voor omroepetherdistributie te verplichten om de nodige veiligheidsmaatregelen te treffen met betrekking tot een (aangewezen) antenne-opstelpunt. Voorts worden deze aanbieders en hun klanten/afnemers (de zendoperators) verplicht om afspraken te maken over een gezamenlijke, onderling afgestemde aanpak ter bevordering van de continuïteit van de omroepetherdistributie.

Gelet op voornoemd wetsvoorstel en het gestelde bij en krachtens de artikelen 11a.1 en 11a.2 is in het voorgestelde artikel 5a.4, tweede lid, bepaald dat partijen bij de afspraken over medegebruik voor wat betreft veiligheid en continuïteit kunnen volstaan met afspraken over hoe zij uitvoering geven aan de maatregelen (zoals een continuïteitsplan) en eisen die bij of krachtens hoofdstuk 11A zijn vastgesteld. Doordat in het voorgestelde artikel 5a.4, tweede lid, gesproken wordt over "bij of krachtens hoofdstuk 11A" vastgestelde maatregelen en eisen (in plaats van de artikelen 11a.1 en 11a.2) wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat hoofdstuk 11A wordt gewijzigd door voornoemde verzamelwet.

Agentschap Telecom is belast met het toezicht op de naleving van hoofdstuk 11A van de wet. ACM is belast met het toezicht op de naleving van het voorgestelde hoofdstuk 5a en de bijbehorende geschilbeslechting. In het kader van geschilbeslechting kan ACM zich aldus niet uitspreken over de vraag of voldaan wordt aan de maatregelen en eisen die bij of krachtens hoofdstuk 11A zijn vastgesteld, doch slechts marginaal

CONCEPT CONSULTATIE

toetsen of partijen in de afspraken voldoende uitwerken hoe zij uitvoering zullen geven aan die maatregelen en eisen in de concrete omstandigheden van het betrokken medegebruik. ACM kan desgewenst advies vragen aan AT, bijvoorbeeld omtrent de strekking van een maatregel of eis.

Artikel 5a.5 - een voor het medegebruik benodigde vergunning, ontheffing of instemming

Zoals is uiteengezet in het algemeen deel van de toelichting wordt met dit artikel onder meer geregeld dat netwerkexploitanten een verzoek om medegebruik kunnen afwijzen indien een vergunning, ontheffing of instemming die voor het medegebruik noodzakelijk is, wordt geweigerd.

Artikel 5a.6 – instemming van een derde

In artikel 3, zesde lid, van de richtlijn breedband is bepaald dat de verplichting tot medegebruik in artikel 3 het eigendomsrecht van de eigenaar van de fysieke infrastructuur, indien de netwerkexploitant niet de eigenaar is, alsmede het eigendomsrecht van derden zoals landeigenaren en eigenaren van privaat eigendom, onverlet laat. Ter implementatie van deze bepaling dient het voorgestelde artikel 5a.6. Met dit artikel wordt aangesloten bij het bepaalde in de artikelen 5.12, tweede en derde lid, en 5.24, tweede lid, die eveneens zien op medegebruik waarbij toestemming van een derde is vereist. Met deze aanpak wordt enerzijds verzekerd dat een derde die geen (financiële of bestuurlijke) banden heeft met de netwerkexploitant een grondslag heeft om instemming met het gebruik van zijn eigendom te weigeren. Anderzijds wordt hiermee verzekerd dat wanneer dergelijke banden wel bestaan, de zogenoemde derde (die in een dergelijke situatie eigenlijk dezelfde belangen heeft als de netwerkexploitant) niet in de weg kan staan aan het medegebruik.

5a.7 en 5a.8 – procedure voor verzoeken om medegebruik

De richtlijn breedband bepaalt dat een verzoek om medegebruik schriftelijk moet worden gedaan, en dat daarin bepaalde informatie moet worden gegeven door de verzoeker, namelijk een omschrijving van:

a. de elementen van het elektronisch communicatienetwerk ten dienste waarvan het medegebruik wordt gevraagd;

b. het gebied waarin wordt overwogen om elementen van een openbaar elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid aan te leggen;

c. de beoogde tijdsplanning voor de aanleg.

Deze eisen aan een verzoek om medegebruik worden, gelet op het administratieve en mogelijk veranderlijke karakter van deze elementen, in nadere regelgeving vastgelegd.

CONCEPT CONSULTATIE

De in de richtlijn breedband opgenomen verplichting om te motiveren waarom een verzoek om medegebruik niet gehonoreerd kan worden, is opgenomen in artikel 5a.8, eerste lid.

Op grond van artikel 5a.7 en 5a.8, tweede lid, kunnen nadere procedureregels worden vastgesteld, zoals de termijn waarbinnen aanvullende gegevens moeten worden overgelegd en de termijn waarbinnen gemotiveerd moet worden waarom een verzoek om medegebruik niet gehonoreerd wordt. In die regels zal in ieder geval een beslistermijn voor de netwerkexploitant worden opgenomen, omdat de richtlijn voorziet in een maximale beslistermijn van 2 maanden voor een netwerkexploitant. Gelet op de diversiteit van netwerken en netwerkexploitanten die geraakt worden door de richtlijn breedband wordt het verstandig geacht om de implementatie van deze termijn niet op het niveau van wet te regelen. Te zijner tijd zal worden bezien of het nodig is om deze regels tevens van toepassing te laten zijn op verzoeken om medegebruik als bedoeld in artikel 5a.2, tweede en vierde lid. Voor dit medegebruik, dat thans is neergelegd in de artikelen 3:24, eerste lid (voor zover het gaat om 5a.2, tweede lid) en 5.12 (voor zover het gaat om 5a.2, vierde lid), zijn namelijk op dit moment geen procedureregels vastgesteld. Voor zover het gaat om medegebruik als bedoeld in artikel 5a.2, derde lid, (omroep) zijn deze nadere regels reeds gesteld in het Besluit medegebruik omroepzendernetwerken. Dit besluit zal, met uitzondering van artikel 4, geheel in stand blijven. Artikel 4 kan worden geschrapt omdat het voorgestelde artikel 5a.13, derde lid een algemene voorziening treft voor de vertrouwelijkheid van gegevens die partijen uitwisselen in het kader van een verzoek om medegebruik of coördineren.

5a.9 - bezichtiging

Artikel 4, vijfde lid, laatste volzin, van de richtlijn breedband stelt dat in het kader van de bezichtiging van de infrastructuur waarvoor een verzoek om medegebruik is gedaan er "evenredige, niet-discriminerende en transparante voorwaarden gehanteerd moeten worden, onverminderd de beperkingen overeenkomstig lid 1". Voor de invulling van deze eis zijn voorts de weigeringsgronden in artikel 5a.3, tweede lid, van belang. Immers alleen wanneer de in die weigeringsgronden vastgelegde belangen niet gewaarborgd kunnen worden met afspraken omtrent het medegebruik, is weigering van medegebruik mogelijk en wenselijk. Deze belangen moeten aldus eveneens leidend zijn wanneer in het kader van het bezichtigen van de infrastructuur door de netwerkexploitant voorwaarden worden gesteld.

§3. Coördineren van civiele werken

De artikelen 5a.10 tot en met 5a.12 zien op verzoeken omtrent coördineren van civiele werken.

CONCEPT CONSULTATIE

artikelen 5a.10 en 5a.11

Artikel 5 van de richtlijn breedband ziet op coördineren van civiele werken. Voor de term "civiele werken" wordt in artikel 1, vierde lid, van de richtlijn breedband een definitie gegeven. De terminologie coördineren of coördinatie wordt niet nader gedefinieerd in de richtlijn breedband, noch nader ingevuld in de overwegingen. Gelet op de brede reikwijdte van "civiele werken" kan coördineren betrekking hebben op een diversiteit aan werkzaamheden die nodig zijn voor de aanleg van een netwerk, zoals graafwerkzaamheden. Het tweede lid van artikel 5 van de richtlijn breedband verplicht om in te stemmen met redelijke verzoeken om civiele werken te coördineren wanneer een netwerkexploitant "direct of indirect, geheel of gedeeltelijk met overheidsgeld gefinancierde civiele werken uitvoert". Door deze bijzin ziet de coördinatieverplichting op alle civiele werken van netwerkexploitanten die mede gefinancierd zijn met overheidsgeld, ongeacht de wijze en de mate van overheidsfinanciering. De formulering "met overheidsgeld gefinancierd" wordt in de overwegingen van de richtlijn niet nader toegelicht. Gezien de gelijkenis met onder meer de formulering "uit staatsmiddelen bekostigd" in artikel 107, eerste lid, van het EU-werkingsverdrag moet dit in ieder geval zo begrepen worden dat het gaat om financiering door de rijksoverheid, gemeenten, provincies en waterschappen. Doordat wordt gesproken over "direct of indirect, geheel of gedeeltelijk" gefinancierd, moet er vanuit worden gegaan dat van "met overheidsgeld gefinancierd" sprake is als er op enige wijze overheidsmiddelen zijn verstrekt, bijvoorbeeld via een subsidieverlening of een lening.

Het uitgangspunt van artikel 5, tweede lid, van de richtlijn breedband is dat de netwerkexploitant alleen hoeft te voldoen aan "elk *redelijk* verzoek onder *transparante* en *niet-discriminerende* voorwaarden". In het kader van de geschilbeslechting (artikel 5, vierde lid, richtlijn breedband) wordt voorts gesproken over "billijke en niet-discriminerende eisen, voorwaarden en, in voorkomend geval, prijzen". Een onredelijk verzoek van een aanbieder om civiele werken te coördineren kan aldus door een netwerkexploitant worden geweigerd. Tegelijkertijd volgt uit deze bepalingen in de richtlijn breedband dat de netwerkexploitant alleen *redelijke* voorwaarden kan stellen (namelijk transparante en niet-discriminerende voorwaarden, zie het voorgestelde artikel 5a.11, eerste lid). Om te bevorderen dat aan deze richtlijneisen wordt voldaan, is het nodig dat de netwerkexploitant en de aanbieder van het telecommunicatienetwerk gelijkelijk verantwoordelijk zijn voor het maken van goede afspraken en voor een minimum aan afspraken. Anders zou overigens ook het doel van de richtlijn breedband (het bevorderen van coördinatie van civiele werken) in het gedrang kunnen komen. Gelet hierop is in artikel 5a.11 vastgelegd dat de netwerkexploitant alleen billijke, transparante en niet-discriminerende voorwaarden kan stellen, alsmede dat beide partijen verantwoordelijk zijn voor de omstandigheden en voorwaarden waaronder de coördinatie plaats vindt. In het licht van voorgaande wordt voorts in artikel 5a.11, tweede lid, een aantal specifieke aspecten opgesomd waarover (in ieder geval) goede afspraken gemaakt moeten worden. Dit zijn op het eerste gezicht misschien voor de hand liggende aspecten die partijen zelf kunnen

CONCEPT CONSULTATIE

bedenken. Niettemin wordt deze opsomming in het wetsvoorstel noodzakelijk geacht voor het bereiken van het doel van de richtlijn breedband omdat hiermee voorkomen kan worden dat een verzoek om te coördineren bij voorbaat strandt bij gebreke aan goede afspraken of wegens discussie over bijvoorbeeld de vraag of een vergoeding kan worden gevraagd ter tegemoetkoming van de kosten van coördineren. Ten aanzien van de vergoeding voor coördineren is nog van belang dat in overweging 25 van de richtlijn wordt verwezen naar de geldende staatssteunregels die de lidstaten in acht moeten nemen wanneer zij regels vaststellen voor de verdeling van de kosten die aan de coördinatie verbonden zijn. Er moet aldus sprake zijn van een doorberekening aan de verzoeker van de marktconforme kosten van coördineren.

Uitgangspunt van de richtlijn breedband is dat in beginsel bij ieder civiel werk coördinatie met andere civiele werken mogelijk is. Soms zal coördinatie van civiele werken echter niet mogelijk zijn. De richtlijn breedband geeft in artikel 5, tweede lid, onderdelen a tot en met c, drie limitatieve gronden om coördineren te weigeren. Deze weigeringsgronden zijn één-op-één overgenomen in artikel 5a.10, tweede lid, onderdelen a tot en met c.

In artikel 5, tweede lid, onderdeel a, van de richtlijn breedband is bepaald dat een verzoek om te coördineren kan worden geweigerd wanneer dit "aanvullende kosten, daaronder begrepen kosten door bijkomende vertragingen, met zich zal meebrengen voor de oorspronkelijk geplande civiele werken". Ten aanzien van de weigeringsgrond in artikel 5, tweede lid, onderdeel a, van de richtlijn (zie artikel 5a.10, tweede lid, onderdeel a) De duiding "*aanvullende kosten*" moet worden uitgelegd in het licht van de mogelijkheid die de richtlijn breedband geeft om de kosten van coördineren te laten vergoeden door de aanbieder die om coördineren vraagt (zie "met inbegrip van het vaststellen van billijke en niet-discriminerende eisen, voorwaarden en, in voorkomend geval, prijzen" in artikel 5, vierde lid, van de richtlijn breedband). Dit betekent dat niet iedere kostenstijging die het gevolg is van de coördinatie van civiele werken op zichzelf voldoende grondslag is om coördineren te weigeren. Wanneer de kosten van coördineren kunnen worden verdisconteerd in de vergoeding die in rekening kan worden gebracht voor de coördinatie is er bijvoorbeeld geen reden om het verzoek om te coördineren om redenen van aanvullende kosten te weigeren. In bepaalde gevallen zullen bepaalde kosten echter niet kunnen worden verdisconteerd in die vergoeding. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn indien de vertraging die de gevraagde coördinatie met zich mee zou brengen, betekent dat een netwerkexploitant niet aan contractuele verplichtingen kan voldoen en dit aanzienlijke schadeclaims of contractuele boetes tot gevolg kan hebben. Een ander voorbeeld betreft de situatie waarin voor de betreffende civiele werken een milieueffectrapport moet worden opgesteld. Een milieueffectrapportage geraakt op een gegeven moment in een zodanige fase van afronding, dat het alsnog daarin meenemen van nieuwe te coördineren activiteiten vertraging - en daarmee aanvullende kosten - voor de netwerkexploitant zou opleveren.

CONCEPT CONSULTATIE

De reikwijdte van de in artikel 5, tweede lid, onderdeel b, van de richtlijn opgenomen weigeringsgrond is lastig te duiden (artikel 5a.10, tweede lid, onderdeel b). Het enige aangrijpingspunt is overweging 25 waarin onder meer wordt gesteld dat de coördinatie geen "negatieve gevolgen mag hebben voor het primaire doel van de met overheidsgeld gefinancierde civiele werken (…) en de oorspronkelijke plannen zo min mogelijk worden gewijzigd".

De weigeringsgrond in artikel 5, tweede lid, onderdeel c, van de richtlijn is opgenomen in artikel 5a.10, tweede lid, onderdeel c. Artikel 5, tweede lid, onder c, van de richtlijn spreekt over "een maand voordat de vergunning wordt ingediend". Dat moment is afhankelijk van de interne planning van de netwerkexploitant. Voor de verzoeker zal daardoor pas achteraf vastgesteld kunnen worden of deze weigeringsgrond terecht is ingeroepen, namelijk op het moment dat voor derden kenbaar wordt dat de aanvraag daadwerkelijk is ingediend. Tegelijkertijd is dit een weigeringsgrond die naar verwachting terughoudend zal worden toegepast door de netwerkexploitant, bijvoorbeeld indien een aanvraag reeds is ingediend of binnen enkele dagen zal worden ingediend. Het risico voor de netwerkexploitant is immers dat zijn interne planning onvoorzien (in geval van een calamiteit bijvoorbeeld) wordt aangepast waardoor de beoogde aanvraagdatum opschuift nadat hij een verzoek om te coördineren op grond van deze weigeringsgrond heeft geweigerd.

§5. Grondslag nadere regels - artikelen 5a.14 tot en met 5a.15

Met artikel 5a.14 wordt de algemene grondslag om nadere regels te stellen ter uitvoering van de zogenoemde telecommunicatierichtlijnen in artikel 18.2 Telecommunicatiewet aangevuld. Het verband tussen de richtlijn breedband en de Kaderrichtlijn, Toegangsrichtlijn, Machtigingsrichtlijn en Universele Dienstrichtlijn is gezien onder meer het verschil in tijdstip van vaststelling en de beperkte strekking van de richtlijn breedband niet heel groot (zie artikel 18.2, eerste lid). Voorts is de richtlijn breedband gebaseerd op artikel 114 van het EU-werkingsverdrag en niet op artikel 106, derde lid, van dat verdrag (zie artikel 18.2, tweede lid). Gelet hierop wordt een specifieke grondslag voor nadere regels ter uitvoering en implementatie van de richtlijn breedband voorgesteld in artikel 5a.14, eerste lid.

De voorgestelde artikelen 5a,14 en 5a.15 dienen onder meer ter vervanging van de artikelen 3.24, vierde en vijfde lid, 3.25 en 5.12, derde lid Telecommunicatiewet. Het besluit medegebruik omroepzendernetwerken zal na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel voortaan gebaseerd zijn op de artikelen 5a.4, derde lid, 5a.7 en 5a.8.

Onderdelen J tot en met L (artikelen 12.2, 12.4 en 12.5 van de Telecommunicatiewet) – geschilbeslechting

Het toezicht op de verplichtingen omtrent de informatie-uitwisseling die nodig is voordat een verzoek om medegebruik van fysieke infrastructuur of coördineren van

CONCEPT CONSULTATIE

civiele werken kan worden gedaan, is in de artikelen 24 tot en met 26 van de WIBON opgedragen aan ambtenaren van het ministerie van Economische Zaken, namelijk aan Agentschap Telecom. Het toezicht op de verplichtingen in hoofdstuk 5a van de Telecommunicatiewet wordt opgedragen aan de Autoriteit Consument en Markt. Door de systematiek van artikel 15.1 van de Telecommunicatiewet, is daarin voorzien met artikel 15.1, tweede lid, van de Telecommunicatiewet zodra de met dit wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen in werking treden. Op grond van voornoemd artikel houdt de ACM namelijk reeds toezicht op het bepaalde bij of krachtens hoofdstuk 5, met uitzondering van de artikelen 5.1, 5.4, 5.5, 5.6, tweede tot en met vijfde lid, 5.7, 5.13 en 5.14 van deze wet.

Overeenkomstig de lijnen van het toezicht wordt ook de geschilbeslechting waarin op grond van de richtlijn moet worden voorzien opgedragen aan Agentschap Telecom (voor zover het de informatie-uitwisseling betreft) onderscheidenlijk de Autoriteit Consument en Markt (voor zover het gaat om gedogen of verzoeken om medegebruik of coördineren). De geschilbeslechting waarop de voorgestelde artikelen 23 tot en met 27 van de WIBON (hoofdstuk 5) en het voorgestelde artikel 37, onderdelen J tot en met L zien, is beperkt tot geschillen die voortvloeien uit de regels die in de WIBON en de Telecommunicatiewet worden gesteld ter uitvoering van de richtlijn breedband.

Op grond van de artikelen 3, vierde lid, 4, zesde lid, 5, derde lid, 6, vierde lid, en 9, derde lid, tweede alinea, van de richtlijn breedband zijn de lidstaten verplicht te regelen dat er geschilbeslechting mogelijk is ten aanzien van geschillen die betrekking hebben op:

- (een verzoek om) medegebruik van fysieke infrastructuur,
- het gedogen van de uitrol van het netwerk tot aan het toegangspunt en het gebruiken van fysieke binnenhuisinfrastructuur en toegangspunten,
- (een verzoek om) civiele werken te coördineren, en
- op (een verzoek om) het verstrekken van informatie over fysieke infrastructuur en civiele werken.

Hoofdstuk 5 van de WIBON ziet op de beslechting van geschillen omtrent (een verzoek om) het verstrekken van informatie over fysieke infrastructuur en civiele werken. Dit wordt opgedragen aan AT. De geschilbeslechting in geschillen omtrent (een verzoek om) medegebruik van fysieke infrastructuur, de gedoogplicht voor fysieke binnenhuisinfrastructuur en toegangspunten, en (een verzoek om) civiele werken te coördineren wordt opgedragen aan de ACM. Hiertoe worden de artikelen 12.2, 12.4 en 12.5 Telecommunicatiewet aangepast.

In het eerste lid van artikel 12.2 wordt geregeld dat geschillen inzake de nakoming van de verplichtingen die rusten op een netwerkexploitant voorgelegd kunnen worden aan de ACM. Geschillen die betrekking hebben op verplichtingen die ingevolge hoofdstuk 5a Telecommunicatiewet rusten op aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken, houders van een vergunning of een onderneming die bijbehorende faciliteiten (zoals antenne-opstelpunten) aanbiedt vallen na

CONCEPT CONSULTATIE

inwerkingtreding van het voorgestelde hoofdstuk 5a Telecommunicatiewet reeds onder de reikwijdte van artikel 12.2, eerste lid. Dergelijke geschillen vallen onder de formulering "… een geschil (…) inzake de nakoming van een houder van een vergunning, een aanbieder of een onderneming die (…) bijbehorende faciliteiten, (…) aanbiedt op grond van een bij of krachtens deze wet (..) rustende verplichting …" Het kan daarbij onder meer gaan om geschillen tussen aanbieders onderling of tussen aanbieders en ondernemingen. Op grond van artikel 12.2, eerste lid, van de Telecommunicatiewet kan een aanvraag tot geschilbeslechting worden gedaan door een bij dat geschil betrokken partij. Met de voorgestelde aanvulling in het eerste lid (bij of krachtens hoofdstuk 5a) kan ook een netwerkexploitant de ACM vragen om een geschil te beslechten betreffende de nakoming van hoofdstuk 5a (zie "op aanvraag van een bij dat geschil betrokken partij"). Een aanvraag van een netwerkexploitant kan bijvoorbeeld zien op een geschil omtrent verplichtingen die rusten op een aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk of op de netwerkexploitant zelf.

Het derde lid wordt alleen in technische zin aangepast. De aanpassing is nodig omdat de bepalingen die thans zijn opgenomen in de artikelen 3.24, eerste en vierde lid, onderscheidenlijk 5.12, tweede lid, in dit wetsvoorstel worden opgenomen in artikel 5a.2, tweede en derde lid, onderscheidenlijk artikel 5a.6.

Het vierde lid kan worden geschrapt omdat de vergoedingsnorm van artikel 3.24, vierde en vijfde lid, niet wordt overgenomen in hoofdstuk 5a.

De voorgestelde wijziging van artikel 12.2, vijfde lid, is nodig om de verplichting in artikel 9, derde lid, tweede alinea, van de richtlijn breedband te implementeren. Hierin worden lidstaten verplicht om te voorzien in geschilbeslechting ten aanzien van geschillen omtrent de verplichtingen in artikel 9, eerste en tweede lid, van de richtlijn. Omdat deze verplichting is opgenomen in de tweede alinea van artikel 9, derde lid, richtlijn breedband wordt er in dit wetsvoorstel vanuit gegaan dat de lidstaten tevens moeten voorzien in geschilbeslechting ten aanzien van de in de eerste alinea van artikel 9, derde lid, opgenomen verplichting. Aan de verplichtingen in artikel 9, eerste, tweede en derde lid, eerste alinea, van de richtlijn breedband wordt uitvoering gegeven met de reeds bestaande verplichtingen in artikel 5.2, eerste tot en met derde lid, Telecommunicatiewet en het in dit wetsvoorstel voorgestelde (nieuwe) vijfde lid van artikel 5.2 Telecommunicatiewet. Aldus dient ten aanzien van die gedoogplichten voortaan geschilbeslechting mogelijk te zijn, voor zover het gaat om de aanleg van hoge snelheidsnetwerken.

In artikel 12.4 Telecommunicatiewet wordt overeenkomstig de artikelen 3, vijfde lid, eerste alinea, en 5, vierde lid van de richtlijn breedband geregeld dat de ACM bij de beslechting van het geschil billijke en niet-discriminerende eisen en voorwaarden kan stellen, bijvoorbeeld aan het betrokken medegebruik. Op grond van artikel 3:4, eerste lid, van de Awb) is gewaarborgd dat de ACM de bij het geschil betrokken belangen moet afwegen. Voorts is de ACM gelet op artikel 3.4, tweede lid, Awb, verplicht om te

CONCEPT CONSULTATIE

waarborgen dat de nadelige gevolgen van een besluit inzake een geschil niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen (evenredigheid). Het bepaalde in artikel 12.4, eerste lid, ziet alleen op geschillen omtrent medegebruik en coördineren. In artikel 9, derde lid, van de richtlijn wordt anders dan in de artikelen 3 en 5 niet gesproken over "het vaststellen van billijke en niet-discriminerende voorwaarden, …".
In het tweede lid, van artikel 12.4 Telecommunicatiewet is overeenkomstig artikel 3, vijfde lid, derde alinea van de richtlijn breedband geregeld welke aspecten de ACM in overweging moet nemen indien de geschilbeslechting met zich meebrengt dat de ACM de vergoeding vaststelt voor het medegebruik van fysieke infrastructuur. Deze bepaling is alleen van toepassing in het kader van geschillen omtrent medegebruik.

Aan artikel 12.5 Telecommunicatiewet worden drie nieuwe leden toegevoegd. Ten eerste wordt in het nieuwe vierde lid voorzien in een beslistermijn van 2 maanden voor de ACM. Artikel 12.5, eerste lid, voorziet in een beslistermijn van vier maanden. De richtlijn breedband gaat in de artikelen 3, vijfde lid, 4, zesde lid, 5, vierde lid en 9, derde lid, echter uit van een beslistermijn van twee maanden. Ten tweede wordt in het nieuwe vijfde lid voorzien in de mogelijkheid voor de ACM om deskundige raad in te winnen bij de Inspectie Leefomgeving en Transport. Ten derde wordt in het nieuwe zesde lid, voorzien in een afstemmingsregeling voor het geval een geschil zowel ziet op de informatie-uitwisseling betreffende medegebruik en coördineren (zoals voorgesteld in de WIBON) als op hoofdstuk 5a of artikel 5.2, eerste tot en met derde en vijfde lid, Telecommunicatiewet.

Hoofdstuk 11 Overgangs- en samenloopbepalingen

Overgangsbepalingen – artikelen 41 tot en met 43

Artikel 41

Zoals uiteengezet in paragraaf 2.5 zal de uitbreiding van de informatie-uitwisseling voor wat betreft fysieke infrastructuur geen extra inspanningen van de netbeheerders vergen, omdat met de huidige WION-systematiek de door de richtlijn breedband voorgeschreven informatie over fysieke infrastructuur reeds verstrekt wordt. De informatie over geplande civiele werken is echter niet reeds bij alle netbeheerders zodanig geautomatiseerd dat zij op dit moment in alle gevallen via het elektronische informatiesysteem kunnen voldoen aan de verplichting in het voorgestelde artikel 12, eerste lid, aanhef en onderdeel b. De richtlijn breedband laat de in artikel 41 bepaalde overgangstermijn van 3 maanden toe, aangezien de richtlijn niet voorschrijft dat de informatie-uitwisseling over civiele werken op elektronische wijze plaatsvindt. De termijn van twee weken is echter wel een absolute termijn in de richtlijn waarop geen uitzondering mogelijk is.

CONCEPT CONSULTATIE

Artikelen 42 en 43
Teneinde te voorkomen dat de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse en bovengrondse netten (WIBON) na de inwerkingtreding van deze wet van toepassing is op besluiten, bezwaren en beroepen die zijn genomen respectievelijk ingediend op grond van de (WION), wordt in artikel 43 bepaald dat op die besluiten, bezwaren en beroepen de WION van toepassing blijft. Dit is in het licht van rechtszekerheid en het vertrouwensbeginsel nodig opdat een reeds ingezette procedure (van handhaving, bezwaar of beroep) kan worden afgewikkeld volgens de regels die van toepassing waren toen zij werden gestart. Eenzelfde regeling wordt in artikel 42 voorgesteld ten aanzien van overtredingen van de overgangsbepalingen van de WION die zijn begaan voorafgaand aan het intrekken van de WION. Deze uitzondering op de onmiddellijke werking van de WIBON is nodig vanwege de wens uit de handhavingspraktijk om zo nodig nog tot op de dag van vandaag niet-naleving te kunnen sanctioneren van de overgangsbepalingen die zijn opgenomen in de artikelen 45 tot en met 49 van de WION. Gezien de tijd die inmiddels is verstreken sinds de invoering van de WION in 2008, wordt uit een oogpunt van rechtszekerheid de werking van artikel 42 beperkt tot twee jaar na inwerkingtreding van de WIBON. Het aanvangsmoment van die termijn van twee jaar is verbonden aan de inwerkingtreding van artikel 46 WIBON (het artikel waarin de WION wordt ingetrokken).

Artikel 45 Grondslag nadere regelgeving

Dit zal na de consultatie worden aangevuld.

Artikel 46 Samenloop

Dit zal na de consultatie worden aangevuld.

Artikel 48 - Inwerkingtreding

Gelet op de implementatietermijn van de richtlijn breedband van 1 juli 2016 kan het beleid inzake vaste verandermomenten niet worden gevolgd, zowel ten aanzien van het moment van inwerkingtreding als het moment van publicatie.

CONCEPT CONSULTATIE

III. Transponeringstabel

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
Artikel 1, eerste lid	Bevat oogmerk van de richtlijn: behoeft geen implementatie	geen	
tweede lid	Typering als minimumvoorschriften; behoeft geen implementatie	geen	
derde lid	Lidstaten mogen nadere regels stellen: behoeft geen implementatie	geen	
vierde lid	behoeft geen implementatie	geen	
Artikel 2, eerste lid	Artikel 5a.1, eerste lid, en tweede lid, onderdeel a, Telecommunicatiewet (hierna: Tw)	geen	
tweede lid	Artikel 5a.1, tweede lid, onderdeel b, Tw	geen	
derde lid	Artikel 5a.1, tweede lid, onderdeel c, Tw	geen	
vierde lid	Artikel 5a.1, tweede lid, onderdeel d, Tw (via de verwijzing in de definitie van coördineren)	geen	
vijfde lid	behoeft geen implementatie omdat de term alleen relevant is wanneer de informatie t.b.v. medegebruik en	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	coördineren beschikbaar wordt gesteld via een overheidsinstantie, doch niet wanneer (zoals in dit wetvoorstel) gekozen wordt voor informatie-uitwisseling tussen netwerkexploitanten en ondernemingen die een breedbandnetwerk (willen) aanleggen.		
zesde lid	Behoeft geen implementatie (idem als vijfde lid)	geen	
zevende lid	Artikel 1.1. Tw	geen	
achtste lid	Artikel 1.1 Tw	geen	
negende lid	Bouwbesluit	geen	
tiende lid	Behoeft geen implementatie	geen	
elfde lid	Artikel 1.1 Tw	geen	
Artikel 3, eerste lid, eerste volzin	Artikel 5a.2, eerste lid, Tw	geen	
eerste lid, tweede volzin	Behoeft geen implementatie. Netwerkexploitant als eigenaar van zijn netwerk reeds gerechtigd om toegang te verlenen	geen	
tweede lid, eerste volzin	Artikelen, 5a.2, eerste	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	lid, 5a.3, 5a.4, 5a.7, 5a.8 en 5a.13 Tw		
tweede lid, tweede volzin	Artikel 5a.7 Tw (nadere regels)	geen	
derde lid, eerste volzin en opsomming onder a-f	Artikel 5a.3 en 5a.5 Tw	geen	
derde lid, laatste volzin	Artikel 5a.8 Tw	Uiterlijk twee maanden reactietermijn (korter mag)	Bij AMvB zal een termijn worden vastgesteld waarbij zal worden aangesloten bij het Besluit medegebruik omroepzendernetwerken .
vierde lid	Artikelen 12.2, eerste tot en met vierde lid Tw	geen	
vijfde, eerste alinea	Artikelen 12.4, 12.6 Tw en 3.4 Awb		
vijfde lid, tweede alinea	Artikel 12.5, vierde lid Tw		
vijfde lid, derde alinea, eerste volzin	Reeds geïmplementeerd in artikel 1.3, eerste lid, Tw		
vijfde lid, derde alinea, tweede volzin	Artikel 12.4, tweede lid		
zesde lid	Artikel 5a.6 Tw		
Artikel 4, eerste lid, eerste alinea en opsomming a-b	Artikelen 7, 10 en 12 en 13 WIBON		
eerste lid, tweede alinea	Artikel 7, vijfde lid WIBON juncto art. 5a.7		

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	Tw (nadere regels)		
eerste lid, derde alinea	Artikel 28 WIBON.	Lidstaten kunnen informatieverstrekking beperken als dat noodzakelijk is met het oog op o.a. de veiligheid en integriteit van de netwerken, volksgezondheid of openbare veiligheid.	Er wordt aangesloten bij de veiligheidsgebieden die in Besluit WION zijn vastgesteld. Andere gronden zoals volksgezondheid en openbare veiligheid kunnen bij de informatie waar het om gaat (zie art.4, eerste lid, onder a-b, richtlijn breedband) niet spelen.
tweede lid	Behoeft geen implementatie (alternatief voor de verplichting in het vierde lid)	Lidstaten kunnen kiezen tussen informatieverstrekking via centraal informatiepunt of via de netwerkexploitanten zelf (zie het vierde lid)	Bij implementatie heeft het voorkeur aan te sluiten bij wat er al is en dat is de keuze voor de optie in het vierde lid (aansluiten bij informatie-uitwisseling tussen netwerkexploitanten die bestaat ter voorkoming van graafschade)
derde lid	Behoeft geen implementatie (alternatief voor de verplichting in het vierde lid)	Idem als tweede lid	Idem als tweede lid
vierde lid, eerste volzin	Artikelen 4 tot en met 7, 10 tot en met 13 WIBON	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
vierde lid, tweede volzin	Artikel 7, vijfde lid WIBON	geen	
vierde lid, derde volzin	Artikelen 10, 12 en 13 WIBON	Uiterlijk twee maanden (korter mag)	Gelet op de termijn van 2 weken in artikel 6, eerste lid, tweede alinea en de bestaande termijn in WION voor vergelijkbare informatie is gekozen voor twee weken.
vijfde lid, eerste volzin	Artikel 5a.9, eerste lid, Tw	geen	
vijfde lid, tweede volzin	Artikel 5a.9, tweede lid, Tw	geen	
vijfde lid, derde volzin	Artikel 5a.9, derde en vierde lid Tw	geen	
zesde lid	Artikelen 23 tot en met 27 WIBON	geen	
zevende lid, eerste en tweede volzin	Artikel 5a.14, tweede lid, Tw	Lidstaat kan kritieke nationale infrastructuur, fysieke infrastructuur die technisch niet geschikt is voor de aanleg van elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid, of civiele werken van gering belang	Grondslag om dat bij nadere regeling te doen.
zevende lid, derde volzin	Artikel 5a.14, derde lid, Tw	geen	
Zevende lid, vierde	Behoeft geen	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
volzin	implementatie (alleen feitelijk handelen)		
achtste lid	Artikel 5a.13, derde lid, Tw	geen	
Artikel 5, eerste lid	Behoeft geen implementatie: er zijn geen belemmeringen aangetroffen in de sectorspecifieke regelgeving. Zie paragraaf 4, algemeen deel MvT	geen	
tweede lid, eerste volzin	Artikel 5a.10, eerste lid, en 5a.11, eerste tot en met derde lid, Tw	geen	
tweede lid, tweede volzin en opsomming a tot en met c	Artikel 5a.10, tweede lid, Tw	geen	
Tweede lid, laatste volzin (onder de opsomming a-c)	Behoeft geen implementatie (geen verplichting voor lidstaten)	Er mogen regels voor de verdeling van de kosten van coördinatie worden vastgesteld	Vooralsnog wordt volstaan met de algemene grondslag voor nadere regels (5a.11, derde lid, Tw)
derde lid	Artikel 12.2 Tw	geen	
vierde lid, eerste alinea	Artikel 12.4 Tw	geen	
vierde lid, tweede alinea	Artikel 12.5, vierde lid, Tw	geen	
vijfde lid, eerste volzin	Behoeft geen implementatie maar grondslag is opgenomen	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	in art. 5a.14		
Vijfde lid, tweede volzin	Artikel 5a.14, derde lid	geen	
vijfde lid, derde volzin	Behoeft geen implementatie, slechts feitelijk handelen	geen	
Artikel 6, eerste lid, eerste alinea (incl. opsomming a-d)	Artikelen 7, 10 en 12 en 13 WIBON	geen	
eerste lid, tweede alinea, eerste volzin	Artikel 7, vijfde lid, WIBON en 5a.12 Tw	geen	
eerste lid, tweede alinea, tweede volzin	Artikelen 12 en 13 WIBON	geen	
eerste lid, tweede alinea, derde volzin	Artikel 28 WIBON	Lidstaten kunnen informatieverstrekking beperken als dat noodzakelijk is met het oog op o.a. de veiligheid en integriteit van de netwerken, volksgezondheid of openbare veiligheid.	Er wordt gebruik gemaakt van deze mogelijkheid door een grondslag voor het stellen van nadere regels op te nemen op basis waarvan uitzonderingen t.b.v. veiligheid mogelijk zijn. Er wordt aangesloten bij de veiligheidsgebieden die in Besluit WION zijn vastgesteld. Andere gronden zoals volksgezondheid en openbare veiligheid kunnen bij de informatie waar het om gaat (zie art.4, eerste lid, onder

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte
			a-b, richtlijn breedband) niet spelen.
tweede lid	Behoeft geen implementatie omdat is gekozen voor informatie-uitwisseling overeenkomstig artikel 6, eerste lid, van de richtlijn	Lidstaten kunnen kiezen tussen informatieverstrekking via centraal informatiepunt of via de netwerkexploitanten zelf	Bij implementatie heeft het voorkeur aan te sluiten bij wat er al is en dat is de keuze voor de optie in het vierde lid (aansluiten bij informatie-uitwisseling tussen netwerkexploitanten die bestaat ter voorkoming van graafschade)
derde lid	Idem als tweede lid	Idem als tweede lid	Idem als tweede lid
vierde lid	Artikelen 23 tot en met 27 WIBON	geen	
vijfde lid, eerste volzin	Artikel 28 WIBON	Lidstaten kunnen informatieverstrekking beperken als dat noodzakelijk is met het oog op o.a. de veiligheid en integriteit van de netwerken, volksgezondheid of openbare veiligheid.	Er wordt gebruik gemaakt van deze mogelijkheid door een grondslag voor het stellen van nadere regels op te nemen op basis waarvan uitzonderingen t.b.v. veiligheid mogelijk zijn. Er wordt aangesloten bij de veiligheidsgebieden die in Besluit WION zijn vastgesteld. Andere gronden zoals volksgezondheid en

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
			openbare veiligheid kunnen bij de informatie waar het om gaat (zie art.4, eerste lid, onder a-b, richtlijn breedband) niet spelen.
Vijfde lid, tweede volzin	Artikel 5a.13	geen	
Vijfde lid, laatste volzin	Behoeft geen implementatie. Hieraan wordt uitvoering gegeven via feitelijk handelen.	geen	
Artikel 7, eerste lid	Reeds geïmplementeerd d.m.v. artikel 7.6 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het digitale informatiepunt www.omgevingsloket.nl.	geen	
tweede lid	Behoeft geen implementatie (niet imperatief geformuleerd).	Lidstaten kunnen mogelijk maken dat een vergunning via het centraal informatiepunt wordt aangevraagd	Hierin wordt reeds voorzien door Omgevingsloket (zie paragraaf 2.7 van het algemeen deel van de MvT
derde lid	Reeds geïmplementeerd zie paragraaf 2.7 van het algemeen deel van de MvT	geen	
vierde lid	Behoeft geen implementatie (niet	Lidstaat kan bestuursorgaan	Reeds in voorzien via dwangsom bij niet tijdig

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	imperatief geformuleerd)	verplichten schade als gevolg van te laat beslissen te compenseren	beslissen (artikel 4:17 Awb)
Artikel 8, eerste lid	Aanpassing Bouwbesluit	geen	
tweede lid	Aanpassing Bouwbesluit	geen	
derde lid	Behoeft geen implementatie	Lidstaat kan "Breedbandklaar"-keurmerk invoeren, maar dat is geen verplichting	Niet nodig gezien de mate van breedbanddekking in Nederland
vierde lid	Aanpassing Bouwbesluit	- Lidstaten kunnen uitzondering maken op beide verplichtingen (eerste en tweede lid) voor bepaalde gebouwen, zoals eensgezingswoningen of belangrijke renovatiewerken. - Uitzondering, resp. verlenen van ontheffing mogelijk op grond van disproportionaliteit, o.a. disproportioneel hoge kosten, aard van het gebouw (monumenten, vakantiehuizen, militaire gebouwen, nationale veiligheid, e.d.).	Er wordt aangesloten bij de uitgangspunten van het Bouwbesluit, dus bijvoorbeeld een uitzondering voor monumenten.
Artikel 9, eerste lid	Artikel 5.2, eerste tot en	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	met derde lid, Tw		
tweede lid	Artikel 5.2, (nieuw) vijfde lid, Tw	geen	
derde lid, eerste alinea	Artikel 5.2, (nieuw) vijfde lid, Tw	geen	
derde lid, tweede alinea	Artikelen 12.2, eerste tot en met derde en vijfde lid, 12.4 en 12.5, vierde lid, Tw	geen	
vierde lid	Artikel 5.2, achtste lid.	Behoeft geen implementatie (keuze voor de lidstaat). Lidstaat kan vrijstelling verlenen voor gebouwen waar onder objectieve, transparante, evenredige en niet-discriminerende voorwaarden "toegang" wordt geboden tot een bestaand netwerken met een netwerkaansluitpunt op de locatie van de eindgebruiker dat geschikt is voor het aanbieden van elektronische communicatiediensten met hoge snelheid.	Dit past in het bestaande gedoogkader van hoofdstuk 5. Zie de artikelgewijze toelichting, artikel 37, onderdeel E.
vijfde lid	Artikel 5.2, vierde lid, Tw	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
zesde lid, eerste alinea	Artikel 5a.6 TW	geen	
zesde lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie, doch artikel 5.13 voorziet reeds in een regeling van schadevergoeding	Lidstaten kunnen voorschriften vaststellen omtrent een vergoeding	Reeds in voorzien met artikel 5.13 Tw
Artikel 10, eerste lid	Artikelen 12.2, eerste tot en met derde en vijfde lid, 12.4, 12.5 Tw, 23 tot en met 27 WIBON en Instellingswet ACM	geen	
tweede lid	Instellingswet ACM, 16.1 Telecommunicatiewet	geen	
derde lid,	Artikelen 12.6 Telecommunicatiewet, 6b Instellingswet ACM, 21 tot en met 25 WIBON juncto 18.7 Telecommunicatiewet	geen	
vierde lid, eerste volzin	Artikelen 4 tot en met 6 WIBON	geen	
Vierde lid, tweede volzin	Kadasterwet	Lidstaten kunnen vergoedingen voor het verrichten van taken invoeren	Er wordt aangesloten bij uitgangspunt in Kadasterwet dat de Dienst een vergoeding kan vragen voor wettelijke taken
vijfde lid	Behoeft geen implementatie slechts feitelijk handelen	geen	
zesde lid	Artikel 8:1, e.v.	geen	

CONCEPT CONSULTATIE

Bepaling van Richtlijn 2014/61/EU aanleg elektronische communicatienetwerken met hoge snelheid	**Bepaling in implementatie-regeling of in bestaande regelgeving: toelichting indien niet geïmplementeerd of uit zijn aard geen implementatie behoeft**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting van keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte**
	Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 11	Hoofdstuk 15 Tw en hoofdstuk 7 WIBON	geen	
Artikel 12	Behoeft geen implementatie (opdracht aan EC		
Artikel 13	Omzettingstermijn: behoeft geen implementatie		
Artikel 14	Inwerkingtreding richtlijn: behoeft geen implementatie		
Artikel 15	Adressaten: behoeft geen implementatie		

De Minister van Economische Zaken,

pm andere bewindslieden (zie Awr 221)

CONCEPT CONSULTATIE